

Vlaams
Parlement

vergadering **24**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 10 maart 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het opheffen van de parlementaire onschendbaarheid van drie Catalaanse Europarlementsliden	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok – 683 (2020-2021) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	9
ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controles op de toegekende coronasteun aan bedrijven	
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van data-analyse tijdens de coronacrisis in de strijd tegen misbruik van coronasteun aan bedrijven	10
ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over haat en geweld ten aanzien van lgbtqi+ in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de voorkoming van homofoob gedrag en geweld	
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de initiatieven van de Vlaamse Regering na de moord op een homoseksuele man in Beveren	
ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over geweld tegen lgbti-personen	
ACTUELE VRAAG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over maatregelen tegen homofoob geweld	
ACTUELE VRAAG van Stephanie D'Hose aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het recente geval van homohaat met dodelijke afloop	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de homofobe moord in Beveren	17

ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de 1,5 miljoen euro steun aan de lokale besturen voor de preventie van gewelddadig radicalisme of extremisme	31
ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de signalen rond stijgende kinderarmoede	34
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bereikbaarheid en beschikbaarheid van hulplijn 1712	
ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het stijgend aantal meldingen van kindermishandeling via 1712	
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de problematiek van partnergeweld en de stijging van het aantal oproepen over partnergeweld bij 1712	40
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het actieplan voor psychologische ondersteuning en psychisch welzijn van kinderen, studenten en ouderen	47
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de gegarandeerde dienstverlening bij De Lijn	51
ACTUELE VRAAG van Klaas Slootmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de aankoop door de VRT van de uitzendrechten voor het interview van Oprah Winfrey met de Britse royals Harry en Meghan	56
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	61
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok – 683 (2020-2021) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	62
MOTIE van Jeremie Vaneekhout, Hannes Anaf en Lise Vandecasteele tot besluit van de op 23 februari 2021 in commissie gehouden interpellaties	
1° door Lise Vandecasteele aan minister Wouter Beke over de werking van en aanbesteding voor het Vlaamse contactonderzoek;	
2° door Jeremie Vaneekhout aan minister Wouter Beke over de ontluisterende reconstructie van de opstart en uitrol van de Vlaamse contactopsporing in Pano;	
3° door Hannes Anaf aan minister Wouter Beke over de problemen met de contactopsporing, naar aanleiding van de Panoreportage; en	
4° door Immanuel De Reuse aan minister Wouter Beke over de forse kritiek op het Vlaamse contactonderzoek geformuleerd in de Panoreportage 'Het spoor bijster'	
– 659 (2020-2021) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	65

MOTIE van Immanuel De Reuse, Suzy Wouters, Stefaan Sintobin en Chris Janssens tot besluit van de op 23 februari 2021 in commissie gehouden interpellaties	
1° door Lise Vandecasteele aan minister Wouter Beke over de werking van en aanbesteding voor het Vlaamse contactonderzoek;	
2° door Jeremie Vaneekhout aan minister Wouter Beke over de ontluisterende reconstructie van de opstart en uitrol van de Vlaamse contactopsporing in Pano;	
3° door Hannes Anaf aan minister Wouter Beke over de problemen met de contactopsporing, naar aanleiding van de Panoreportage; en	
4° door Immanuel De Reuse aan minister Wouter Beke over de forse kritiek op het Vlaamse contactonderzoek geformuleerd in de Panoreportage 'Het spoor bijster'	
- 662 (2020-2021) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	67
ROUWHULDE voor de heer Francis Van den Eynde, gewezen lid van de Vlaamse Raad	68
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	68
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	70
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	70

OPENING VAN DE VERGADERING**Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans**

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Collega's, zoals u weet, zijn we hier al ongeveer een jaar aanwezig met slechts 39 van de 124 Vlaams Parlementsleden, omdat wij natuurlijk ook verondersteld worden om ons aan de coronamaatregelen te houden.

De ministers Ben Weyts, Zuhair Demir en Matthias Diependaele zijn verontschuldigd.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het opheffen van de parlementaire onschendbaarheid van drie Catalaanse Europarlementsleden

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Eergisteren stemde het Europees Parlement in met de opheffing van de onschendbaarheid van drie Catalaanse Europarlementsleden: voormalig minister-president Carles Puigdemont en de voormalige ministers Antoni Comín en Clara Ponsantí. Dit is een nieuw dieptepunt in de bedenkelijke rol die Europa inneemt, maar zeker ook Spanje, in de Catalaanse kwestie.

We hebben hier uitvoerig gedebatteerd over Catalonië. We hebben desbetreffend twee resoluties goedgekeurd. De eerste was in 2017, naar aanleiding van het buitensporig politiegeweld tegen vreedzame Catalaanse betogers, en zelfs tegen vreedzame burgers die met hun handen in de lucht hun stem wensten uit te brengen tijdens het onafhankelijkheidsreferendum. Een tweede resolutie hebben we in 2019 goedgekeurd, dit naar aanleiding van het opsluiten van Catalaanse politici en activisten voor hun rol in het organiseren van het referendum.

Collega's, in beide resoluties, maar ook in de talrijke tussenkomsten in het parlement was iedereen hier ervan overtuigd dat politieke conflicten moeten worden opgelost door dialoog, niet via geweld, maar evenmin door rechtbanken.

Met het opheffen van de parlementaire onschendbaarheid gaat het Europees Parlement in tegen dit heilige principe. Het Europese aanhoudingsmandaat wordt opnieuw geactiveerd. Ondertussen wordt zelfs voor de andere veroordeelden het regime dat men gekregen had opnieuw verstrengd. Een Belgisch rechter zou kunnen beslissen om Puigdemont en Comín, die in ons land verblijven, uiteindelijk uit te leveren aan het Spaanse gerecht.

Minister-president, ik weet dat dit u nauw aan het hart ligt. Wat is uw reactie als minister-president van onze Vlaamse staat op de zoveelste poging om de Catalaanse democratie te fnuiken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Vanlouwe, als ik in mijn eigen naam spreek, dan betreur ik natuurlijk ten zeerste de stemming in het Europees Parlement. Mocht ik Europees parlements lid zijn, dan mag u van mij aannemen

dat ik natuurlijk tegen de opheffing van de immuniteit of de onschendbaarheid van deze collega's zou hebben gestemd. Mijn uitgangspunt is dat immuniteit net dient om te garanderen dat parlementsleden hun ambt vrij kunnen uitoefenen en dat ze zowel de meest verdienstelijke als de meest verwerpelijke standpunten toch naar buiten kunnen brengen. De 'freedom of speech' moet men respecteren.

Ik zit hier echter in de functie van regeringsleider. Als regeringsleider kan ik natuurlijk geen appreciatie of depreciatie over stemmingen in andere parlementen uitspreken. Ik denk dat wij het ook niet zouden accepteren mocht de Spaanse regeringsleider een appreciatie of depreciatie uitspreken over de resoluties die destijds in dit parlement zijn goedgekeurd.

Ik neem als regeringsleider natuurlijk wel trouw de taak waar om al de opdrachten die u mij in de verschillende resoluties gegeven hebt, uit te voeren. Er is echter ook het feit van wat gisteren in Spanje is gebeurd met de Catalaanse gevangenen. Op de dag dat het resultaat van de stemming in het Europees Parlement kenbaar is gemaakt, heeft de Spaanse rechtbank beslist om de Catalaanse gevangenen opnieuw op het strengste regime te zetten. Tot nu toe mochten zij in het weekend naar buiten en familie bezoeken. Ze zijn nu opnieuw op het strengste regime gezet. Wat is de motivatie hiervoor? Ze willen niet afzweren dat ze zich opnieuw zullen inzetten voor de Catalaanse onafhankelijkheid. Wetende dat die mensen dat altijd op een vreedzame wijze hebben gedaan, vind ik dat dat alle verbeelding tart van de democratische rechtsstaat. Het doet mij denken aan dictatoriale regimes.

Ik zou het toejuichen mocht het Europees Parlement hier ook uitspraken over doen. Ik zal zelf het initiatief nemen om de Spaanse ambassadeur bij mij uit te nodigen om toelichting te geven bij die – wat mij betreft – kwalijke evolutie in Spanje.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u. U bent inderdaad zeer duidelijk. Dit neigt naar dictatoriale regimes, en dat binnen de Europese Unie. Europa, dat inderdaad Rusland de les spelt wanneer oppositielid Navalny in de cel terecht komt, dat in het Midden-Oosten verschillende dictatoriale regimes de les spelt, dat verschillende landen overal ter wereld de les spelt. Maar wanneer het gebeurt in de eigen achtertuin, dan zwijgt de Europese Unie. En het Europees Parlement gaat jammer genoeg mee in dat verhaal om drie democratisch verkozen parlementsleden uit te wijzen naar een regime, naar een straf, naar een land waar zij ongetwijfeld voor jaren in de gevangenis, in de cel zullen terechtkomen.

We moeten een duidelijk signaal geven dat dit onaanvaardbaar is. We hebben reeds twee resoluties. Er is een uitvoerig debat. Maar wanneer we blijven zwijgen over deze wantoestanden in Europa, is dat schuldig verzuim.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, we hebben de opheffing van de onschendbaarheid van de drie Catalaanse Europarlementsleden ook met ontzetting gevolgd. Het was een zwarte dag voor de Europese democratie. Diezelfde partijen, die altijd hoog oplopen met hun zogenaamde strijd tegen Polen en Hongarije, zouden zich eigenlijk diep moeten schamen. Want zij hebben hun moreel en ideologisch failliet nog eens kracht bijgezet door voor de opheffing van de immuniteit van die democratisch verkozen parlementsleden te stemmen. Het is een verlies van immuniteit dat ertoe zal leiden dat ze in handen zullen vallen van de Spaanse overheid. Diezelfde Spaanse overheid, die niet alleen het Catalaanse volk het recht op zelfbeschikking ontzegt, maar die ook verkozen

politici in de cel steekt omdat ze opkomen voor hun rechten en Catalaanse leiders uit hun functie ontzet omdat ze een verkeerde mening hebben over die Catalaanse onafhankelijkheid. En dus verkeren die Catalaanse parlementsleden nu in gevaar. Minister, welke maatregelen neemt u om die in ons land verblijvende Catalaanse politici te beschermen? Krijgt u daarvoor binnen uw regering ook CD&V en Open Vld, die duidelijk niet inzitten met het lot van de Catalanen, achter uw engagement? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, minister-president, goede collega's, ik wil een paar punten aanhalen. Ten eerste, binnenkort hebben we hier ook een Belgische rechtszaak over deze kwestie. Ik wil benadrukken dat we hier de scheiding der machten kennen en de neutraliteit van het gerecht. Ten tweede, dat Europees Parlement spreekt zich natuurlijk niet uit over de feiten, noch over het Spaanse gerechtelijke systeem. De dialoog tussen Madrid en Barcelona is de enige uitweg.

Maar nu spreek ik zelf, als volbloed parlementariër. Ik ben geen nationalist en ik ben ook geen separatist. Maar als collega-parlementsleden een referendum organiseren rond onafhankelijkheid, dan verdienen ze het niet om voor jaren achter de tralies te verdwijnen. Dat is disproportioneel. Het is buitensporig en niet correct. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, we hebben indertijd in dit parlement altijd heel duidelijke lijnen getrokken. En die blijven voor mij en voor mijn fractie duidelijk. We hebben die eigenlijk ook heel duidelijk gemaakt in het Europees Parlement. Want, mijnheer Vanlouwe, wij zijn niet meegegaan in die vraag. We hebben wel degelijk tegengestemd. En we zullen dat blijven doen.

En waarom doen we dat, collega's? Omdat wij, verkozen politici, elkaar hier, in dit parlement en in parlementaire debatten, zien. Dáár gaan wij het meningsverschil aan, zelfs al staan we soms ver van elkaar. Dat is de essentie van een democratie.

En dus, ja, ik zeg ook vandaag heel duidelijk: verkozen politici die steek je vanwege hun overtuiging níét in een gevangenis. Wij zien elkaar hier in het parlementaire gremium. We zien elkaar níét in een rechtbank om het te beslechten. En je sluit verkozen politici al zeker niet op in een gevangenis. Dat is altijd onze lijn geweest en dat is ook altijd de lijn die we hebben gevolgd. Dat was trouwens ook duidelijk te zien in de stemming. *(Applaus bij Groen, de N-VA, CD&V, Open Vld en sp.a)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): In een democratie telt natuurlijk ook de scheiding der machten. Het is niet aan parlementsleden om zich over de schuld of onschuld uit te spreken. Wij kijken nu uit naar wat al die gerechtelijke autoriteiten verder gaan beslissen, om te beginnen in België zelf. Zij moeten dat in alle onafhankelijkheid kunnen doen. Dat neemt uiteraard niet weg dat CD&V geen enkel probleem heeft met het feit dat in om het even welke lidstaat van de Europese Unie partijen streven naar meer autonomie of naar onafhankelijkheid, zolang dat op democratische en wettelijke wijze gebeurt. Dat is de manier waarop wij in ons land al een halve eeuw en met resultaten aan staatshervorming doen. We roepen alle betrokken partijen in Spanje dan ook op om dit via een politieke dialoog te doen. Misschien biedt het Belgische model inzake staatshervorming een oplossing. CD&V blijft overigens heel bezorgd, net als alle collega's hier, neem ik aan,

over de zware, disproportionele straffen die al werden uitgesproken tegen politieke leiders in Catalonië. Politieke problemen krijgen het best politieke oplossingen, door middel van dialoog. Dat geldt zowel voor Spaanse als voor Catalaanse partijen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Collega's, ook mijn partij heeft in het Europees Parlement tegen het opheffen van de onschendbaarheid van die drie Catalaanse parlementsleden gestemd. Ik denk dat dat consequent is met de houding die wij hierover in het parlement ook altijd hebben aangenomen, in die zin dat men hier in het verleden inderdaad al twee resoluties kamerbreed heeft goedgekeurd, ook telkens met onze steun, waarin aan de Spaanse en Catalaanse autoriteiten werd gevraagd om de dialoog aan te gaan, een politieke dialoog, en er bij de internationale gemeenschap op aan te dringen om daarin een bemiddelende rol te spelen. Laat me heel duidelijk zijn: dat doe je inderdaad niet door politici strafrechtelijk te vervolgen voor politieke daden zoals het organiseren van een referendum. Op die manier werd dat conflict alleen maar verder op de spits gedreven. Het is een politiek conflict, dat ook een politieke oplossing vereist, en waarbij wat ons betreft ook de Europese Unie absoluut haar stem moet laten horen. We betreuren dus ten zeerste de uitkomst van de stemming in het Europees Parlement.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste collega's, ook ik sta niet direct bekend als een verdediger van nationalisme of separatisme, wel van internationale solidariteit, maar ik vind het wel het democratisch recht van Catalaanse politici om op te komen voor datgene waarvoor zij staan. We hebben daarom de resolutie hier goedgekeurd in 2019. We hebben daarom ook in het Europees Parlement tegen de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid gestemd. Het is immers heel verregaand wat er vandaag in Spanje aan het gebeuren is. Een paar weken geleden nog werd de linkse rapper Pablo Hasél opgesloten omdat hij de koning had beledigd in een nummer. Zo ver gaat het op dit moment. Nu is er dan het Europees Parlement dat heeft beslist om de onschendbaarheid van die parlementsleden op te heffen, en de collega's van Open Vld en CD&V in het Europees Parlement hebben niet tegengestemd. Ik vind dat wel straf. Dan komt men hier pleiten voor een dialoog en komt men hier zeggen dat dat allemaal niet correct is verlopen, maar ondertussen laat men de collega's in het Europees Parlement daarover niet tegenstemmen. Ik vind dat wel heel straf.

Minister-president, we hebben in dit parlement unaniem een resolutie goedgekeurd voor overleg en tegen die politieke repressie. Die geeft u ook een mandaat om er bij de internationale gemeenschap op aan te dringen om een faciliterende, bemiddelende rol te spelen. Ik denk dat dat niet is wat er op dit moment gebeurt. Ik wil u daarom vragen om die resolutie in feiten om te zetten.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dank u wel. Ik stel hier in het parlement toch een grote eensgezindheid over de grond van de zaak vast, en dat doet me deugd. Mijnheer Janssens, om op uw concrete vraag over de maatregelen te antwoorden: hun onschendbaarheid is opgeheven, maar het is niet zo dat ze weet ik veel welk gevaar lopen zolang ze hier, op dit grondgebied zijn, tenzij er Belgische gerechtelijke uitspraken zouden volgen. Ik zie dus niet in welke maatregelen ik op dit moment kan nemen. Als zij naar Spanje gaan, dan denk ik dat ze daar wel het gevaar lopen juridisch te worden vervolgd, maar zo ver strekt mijn bevoegdheid niet dat ik in Spanje maatregelen kan nemen. Op dit moment zie ik dus niet goed in wat wij zouden moeten doen.

Mijnheer D'Haese, ik denk dat wij tot nu toe ook op het internationale vlak al een aantal dingen hebben gedaan, maar zoals ik u daarstraks zei, zal ik de Spaanse ambassadeur vragen om eens bij mij langs te komen om over die kwestie te praten, zeker over die kwestie van de verstrakking eergisteren. Ik ben absoluut bereid om welke rol dan ook op het internationale vlak te spelen om die zaak in beweging krijgen, althans in de goede richting.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Bedankt, minister-president, zeker voor het ontbieden van de Spaanse ambassadeur en de andere inspanningen die u zult doen. Hier is er inderdaad eensgezindheid, maar er zijn partijen die toch ook partijgenoten of vrienden hebben in het Europees Parlement, waar men blijkbaar minder problemen had met de opheffing van de immuniteit. Het Europees Parlement wil duidelijk geen dialoog, geen bemiddelende rol. Het wil gewoon dat de Spaanse justitie haar werk doet.

Ik wil even een tekst van de Duitse theoloog Martin Niemöller citeren: "Toen de nazi's de communisten arresteerden, heb ik gezwegen; ik was immers geen communist. Toen ze de sociaaldemocraten gevangenzetten, heb ik gezwegen; ik was immers geen sociaaldemocraat. Toen ze de vakbondsleden kwamen halen, heb ik niet geprotesteerd; ik was immers geen vakbonds lid. Toen ze de Joden opsloten, heb ik niet geprotesteerd; ik was immers geen Jood. Toen ze mij kwamen halen, was er niemand meer die nog protesteren kon." Ik wil er u op wijzen dat in de loop der geschiedenis alle ministers-presidenten gevlucht zijn, in de gevangenis terechtgekomen zijn en sommigen zelfs vermoord zijn. Denk daar goed aan, wat er zal gebeuren in Spanje, als hij uitgeleverd wordt. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok – 683 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Collega's, we zijn toe aan de volgende actuele vragen, maar die zijn aan minister Crevits gericht. En als ik goed kan zien, zie ik haar niet. Collega D'Haese, u krijgt dus het woord. Bij motie van orde, neem ik aan? Of gaat u antwoorden op de vragen?

Jos D'Haese (PVDA): Neen, om tijd te winnen, voorzitter, om de minister de tijd te geven om hier te geraken, vraag ik het woord bij motie van orde ...

De voorzitter: Zo genereus van u!

Jos D'Haese (PVDA): ... op basis van artikel 50, punt 1, h), om de spoed-agendering van ons voorstel van resolutie over het afschaffen van de avondklok op de agenda te zetten.

De voorzitter: Hebt u de tekst dan ook verspreid onder de collega's?

Jos D'Haese (PVDA): Die is gisterenavond al ingediend. Ik zal hem laten rondsturen.

De voorzitter: U vraagt dat altijd aan de anderen, dus ...

Jos D'Haese (PVDA): Het grote verschil, voorzitter, is dat die teksten pas worden ingediend op het moment ...

De voorzitter: Hij is gepubliceerd, dat klopt.

En minister Crevits is gearriveerd. U was een voorbeeldige entertainer, collega D'Haese. *(Opmerkingen)*

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, de tekst is ondertussen ook rondgestuurd.

De voorzitter: Oké, dank u wel.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controles op de toegekende coronasteun aan bedrijven

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van data-analyse tijdens de coronacrisis in de strijd tegen misbruik van coronasteun aan bedrijven

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, er zijn in het leven weinig dingen waar ik echt kwaad van word, maar dit is er wel degelijk eentje van: fraude met coronasteun. Misbruik maken van deze situatie voor financieel gewin, dat is schandelijk. We moeten dat hard en ook harder gaan bestraffen.

Het voorbije jaar hebben we enorm veel geld – vele miljarden euro's – gegeven voor onze lokale ondernemers, onze kmo's, onze winkels, onze horeca en honderdduizenden mensen die tijdelijk hun werk hebben verloren. Dat was echt nodig voor die mensen, want die moesten er echt van overleven. En de overgrote meerderheid is te goeder trouw. Die maakt daar geen misbruik van. Het is des te jammerder dat er een kleine maar hardnekkige groep is die toch deze situatie hanteert voor financieel gesjoemel, die fraude pleegt, zoals een bouwfirmas die plots 23 cafés bleek te zijn, ondernemingen die al lang failliet waren, maar toch nog een sluitingspremie aanvroegen. Dat soort zaken, daarvan gaan mijn haren recht overeind staan. In elke oorlog heb je ook wel mensen die financieel gewin proberen te halen uit de miserie van een ander. We moeten dat echt hard en kordaat aanpakken.

Kwaad zijn is één ding. Maar we hebben het er ook al vaker over gehad: we moeten er ook eens iets aan gaan doen. Daarom heb ik drie concrete oplossingen. Ik kom dan meteen tot mijn vragen. Ik zie drie oplossingen. Ten eerste moet de pakkans groter worden. In Vlaanderen wordt 3 procent van de dossiers onderzocht. Ik denk dat die controleurs enorm hard hun best doen, maar 3 procent is maar 3 procent. Ik denk dat we meer controleurs en meer controles nodig hebben. Ten tweede moeten de boetes hoger worden. Als je nu ergens gepakt wordt en je zegt dat je niet wist dat je 23 maatschappelijke zetels had, kan het niet dat je daar zo mee wegstapt. Die boetes moeten echt wel een afschrikkend effect hebben. En ten derde, iets wat mij enorm stoort, namelijk de gegevensuitwisseling. We zijn 2021 en we kunnen nog niet eens weten of iets een café of een restaurant is.

De gegevensuitwisseling tussen overheden – en dat is, voor alle duidelijkheid niet alleen uw schuld – is echt ondermaats. Gegevens over de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Kruispuntbank: dat moeten echt beter.

Mijn concrete vraag is dus: gaat u werk maken van die drie oplossingen in het belang van al die honderden, duizenden ondernemers en mensen die het wel goed menen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben drie soorten ondersteuning gehad: de tijdelijke werkloosheid en het overbruggingsrecht – maar dat is federale bevoegdheid – en de coronapremies, vanuit Vlaanderen. We hebben inderdaad kunnen lezen dat blijkbaar tienduizenden bedrijven de code van hun activiteit, zijnde de NACE-code (Algemene Nomenclatuur van de Economische Activiteiten in de Europese Gemeenschappen) hebben aangepast. Er zijn verschillende NACE-codes: Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), btw, RSZ en dan nog sub-NACE-codes, enzovoort. Er is geen controle op, iedereen vult dat zelf in. Het is inderdaad zo dat heel wat bedrijven blijkbaar vorig jaar de NACE-code nog hebben moeten wijzigen. Dat is niet altijd frauduleus bedoeld. Het kan ook zijn dat ze gewoon hun data geüpdatet hebben. Maar het is wel zo dat Vlaanderen gelukkig niet de NACE-code gebruikt heeft als criterium voor de coronapremies. Dat is wel heel belangrijk.

Desalniettemin moet ik vandaag weer vaststellen dat het Arbeidsauditoraat ook weer spreekt over fraude en gesjoemel. Inderdaad, dan kunt u gaan discussiëren. Eerlijk gezegd, collega Maurits Vande Reyde, er zijn momenteel geen boetes; momenteel is er alleen het terugvorderen van het bedrag dat je gekregen hebt. De pakkans vergroten is inderdaad de basis, denk ik. Hoe kunnen we de pakkans gaan vergroten? Wel, we hebben er inderdaad voor gezorgd om zo snel mogelijk uit te betalen en nu moeten we de digitalisering, de datamining gebruiken. Daar spelen inderdaad de NACE-code en andere databanken een rol in om ervoor te zorgen dat via de digitalisering van ons overheidssysteem de coronasteunmaatregelen zo rap mogelijk teruggevorderd kunnen worden als ze onterecht toegekend werden.

Vandaar dus mijn vraag: op welke manier gaat u die data-analyse inzetten om te controleren of aanvragen van coronasteunmaatregelen te goeder trouw werden ingediend en uitbetaald? En als dat niet te goeder gebeurde, gaat u dan de nodige stappen zetten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Eerst en vooral wil ik benadrukken dat ik hier zelf al herhaaldelijk heb gezegd dat het belangrijk is om in zware crisistijden zeer snel en efficiënt economische steun te verlenen. Wat zou er gebeurd zijn als we dat niet hadden gedaan? Maar ik word ook onvoorstelbaar kwaad van mensen – want achter bedrijven zitten ook mensen – die opzettelijk een crisis gaan misbruiken om geld te pakken waar ze geen recht op hebben. Ik vind dit echt verschrikkelijk. Dat is het uitgangspunt van alle redeneringen.

We hebben er met de Vlaamse Regering voor gekozen om snel en automatisch uit te betalen. Het was een keuze die we moesten maken. Het alternatief was wachten om steun te geven aan een ondernemer tot alles gecontroleerd was. We hebben gezegd om dat niet te doen, want als je plots van dag op dag moet sluiten, dan moet je ook plots van dag op dag kunnen weten waar je recht op hebt. We hebben dus gekozen om onmiddellijk steun uit te betalen en nadien te controleren. Collega's, die controles lopen nu volop. Aan wat in het krantenartikel van vandaag staat, hebben mijn diensten ook 100 procent meegewerkt. Ik was trouwens ook diegene – ik heb daar vragen van jullie over gekregen – die gezegd heeft dat elke steun aan een ondernemer publiek gemaakt wordt. Dat komt op de website van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Er klonk toen groot alarm: 'Waarom moet dat zo zijn, is dat geen inbreuk op de privacy?' Nee,

van elke onderneming die steun krijgt, maken we de gegevens publiek. Iedereen mag weten wie steun krijgt. Dat is ook gemakkelijk als je nadien wilt controleren om te kijken of er al dan niet is gesjoemeld.

Collega Maurits en collega Andries, uiteraard zou je kunnen zeggen dat je er strengere straffen, administratieve boetes op zou moeten zetten vanuit Vlaanderen. We hebben dat binnen de regering besproken en geoordeeld om dat niet te doen, omdat ook ondernemers soms steun vragen. We hebben heel wat situaties gehad waar men niet precies op de hoogte was, denk aan de ballonvaarders en de koetsiers. Dat waren zaken die je dan nadien moest oplossen. Maar we zullen wel systematisch detecteren, controleren en overmaken aan het parket.

Die controles lopen volop. Collega Vande Reyde, om op een van uw suggesties te antwoorden: ik heb ondertussen al beslist, de regering heeft in alle genadigheid goedkeuring verleend, om tien extra controleurs aan te werven.

Die zijn ondertussen aan de slag. Dat betekent dus dat het aantal controles escalerend stijgt.

Ten tweede, collega Gryffroy, er zijn al 25.000 steunaanvragen automatisch geweigerd vooraleer ze uitbetaald waren. Dat gebeurde omdat het computersysteem op een of andere manier aangaf dat er iets niet klopte, op basis van de data die men moest doorgeven aan dat computersysteem. Dus 25.000 waren er zo al uit. Daarnaast moeten er ook een aantal zaken manueel gecontroleerd worden. Maar NACE-codes – dat heeft de collega Gryffroy correct gezegd – zijn bij ons geen criterium geweest om steun te krijgen. In de andere landsgedeelten wel, bij ons niet. Eenmaal je verplicht gesloten bent, ongeacht welke code je hebt, kan je bij ons steun aanvragen. Maar om dan bijvoorbeeld te kijken of je als hotel al dan niet een gelagzaal hebt, daarvoor zijn wel controles nodig. Dat moet je ergens uit halen. Die controles lopen vandaag.

Van datagebruik en datamining maken we volop gebruik, collega Gryffroy. Een aantal zaken kun je natuurlijk maar post factum gaan controleren. Als we bijvoorbeeld, collega Vande Reyde, zeggen dat je een bepaald omzetverlies moet bewijzen, moet je wel wachten tot de btw-aangifte is ingediend – na een kwartaal bijvoorbeeld – vooraleer je kunt gaan controleren. Daar hebben we wel een goede samenwerking met de federale diensten om heel snel inzicht te krijgen in de gegevens. Maar de periode moet natuurlijk wel voorbij zijn. Je kan niet automatisch dag na dag de daginkomsten ingevoerd zien.

Kan het sneller, collega's? Deze crisis heeft mij geleerd dat het zeker sneller kan, en dat we – meer nog, dan een paar maanden geleden – in de toekomst moeten inzetten op snelle gegevensuitwisseling. Maar ik vind dat onze diensten al bij al zeer snel en efficiënt werken. Elk dossier zal gecontroleerd worden. Daar is ook vijf jaar tijd voor. Maar vergeet ook niet dat wat vandaag in de krant staat, ook gaat over tijdelijke werkloosheid en over heel veel andere maatregelen, en ook over datgene wat de andere regio's in het leven geroepen hebben.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister Hilde, ik begrijp wat u wilt zeggen. Ik heb heel veel respect voor u. Maar ik wil graag een getuigenis met u delen, die ik vorige week kreeg van een jong koppel uit Diest. Zij zijn het afgelopen jaar een restaurant begonnen, en hebben heel veel investeringen gedaan. Voor heel veel steunmaatregelen zijn zij door de mazen van het net geglipt: niet genoeg omzetverlies, en dergelijke – dat is voor starters altijd moeilijk. Ze treuren daar niet om, maar wat hen wel de ogen uitsteekt, is dat ze het misbruik rondom hen zien. Ze nemen dat zelfs die misbruikers niet eens kwalijk. Ze nemen het wel de overheid kwalijk, die te veel mazen in het net laat, waar men door kan glijpen.

Ik weet dat niet alles controleerbaar is, daar heb ik heel veel begrip voor. Ik weet dat de mensen van VLAIO hun uitstekende best doen. Ik vond ook de steunmaatregelen goed, die heb ik altijd goedgekeurd. Maar de gegevensuitwisseling tussen de verschillende overheden in ons land, die moet echt beter. Als wij ons systeem niet in orde krijgen, dan zal er altijd misbruik zijn. En daar moeten we iets aan doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Voor alle duidelijkheid: we hebben in maart-april 2020 de juiste beslissing genomen om snel en automatisch te werken. Daardoor hebben heel veel bedrijven iets kunnen krijgen, waardoor ze konden proberen te overleven, in deze moeilijke periode. Maar ik ga toch niet helemaal akkoord als u zegt dat men de mogelijkheid moet laten onderzoeken om bijkomend een administratieve boete op te leggen. Waarom? Omdat men nu in die omgeving ook hoort dat mensen zeggen: 'Waarom zou ik het niet proberen, als de enige straf is dat ik zou moeten terugbetalen wat ik gekregen heb?' Uiteraard kunt u zeggen dat dit misschien mensen zijn die te goeder trouw gehandeld hebben, maar er toch geen recht op hadden. Er bestaat in een rechtstaat nog zoiets als woord en wederwoord. Met andere woorden: u kunt de administratieve boete opleggen, en als zij kunnen aantonen dat het te goeder trouw was, dan kunt u de boete nog altijd schrappen. Maar ik denk dat we moeten werken met een systeem waarbij er een vorm van afschrikmiddel in zit voor wie deze subsidie aanvraagt.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt voorzitter. Ik heb de indruk dat, mochten deze subsidies gaan naar middenveldorganisaties, of naar mensen in armoede, ze al lang waren afgeschaft. Daarmee wil ik zeker niet zeggen dat deze subsidies moeten afgeschaft worden, want ze zijn uiteraard nodig.

Er zijn heel veel mensen die uiteraard wel te goeder trouw steun hebben aangevraagd, mensen met een bedrijf of onderneming die zonder die steun niet zouden zijn recht gebleven. Maar het is wel echt onacceptabel dat een aantal – en het zijn er blijkbaar niet weinig – daar misbruik van maken. Minister, u zegt dat u ervoor hebt gekozen om onmiddellijk steun uit te keren. Dat is een te begrijpen beslissing op het moment dat men in een dergelijke crisissituatie zit die uiteraard niemand had zien aankomen. Maar intussen zijn we wel bijna een jaar verder en blijven de lijken uit de kast vallen. Als ik dan hoor dat er zelfs geen boetes worden opgelegd, dan ben ik het voor een keer eens met mijn collega Gryffroy die zich waarschijnlijk zorgen begint te maken. Wanneer er fraude wordt gepleegd met overheidsmiddelen, vind ik het toch wel een vreemde zaak dat daar zelfs geen sancties tegenover staan, behalve dan het terugbetalen van onterecht gekregen middelen.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister, bij het begin van de crisis was het natuurlijk van superbelang dat alle ondernemingen van de overheid het signaal kregen dat we hen niet in de miserie zouden storten maar dat we alles uit de kast zouden halen om hen te helpen. Dat moest gebeuren met een systeem dat laagdrempelig was. We konden toch niet een of andere grote administratieve malle-molen opzetten. Neen, die mensen moesten onmiddellijk worden geholpen en dat is wat deze regering heeft gedaan, trouwens met de voltallige steun van dit parlement.

Het feit dat nu al die gevallen van fraude bekend worden, is het beste bewijs dat er wordt gecontroleerd, dat de controle werkt en dat zij die er misbruik van

maken, ook worden aangepakt. Het feit dat sommigen misbruik maken van de miserie van andere ondernemers is absoluut onaanvaardbaar.

Ik vind dat de minister een hele goede tactiek heeft toegepast om de lijst van de vennootschappen – want het gaat over vennootschappen – die steun hebben gekregen publiek te maken. Ik sta daar helemaal achter. Dat heeft ook enorm geholpen om de controle op te voeren en de terugvorderingen te realiseren want er is een gekend principe. Wanneer je in subsidies fraude wilt aanpakken, dan is transparantie daarin het beste ontsmettingsmiddel.

Tot slot zal de regering ook een subsidiebank oprichten om al die verschillende subsidies in kaart te brengen. Ik denk dat dit ook enorm zal helpen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Collega's, solidariteit zal ons door de coronacrisis loodsen. En ja, we zijn terecht solidair met die duizenden ondernemers in de horeca-, de event-, de reis- en de cultuursector die echt niet kunnen werken. Maar wie steelt van overheidsmiddelen, die steelt niet van een anonieme staat maar van zijn buurman. En op stelen moeten strenge sancties staan.

En ja, minister, we hebben het aantal controleurs bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen opgedreven. Dat is een goede zaak waarvoor u al onze steun hebt, maar wie echt manifest inbreuken pleegt, moet worden vervolgd. Het dossier van die persoon moet inderdaad worden overgemaakt aan het parket. Maar ik pleit net zoals de N-VA heel sterk voor een systeem van administratieve boetes voor wie manifest gestolen heeft. Dan zullen ook de anderen hun geloof in het systeem herwinnen, en daar hebben we in deze crisis allemaal belang bij.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik denk dat heel dit parlement terecht heel snel steunmaatregelen heeft goedgekeurd. En wat we hebben gezien in de coronacrisis, is dat het engagement van velen ons inderdaad door die crisis heeft gesleurd. De geloofwaardigheid rond dat vrijwillig engagement is zeer groot. Maar het systeem waarbij men eigenlijk frauduleuze praktijken of constructies opzet om subsidies binnen te halen, moeten we ten strengste veroordelen. En dan volg ik collega Gryffroy in zijn gevoel dat de enige straf die er nu inzit, gewoon het terugvorderen is van het bedrag. Als we dan zien dat sommigen heel creatief zijn geweest met het oprichten van bijzonder veel structuren om zoveel mogelijk uit allerlei potjes weg te halen van degenen die het echt nodig hebben, dan denk ik dat het systeem inderdaad moet worden herbekeken. De mazen van het net moeten fijner en er moet een sanctiemechanisme komen. Dat misbruik haalt immers de solidariteit van onder die maatregelen weg en dat is zeer betreurenswaardig.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, uiteraard steunen wij u. Wij hebben u ook gesteund bij het toekennen van die premies want die waren en zijn broodnodig geweest om die ondernemers door de crisis te loodsen. Het probleem is nu dat de premies zijn uitbetaald maar blijkbaar in vele gevallen onterecht. We lopen hier dus een beetje achter de feiten aan.

Mijn vraag is hoe we die terugvordering gaan aanpakken. In veel gevallen zal dat geld dat die bedrijven hebben gekregen, al verdwenen zijn. Een terugvordering wordt heel moeilijk, denk ik dan. Ik denk dat we hieruit echt wel lessen moeten trekken voor de toekomst. Minister, wat hebben we hieruit geleerd? Hoe gaan we

dat aanpakken bij een volgende subsidiëring, stel dat die er komt, of voor andere zaken? Hoe maken we dit meer transparant?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor alle opmerkingen. We zijn het over een ding allemaal eens: wie steun aanvraagt en daar geen recht op blijkt te hebben, moet heel fel veroordeeld worden.

Ik wil een paar opmerkingen maken over degenen die gaan veralgemenen. Collega Malfroot zegt dat in heel veel gevallen die steun onterecht is uitbetaald. Alstublieft, collega's, alstublieft! We hebben steun uitbetaald aan 190.000 ondernemingen. In totaal zijn er 365.000 dossiers. In het overgrote deel van de gevallen is die steun zeer terecht en noodzakelijk uitbetaald. Kom hier nu niet de indruk geven dat onze Vlaamse steunmaatregelen allemaal naar de verkeerde mensen zijn gegaan. Dat is absoluut niet het geval.

Ik krijg de vraag hoe ik die terugvorderingen ga aanpakken. Maar collega's, om de maand hebben we in de commissie een opvolgingsrapportage! Altijd geef ik transparant uitleg over wat de procedure voor terugvordering is! Ik heb ook uitgebreid uitleg gegeven over waarom we geen administratieve boetes in het leven hebben geroepen. Collega's van de N-VA en Open Vld, minister Somers was er in de Vlaamse Regering getuige van waarom we dat niet hebben gedaan. Er is een bespreking over geweest. Ik heb aan jullie uitgelegd dat men dan een hele mallemolen van administratie in het leven roept. De andere collega's waren er natuurlijk ook bij. Maar ik voel me altijd iets meer geraakt als ik kritiek krijg vanuit de meerderheid dan vanuit de oppositie. *(Opmerkingen)*

Het is maar zachte kritiek.

Het zijn keuzes die je maakt. Ik heb gezegd dat zodra we een aantal terugvorderingen zullen hebben, de kritiek zal komen dat we een boete in het leven hadden moeten roepen. Maar dat is ook een hele mallemolen. Wat we wel doen, collega's, is risicodetectie. Daar gaan zowel collega Gryffroy als collega Vande Reyde op in. Zorg ervoor dat je snel gegevens verzamelt waaruit je kunt afleiden waar de onterechte steuntrekkers zitten. Van slapende bedrijven bijvoorbeeld moeten wij toch weten wie wakker wordt om steun te vragen. Er zijn ook ondernemingen die totaal geen recht hebben op de steun en waarvan we dat eigenlijk op voorhand kunnen weten. We hebben er zo 25.000 uit het systeem onmiddellijk kunnen detecteren.

Iemand van jullie had het over 'maar 3 procent'. Sorry, wij hebben de 11.000 meest risicovolle dossiers uit het systeem getrokken. Een café waarvan iedereen weet dat het een café is, hebben wij niet nog eens aan een grote controle onderworpen. Van sommige weet je wel waar de grote risico's zitten. We hebben alle gegevens gedeeld met de lokale besturen. De burgemeesters hebben expliciet aan ons gevraagd om hun de informatie te geven omdat zij misschien konden helpen. Zo komt er soms ook informatie tot bij ons.

Collega's, we hebben ook vijf jaar de tijd om al die dossiers te controleren en we zullen dat met heel veel ernst doen. Sommige bedrijven vragen ook systematisch steun aan. Vergeet ook niet dat als wordt ontdekt dat er reden is om terug te vorderen, men vandaag geen dossier kan indienen en daar boven op weer verder steun aanvragen. Dat bedrag dat in de discussie zit, blijft geparkeerd. Dat helpt natuurlijk om niet te veel ineens uit te betalen omdat we werken met heel veel steunperiodes. Nu is dat om de vier weken. Wie in een bepaald controlemechanisme zit en waarvan men ziet dat er een probleem is, krijgt in de volgende periodes zeker geen steun.

Collega Vande Reyde, nog eens, uw opmerking wat betreft de snelle gegevens-uitwisseling treed ik volledig bij. We kunnen daar echt nog stappen voorwaarts zetten. Sommige databanken zouden we privacygewijs eigenlijk kunnen delen. Wij werken daaraan, maar een aantal zaken heb je niet onmiddellijk. Omzetsteun kan je maar krijgen na de omzetperiode. Die periode moet voorbij zijn, alsook de periode om de aangifte in te dienen. Ik vind zelf ook dat de periode waarbij wij zelf de informatie kunnen binnen trekken, heel kort moet zijn. Als je dan nog een maand moet wachten, ben je eigenlijk te laat om je controle fatsoenlijk aan te pakken. Ik ben zeker akkoord om daar een tandje bij te steken.

Collega Gryffroy, ik ben zeker akkoord om de modernste technieken in te zetten om aan datamining te doen om te kijken op welke manier men de fraudeurs er gemakkelijker kan uithalen.

En wat de boetes betreft, we hebben ondertussen al een paar honderd dossiers waarvan we vermoeden dat er problemen zijn. Er is al voor 47,9 miljoen euro steun teruggevorderd, er wordt ook heel veel terugbetaald. Het is niet zo dat we al die steun kwijt zijn. We hebben soms discussies. Er zijn er die het compleet onterecht vinden dat we steun terugvragen. U hebt wellicht ook de kranten-artikelen gelezen. Er zijn restaurantuitbaters die dat compleet onterecht vinden. Daar moeten we op een minnelijke wijze mee omgaan in de mate van het mogelijke.

Er zijn dossiers waarin mensen het systeem misbruikt hebben. Zoals collega Gennez zegt, steelt men niet van een anoniem persoon, men steelt van ons allemaal, van de belastingbetaler. Dit is een heel erg verfoeilijke praktijk.

Ik wil zeker, collega's, nog eens onderzoeken hoe – retroactief zal dat wel niet kunnen – we een systeem van administratieve boetes in het leven kunnen roepen, en of dat nuttig is. We moeten altijd de afweging maken of we met dat controlesysteem, de boete en de energie die het kost, voldoende vruchten kunnen plukken. Als het boetesysteem meer kost dan wat we eruit kunnen halen, zijn we niet goed bezig. Ik ben zeker bereid om het te bekijken. We hebben er op voorhand ook al grondig over nagedacht. Er zijn redenen om geen administratieve boete op te leggen maar wel om zo goed mogelijk samen te werken met het parket en de inspecties.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Van 'collega Maurits' naar 'harde criticaster'. Het gaat niet over u persoonlijk, minister, u weet hoe graag wij u hebben vanuit de meerderheid, soms zelfs op het randje moet ik zeggen. Het gaat over beleid en dan moeten we kritisch zijn, dat is onze job, ook vanuit de meerderheid.

Collega D'Haese, collega Rzoska, het gaat hier niet over subsidies. Het gaat niet over iets wat ondernemers vragen. Ze willen die steun het liefst volledig zien verdwijnen. Die is wel broodnodig om te overleven, u kunt dat in de verste verte niet vergelijken met subsidies voor het middenveld. Dit gaat over broodnodige steun. Ondernemers vragen niet liever dan dat die verdwijnt. Zolang de steun blijft bestaan, moeten de misbruiken eruit natuurlijk.

Er worden wel al dossiers naar het parket gestuurd en daar kunnen wel straffen op worden gegeven. Op Vlaams administratief niveau riskeert men weinig door er misbruik van te maken en dat zou inderdaad verstevigd mogen worden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Had u mij één jaar geleden moeten vragen of administratieve boetes zinvol waren, dan had ik waarschijnlijk 'neen' geantwoord.

Dat is voortschrijdend inzicht en flexibel denken. Als ik nu het misbruik zie, dan moeten we daarover nadenken. Ik ben blij dat u dat zegt, minister. Boetes moeten kunnen, al is het maar als een vorm van afschrikking, nu is het alleen maar terugbetalen van de steun die men gekregen heeft.

Het grootste deel van de ondernemers heeft te goeder trouw gehandeld. We mogen ons gelukkig prijzen dat we zo snel gehandeld hebben om de ondernemers te ondersteunen en dat dit correct is uitgewerkt door de administratie. Nu zitten we inderdaad in de fase van digitalisering en datamining die u zullen helpen om kort op de bal te spelen, de mazen van het net fijner te maken en sneller gegevens te verzamelen. De digitalisering zal helpen om te zorgen dat de relance gestoeld is op een gerichte manier om ondernemingen op te starten.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over haat en geweld ten aanzien van lgbtqi+ in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de voorkoming van homofob gedrag en geweld

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de initiatieven van de Vlaamse Regering na de moord op een homoseksuele man in Beveren

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over geweld tegen lgbti-personen

ACTUELE VRAAG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over maatregelen tegen homofob geweld

ACTUELE VRAAG van Stephanie D'Hose aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het recente geval van homohaat met dodelijke afloop

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de homofobe moord in Beveren

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Somers.

De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Collega's, de hand van je partner vasthouden op straat, je geliefde een kus geven of tonen dat je iemand graag ziet in het openbaar, dat zijn acties die niet voor iedereen gelijk zijn in Vlaanderen. Want niet iedereen in

Vlaanderen wordt nagesist. Niet iedereen in Vlaanderen krijgt verwijten naar zijn hoofd geslingerd. En zeker niet iedereen moet vrezen om een date met zijn of haar leven te bekopen. Beeld je eens in, collega's, wat het betekent, als elke kus, iedere knuffel of elk teken van affectie een risico op geweld inhoudt. Dat is verschrikkelijk.

Het onderzoek loopt nog, maar de moord in Beveren is wellicht het meest recente en meest vreselijke voorbeeld van homohaat in ons land. En collega's, dat is jammer genoeg geen opzichzelfstaand feit. De angst en het gevaar die de lgbti-gemeenschap voelt zijn geen incident; het is structureel, het is dagelijkse realiteit.

We hebben in het verleden grote stappen gezet in dit land als het op holebi- en transgenderrechten aankomt. We hebben daar vooropgelopen. Maar – en dat moeten we ook eerlijk vaststellen – het is simpelweg niet genoeg geweest. Er is meer nodig dan wetten en decreten om ervoor te zorgen dat iedereen veilig zichzelf kan zijn in Vlaanderen.

Vandaag ziet de regenbooggemeenschap overal de regenboogvlag hangen. Dat is een mooi symbool, een mooi teken van solidariteit in moeilijke tijden. Maar wat ziet die gemeenschap niet, collega's? Echte oplossingen, echte oplossingen voor de onveiligheid die ze elke dag ervaart. Collega's, het is dus aan ons om te tonen dat de politiek wel voor echte veiligheid kan zorgen en dat we wel kunnen garanderen dat iedereen in Vlaanderen zichzelf kan zijn, altijd en overal.

Maar daarvoor zijn concrete acties nodig, op elk niveau, in het bijzonder het lokale niveau. En dat moeten echt concrete acties zijn, acties waardoor homohaat en -geweld gemeld en vervolgd en bestraft worden, waardoor homohaat bestreden wordt op straat, op school, op café, in de sportclub, waar dan ook in Vlaanderen. En dus, minister, is mijn vraag: hoe gaat u, en hoe gaat de voltallige Vlaamse Regering, ervoor zorgen dat in elke Vlaamse gemeente concrete acties komen tegen discriminatie, haat en geweld tegen lgbtq+-personen?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Tachtig jaar geleden gaf de toenmalige Amerikaanse president Franklin Roosevelt zijn Four Freedoms-speech, over zijn vier fundamentele vrijheden. De vierde vrijheid waarover hij sprak, was 'the freedom from fear', de vrijwaring van angst, opdat iedereen zonder angst zou kunnen leven.

We zijn nu tachtig jaar verder en er is veel vooruitgang geboekt in de wereld. De wereld is veranderd, ook hier in België en in Vlaanderen. We hebben veel meer gelijke rechten – vrouwenrechten, holebirechten en transgenderrechten – maar dat zijn nog altijd voornamelijk rechten op papier. De dagelijkse realiteit is jammer genoeg nog altijd anders. Er zijn jongeren die angst hebben om zich te outen, er zijn jongeren die angst hebben om deel uit te maken van sport- en jeugdverenigingen, er zijn mensen die niet hand in hand op straat durven te lopen of die angst moeten hebben om via een datingapp een date te regelen, zoals dit weekend met David is gebeurd. Hij heeft het bekocht met zijn leven, puur omdat hij homo was.

Er is inderdaad al veel gebeurd, maar er moet ook nog veel gebeuren op het vlak van Gelijke Kansen, Onderwijs en Welzijn, opdat iedereen zonder die angst zou kunnen leven. Vandaar mijn vragen, minister. Wat zult u doen als minister van Gelijke Kansen, samen met uw collega-ministers in de Vlaamse Regering, op de bevoegdheden Onderwijs en Welzijn, om ervoor te zorgen dat iedereen vandaag zonder angst kan leven?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, ik wil vooreerst mijn deelneming betuigen aan de familie en vrienden van David Polfliet, die op gruwelijke wijze om het leven werd gebracht. Indien zijn seksuele geaardheid voor de daders een reden was om hem te viseren, dan kan ik daar alleen maar mijn sterkste afkeuring over uitspreken.

Maar tegelijkertijd zie ik linkse partijen op sociale media deze tragische dood misbruiken om een rechtse politieke tegenstander te viseren. En daarom zeg ik, los van alle halve waarheden en hele leugens, hier en nu, heel duidelijk namens het Vlaams Belang: homohaat kan niet! Geweld tegen mensen vanwege hun geaardheid is uit den boze! Iemand vermoorden alleen maar omdat die op iemand van hetzelfde geslacht valt, vind ik afgrijselijk.

Wij zijn een partij met 800.000 kiezers, onder wie heel wat holebi's. Zij mogen op ons rekenen. U zult mij misschien niet zien zwaaien met regenboogvlaggen, maar ik wil wel maatregelen nemen die ten gronde iets veranderen. En daarom roep ik iedereen hier op om consequent te zijn. Wilt u echt iets doen tegen geweld, stop dan de zachte aanpak van criminelen, stop met werk- en andere fopstrafjes, pak de criminaliteit nu eindelijk eens hard aan, want ook in dit geval waren de daders alweer gekend bij de politie. Ze werden nooit gepast gestraft en blijven hun criminele daden dus herhalen.

Minister, wilt u echt iets doen tegen homohaat en geweld, durf dan ook te focussen op wat hier en in de media niet wordt gezegd, namelijk dat bij daders van homohaat en fysiek geweld tegen holebi's niet-Europese, vaak Afrikaanse, islamitische jongens en mannen oververtegenwoordigd zijn. Alleen als u criminaliteit voortaan echt hard wilt aanpakken en niet blind wilt blijven voor de echte problemen, zult u geloofwaardig zijn in uw aanpak van geweld en homohaat.

Minister, bent u daartoe bereid? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Collega's, ik denk dat we allemaal heel erg geraakt zijn door de moord op David in Beveren. Wat me ook heel erg heeft geraakt, is de herkenbaarheid voor heel veel mensen en heel veel holebi's van wat David is overkomen.

'Wat David is overkomen, kan mij ook overkomen.' Die zin heb ik heel vaak gehoord de voorbije dagen, en die snijdt diep. Heel veel mensen zijn bang, heel veel vrienden, familieleden en collega's zijn bang. Twee op drie holebi's zijn bang om hand in hand op straat te lopen. Ze hebben schrik om te worden uitgescholden of geslagen, en na deze voorbije dagen ook schrik om af te spreken met mensen, om in de val te worden gelokt, om te worden vermoord.

Dat is onaanvaardbaar. Dat kan niet in Vlaanderen anno 2021, temeer omdat al die angst heel terecht is. Dat bewijst de moord op David, maar dat bewijzen ook de meest recente cijfers. De meest recente cijfers tonen aan dat bijna een op twee holebi's te maken krijgt met intimidatie, en dat bijna een op vijf holebi's te maken krijgt met fysiek geweld. Een op vijf, dat zijn onaanvaardbaar hoge aantallen. Daarom is het vandaag superbelangrijk dat we hier allemaal samen een streep in het zand trekken en zeggen: genoeg is genoeg.

Minister, woorden zijn niet genoeg. Woorden zijn superbelangrijk. De voorbije dagen is er van alle kanten terecht verontwaardiging geuit. De regenboogvlaggen zijn een ongelooflijk sterk signaal, maar woorden zijn niet genoeg. Er moet meer zijn. Er moeten ook acties aan worden gekoppeld. Er zijn nog heel veel werven.

De drempels om klacht in te dienen zijn heel hoog. Er is veel te weinig aandacht voor nazorg en voor mentaal welzijn.

Minister, er is veel meer nood aan preventie, veel meer. In scholen, in jeugdwerking is er veel meer nood aan preventie. Meer ondersteuning, meer structurele middelen en niet alleen projectmiddelen, om daarop in te zetten. Dat is uw taak en uw verantwoordelijkheid. De voorbije dagen zagen we Brussel een actieplan afkondigen. We zagen de oproep van Wel Jong, Niet Hetero om meer krachtadig beleid te ontwikkelen. Onze oproep vandaag aan u is: gaat u dat doen en hoe?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, zaterdagavond werd onze samenleving danig door elkaar geschud door die onzinnige moord. Vooral de wreedaardigheid ervan maakte Vlaanderen woest, niet alleen woest, maar ook verdrietig. Al heel snel bleek dat de daders van de feiten jongeren waren. Wat zeg ik, jongeren? Het zijn eigenlijk kinderen van amper 16 en 17 jaar. Dat heeft ons geschokt.

Ja, de politie moet haar werk doen en het gerecht moet straffen uitdelen. Maar ook wij, collega's, wij allemaal in dit parlement en ook de collega's aan de overkant, hebben onze taak uit te voeren. Het begint met dingen bij hun naam te noemen, zonder te polariseren of te stigmatiseren. Want het is wijdverbreid. Het is niet te zoeken in één doelgroep of bevolkingsgroep, het is spijtig genoeg wijdverbreid. Het zijn potverdorie jongeren, kinderen.

Minister, ik heb eigenlijk maar een vraag, want we zijn er heel intensief mee bezig in onze commissie, bijna wekelijks. Bent u van plan, hebt u de intentie om naar aanleiding van deze wreedaardige moord, een tandje bij te steken als het gaat over het bestrijden van homofoob geweld?

De voorzitter: Mevrouw Stephanie D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik wil starten met in naam van mijn fractie onze diepste deelneming te betuigen aan de familie en de vrienden van David en eigenlijk aan de volledige regenbooggemeenschap. Het ziet ernaar uit dat David is vermoord om wie hij is. Ik denk dat er niets ergers is dan het slachtoffer te worden van een aanval om wie je bent, om je identiteit, om je diepste zelf, om de liefde die je voor iemand anders voelt. Ik vind dat we hiertegen keihard moeten optreden, want het is ook een aanval op onze fundamentele rechten en vrijheden. De veroordeling – en ik hoor het hier kamerbreed – en de bestrijding van deze aanvallen moeten een absolute prioriteit worden.

Onlangs is in de Senaat mijn voorstel van resolutie goedgekeurd, dat ik samen met Orry Van de Wauwer en Katia Segers heb ingediend, om werk te maken van een anonieme aangifte van homofoob geweld. We zien iets heel eigenaardigs: we weten dat homofoob geweld toeneemt maar de aangiftebereidheid neemt af. We spreken dan van het zogenaamde 'dark number' dat ervoor zorgt dat de politie onvoldoende zicht heeft op het aantal aanvallen. Het zorgt er ook voor dat de slachtoffers niet voldoende hulp krijgen. Daarom lijkt ons een anoniem meldpunt van zeer groot belang.

Er moet dus volop worden gewerkt aan een interfederaal actieplan, zodat deze vorm van geweld volledig wordt onderdrukt. Minister, welke initiatieven zult u nemen om homohaat tegen te gaan?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, minister, collega's, dit weekend werd iemand vermoord om wie hij was, vermoord omdat hij homo was. Alsof iemands geaardheid vandaag zelfs maar een issue zou moeten zijn.

Sinds het nieuws van de moord in Beveren bekend is geraakt, hangen mensen overal regenboogvlaggen uit, veranderen profielfoto's en steunen elkaar. "Niet te bevatten", schreef Ronald op mijn Facebookpagina. "Veel sterkte aan de nabestaanden", schreef Salawa. "Geen woorden te vinden". Ivan stuurde – en dat vond ik heel pakkend: "In al die jaren heb ik geleerd dat de opmerkingen uit alle hoeken van de samenleving komen. Oud, jong, allochtoon, autochtoon, man, vrouw. Nu, als 59-jarige, laat ik het niet meer passeren."

Beste collega's, laten we er alstublieft voor zorgen dat niet iedereen tot zijn 59e moet wachten om te kunnen zeggen dat hij het niet meer laat passeren. Het is genoeg geweest. Het is genoeg geweest. Stop. Basta. Tot hier en niet verder. Liefde is liefde. Wat is daar in godsnaam zo moeilijk aan?

Tegenover die brede steun en verontwaardiging staat de holebihaat die we ook in 2021 in onze samenleving nog niet hebben kunnen uitroeien. Dat is een probleem dat veel breder gaat dan die drie daders. Het is de verantwoordelijkheid van iedereen, maar zeker ook van dit parlement, en zeker ook van deze regering, om het aan te pakken, en niet met papieren actieplannen en wetteksten die ergens in schuif stof liggen te vergaren. Er is een verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat iedereen in deze samenleving zichzelf kan zijn zonder er schrik voor te moeten hebben.

Collega's, het is vreselijk om te zien dat er zo'n gruwelijke moord moet gebeuren voor er echt actie wordt ondernomen. Dit is niet het eerste geval van homohaar, zelfs niet van dodelijk geweld. Ik hoop verdorie wel dat iedereen dit moment met beide handen aangrijpt om in actie te schieten. Er ligt veel werk op de plank: sensibiliseren in alle lagen van de maatschappij, de drempel verlagen om aangifte te doen, slachtoffers begeleiden om klacht in te dienen, ondersteunen om wat is aangedaan, te verwerken en samen een vuist maken om die problemen aan te pakken.

Minister, hoe zult u de strijd tegen homohaar en homofob geweld opvoeren?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, voorzitter, de moord op David Polfliet grijpt ons aan en raakt ons diep. In 2012 werd Ihsane Jarfi vermoord, louter en alleen om zijn seksuele geaardheid. David Polfliet zou het tweede slachtoffer zijn van een homofobe moord.

Ik zou dan ook graag beginnen met mijn diepste medeleven te betuigen aan de familie en vrienden van David. Zij verliezen een warme en oprechte man. Hun verdriet is dat van ons, hun pijn de onze.

Inzonderheid in de holebigemeenschap zijn heel veel mensen aangedaan en ontredderd door dit geweld. Omdat ze het herkennen, omdat ze zelf ook al vaak ervaren hebben hoeveel onbegrip, negativiteit en agressie er ook in Vlaanderen nog bestaat ten aanzien van mensen uit de regenbooggemeenschap. Het maakte velen bang en onzeker. Daarom moeten we van ons laten horen, opstaan en onze solidariteit betonen met woorden. Dat is echter niet genoeg, we moeten dat ook met daden doen. Mensen beschimpen, vernederen en marginaliseren om wie ze graag zien, geweld gebruiken omdat iemand geboren wordt met een andere seksuele oriëntatie, mensen vermoorden om wie ze liefhebben: is er iets gruweligers denkbaar? Spijtig genoeg komen homofobie en holebihaat veel voor, onaanvaardbaar veel, zelfs in ons land, dat wereldwijd wordt gezien als een van

de meest open en vooruitstrevende samenlevingen inzake holebirechten. Op de ranglijst van de International Lesbian and Gay Association staan we wereldwijd zelfs op de tweede plaats wanneer het over politieke rechten en beleid gaat. Alleen Malta gaat ons voor, maar ook dan nog blijft de toestand beschamend. Uit onderzoek blijkt dat 90 procent – u hoort mij goed – van alle holebi's in Vlaanderen ooit in aanraking kwam met verbaal of fysiek geweld. Opnieuw, dat is gewoon om wie ze zijn, omdat ze zichzelf zijn.

De moord op David Polfliet is een aanslag op ons allen en op onze vrijheid, op het recht om onszelf te zijn, het recht om zelf te bepalen van wie we houden. Het is een aanslag op onze vrijheid en het is ook een aanslag op de liefde, het mooiste en tederste in ons menselijk bestaan.

Vanwaar komen die homohaar en dat geweld tegen de holebi's toch? Bundeskanzlerin Angela Merkel zei het treffend: woorden gaan het handel vooraf. In bepaalde delen van onze samenleving blijft men ook vandaag holebi's wegzetten als niet-beantwoordend aan de norm, als afwijkend. Sommigen voeden de haat, maken van een andere seksuele geaardheid iets minderwaardigs, iets vies, iets abnormaals. Stap voor stap creëren ze zo een klimaat of ze houden een klimaat in stand waarbij neerkijken op holebi's, hen vernederen en dehumaniseren de ruimte krijgt om zich in de hoofden van mensen te nestelen en om agressie te legitimeren.

Dan komt de daad om de hoek kijken. Homofobie stoppen begint bij ons allen en op de eerste plaats bij gezagsfiguren, mensen die de toon kunnen zetten in de samenleving, zoals leerkrachten, mediafiguren, en ja, ook wij, politici. Ook het beleid kan en moet meer doen.

Om te beginnen moeten justitie en politie een nultolerantiebeleid voeren bij homofobie. Als blijkt dat tussen 2013 en 2017 75 procent van de 4492 geregistreerde dossiers geseponneerd werden, waarvan 70 procent om technische redenen, dan moet hier een cultuuromslag komen. Dat is op de eerste plaats de taak van de federale overheid.

Ook de Vlaamse overheid kan en moet meer doen. We hebben hier de plicht om in eerste instantie naar onszelf te kijken. Samen met de collega's in de Vlaamse Regering heb ik een aanpak met verschillende sporen uitgewerkt, die stuk voor stuk een dam moeten opwerpen tegen homofobie.

Eerst en vooral zijn we een tweejarig wetenschappelijk onderzoek gestart om een beter beeld te hebben van de slachtoffers, feiten en daders. Wie zijn het? Waarom? Hoe vaak? De resultaten worden in 2023 opgeleverd en dat zal ons toelaten om een efficiënter beleid te voeren. Dat is een beleid dat we zonder taboes willen voeren.

Ten tweede moet de aangiftebereidheid omhoog. Er zijn veel redenen waarom slachtoffers geen aangifte doen, onder meer omdat ze hun seksuele identiteit niet willen blootgeven. Ook de hulplijnen zijn veel te weinig gekend. Daarom heb ik 30.000 euro extra toegekend aan www.lumi.be, de vroegere Holebifoon, om zich beter bekend te maken.

Ten derde moeten we omstaanders en gezagsfiguren mondiger maken om in te gaan tegen homofob gedrag. Dat is onze burgerplicht. Onder meer in het onderwijs ligt daar een belangrijke opdracht. Zelf werk ik onder meer samen met Demos aan het project Speak out/Act in, waarbij we jeugdwerkers empoweren om te reageren op homofobe en seksistische uitspraken. We werken ook projecten uit voor de zogenaamde bystander-activatie. Ook het project School uit de kast van minister Weyts helpt in de sensibilisering.

Ten vierde ontwikkelt minister Beke via de website www.seksueelgeweld.be een eerstelijnsaanbod voor slachtoffers van onder meer homofobe agressie.

Ten vijfde, we versterken de lokale besturen die, vanwege hun nabijheid, vaak het best geschikt zijn om te sensibiliseren. Zo bestaat er in een aantal steden een vierhoeksoverleg tussen politie, lokale besturen, Unia en het middenveld. Onder meer in Brugge, Leuven, Mechelen en Gent is dit partnerschap actief. We zullen die aanpak bekender maken en verspreiden in Vlaanderen.

Ten zesde, zelf ga ik in het kader van de strijd tegen radicalisering en extremisme, homohaar tot een wezenlijk onderdeel van deze aanpak maken. Homofobie is immers een heel goede graadmeter die wijst op gewelddadig of potentieel gewelddadig extremisme en radicalisering.

Ten zevende, ten slotte werken we via Unia samen om deze problematiek onder de aandacht te brengen, klachten op te volgen en gelijke kansen voor holebi's te bewaken. Ook de Vlaamse opvolger van Unia, waar we nu de voorbereidingen voor opstarten, zal homofobie als een prominent aandachtspunt krijgen. Morgenvoormiddag zit ik samen met çavaria en Wel Jong Niet Hetero om op basis van deze aanpak te kijken wat we nog meer moeten en kunnen doen.

Deze sterke aanpak, met maximale inbreng en betrokkenheid van de holebi-gemeenschap in het uitrollen ervan, moet homofobie terugdringen, onze samenleving meer weerbaar maken, slachtoffers beter ondersteunen en zorgen dat we het meest kostbare in ons bestaan veiligstellen, namelijk de vrijheid en de liefde. De vrijheid om onszelf te mogen zijn en de liefde die het mooiste is, het mooiste in ons naar boven brengt en die we met ons allen moeten kunnen beleven op de manier die we zelf verkiezen.

Op die manier kunnen we hopelijk de herinnering aan David en de vele andere slachtoffers eer betuigen. Ik dank u. (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen, sp.a en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Minister, ik dank u. U geeft hier een kort antwoord. Daar had ik op gehoopt. Maar ik denk dat vooral veel mensen hierbuiten daarop hadden gehoopt. Want veel mensen uit de lgbti-gemeenschap kampen sinds enkele jaren met een extra tegenstander. En dat is onverschilligheid, het gevoel hebben dat het er niet toe doet, zodanig gewend raken dat geweld een deel van uw identiteit uitmaakt. En daar mogen we nooit mee akkoord gaan.

Want we zien die onverschilligheid ook. We zien die aan het aantal klachten dat niet wordt ingediend, de seponeringen waarover u het zelf had. Maar dat merken we ook aan de getuigenissen die zeggen dat de klachten niet serieus worden genomen. Nochtans gaat het om een zeer fundamentele maatschappelijke vraag: hoe beschermen we onze minderheden, hoe beschermen we onze kwetsbare minderheden? In die zin komt die onverschilligheid er ook door vele beweringen in het verleden en het niet zien van die oplossingen vandaag. Minister, wat zal er anders zijn dan voorheen aan al die actieplannen en die acties?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw heel uitgebreid en oprecht antwoord – want ik weet dat u er echt overtuigd werk van wilt maken.

Het grote probleem hier is dat dit een heel onzichtbaar probleem is. Er is heel veel onzichtbare homofobie aanwezig. Het is goed dat er op alle verschillende domeinen werk van wordt gemaakt en dat er een heel breed actieplan komt. Ik

heb uit het nationaal actieplan begrepen dat in de voorbereidingsfase het middenveld mee zal worden betrokken. Ik hoop dat dat onzichtbare gevaar in de samenleving zal worden blootgelegd.

Ik had initieel een aantal vragen over het daderprofiel, over het anoniem melden en de begeleiding van slachtoffers. Maar u bent daar allemaal op ingegaan.

Ik wil nog op één zaak terugkomen. We mogen er nu van uitgaan dat David Polfliet via een datingapp zou zijn gelokt. Dat is een fenomeen dat we steeds vaker zien.

Laat me heel duidelijk zijn: de verantwoordelijkheid of de fout voor wat er hier is gebeurd, ligt bij de daders en de daders alleen. Niet bij David, niet bij die datingapps. Iedereen heeft de vrijheid om met iemand af te spreken. Maar toch zou ik u willen vragen of u eventueel contact kunt opnemen met zulke datingapps om te bekijken wat ze kunnen doen om zowel de gebruikers beter te beschermen als een of andere veiligheidscheck in te bouwen voor die daders. Zonder aan 'victim blaming' te doen, denk ik dat er daar toch ook nog aan kan worden gewerkt.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. De problematiek is inderdaad niet nieuw. Ook vorig jaar stelde mijn collega Adeline Blancquaert in de commissie al een vraag over een chatgroep, die fameuze chatgroep waarin werd opgeroepen om holebi's te viseren en zelfs om geweld te gebruiken ten aanzien van hen. We weten dat onder de zeshonderd leden van die chatgroep er voornamelijk Tsjetsjenen waren. We weten ook dat bijvoorbeeld Johan Leman nog maar twee jaar geleden de uitspraak deed: "Mensen die Molenbeek kennen, weten dat je daar als homo niet hand in hand kunt lopen."

Dat zijn zaken die uiteraard allemaal onaanvaardbaar zijn. Wanneer u dus dat nieuwe onderzoek verder gaat uitrollen, is het misschien goed dat u, die ook een voorstander bent van praktijktesten, eens via praktijktesten gaat bekijken in welke wijken, in welke steden homo's die hand in hand lopen zich het meest onveilig voelen. Ik sluit me echter aan bij de collega's die zeggen dat we de ogen niet mogen sluiten, dat we moeten sensibiliseren en mensen oproepen: hetero of homo, als er geweld tegen je wordt gebruikt, stap naar de politie. Ik roep er echter ook vooral toe op om de ogen niet te sluiten voor de echte problemen en criminaliteit hard aan te pakken. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, ik ben het eens met u als u zegt dat de algemene verontwaardiging hoopvol en sterk was. U zet inderdaad in op het verkrijgen van correcte cijfers. U hebt een onderzoek besteld. Daar zet u inderdaad op in, ook op die lokale besturen en die hulplijnen, maar wat mij betreft, moet het toch meer zijn dan dat. Ik erken dat u iets doet, maar al die initiatieven samen van alle ministers zijn vandaag niet genoeg. Als we naar de cijfers kijken, dan zien we dat een op de vijf jonge jongens nog altijd vindt dat holebi's geen gelijke rechten mogen krijgen. Als we dan kijken naar de klassen – want wij zijn ervan overtuigd dat dat onderwijs, die jeugdwerking dé plaats is waar het in de kiem moet worden gesmoord – dan zien we bijvoorbeeld dat een op de twee leerkrachten, ondanks het feit dat het in de eindtermen staat, homohaat en holebi's toch nog niet bespreekbaar maakt. Ik denk dus dat er nog heel veel ruimte voor verbetering is. De heteronorm weegt in het onderwijs nog steeds te zwaar door in de beeldvorming en in onderwijsmateriaal. U zou ook een bijdrage kunnen leveren door bijvoorbeeld in structurele middelen voor

organisaties zoals çavaria te voorzien, zodat die mensen, die sterk opgeleid zijn, in die klassen kunnen gaan spreken. Minister, zet dus alstublieft alles op alles.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, ik hoorde hier al een aantal keren 'straffeloosheid' vallen. Ik denk dat we op dat gebied al een mooie stap hebben gezet met het nieuwe jeugd delinquentierecht. Dat geeft ons op zijn minst toch mogelijkheden: het is weliswaar onder begeleiding en controle, maar het is best wel mogelijk om zware straffen uit te spreken. Ik denk dus dat we, als het gaat over registratie en het lokaal meer in kaart brengen, daar toch meer mee kunnen doen.

Tot slot, er is een aspect dat vandaag misschien iets minder in beeld is gekomen bij alle collega's. We kijken naar de overtreders, in dit geval die jongeren. Ik hoor hier in het parlement en in de gemeentehuizen en stadhuizen een bereidheid om alle middelen, menselijke en financiële, in te zetten, maar er is nog een andere factor: men wordt niet geboren als holebihater. Dat komt door al die invloeden die men meeneemt, via opvoeding, school, boeken, sociale media, vriendenkringen. Ik denk dus ook dat de ouders in dezen samen met ons een zware verantwoordelijkheid te dragen hebben. Minister, misschien valt dat niet allemaal onder uw bevoegdheden en de mogelijkheden die u hebt, maar misschien moet ook maar eens worden bekeken hoe we die kunnen aanpakken in geval van zware vergrijpen zoals we die afgelopen weekend spijtig genoeg hebben moeten ervaren.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister, u zult veel actie ondernemen binnen uw eigen domeinen. Dat is zeer goed, maar dit is een hoofdzakelijk transversale bevoegdheid. Ik denk dat, gezien de jonge leeftijd van de ouders, er absoluut een heel grote verantwoordelijkheid ligt bij het onderwijs. Daarvoor zijn de instrumenten voorhanden. Met KLIQ heeft çavaria een specifiek instrument binnen het onderwijs. Collega De Gucht zal dat ook aanklaarten bij de bevoegde minister. Ter zake is er echter ook een heel grote federale bevoegdheid. Ik hoop dus echt dat u zult samenzitten met de ministers Van Quickenborne en Verlinden om te bekijken wat er kan gebeuren.

Ten slotte, ik denk dat het belangrijk is dat de interfederale actieplannen, waarnaar hier al een paar keer is verwezen, beter op elkaar aansluiten. Meestal merken we dat er een gap is, bijvoorbeeld tussen het derde en het volgende interfederale actieplan, maar natuurlijk is er geen gap in homofobie. Het lijkt mij dat we deze plannen beter op elkaar moeten kunnen afstemmen. Zult u daar als minister van Gelijke Kansen op toekijken?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, bedankt voor de engagementen die u aangaat, maar ik mis een belangrijk aspect in de punten die u hebt opgenoemd, namelijk het middenveld. Het middenveld schreeuwt al jaren dat het probleem vandaag niet serieus genoeg wordt aangepakt en dat er meer structurele ondersteuning nodig is. We moeten dat middenveld veel meer structureel gaan ondersteunen, zodat het kan zorgen voor echte ondersteuning voor slachtoffers, zodat het kan zorgen voor opleiding en training, zodat het kan zorgen voor laagdrempelige meldpunten, zodat het werk kan maken van actieve preventie bij jongeren. Dat is waar zij goed in zijn, maar daartoe moeten ze dan ook de nodige slagkracht krijgen.

Er is bijvoorbeeld een heel mooi project geweest, dat u waarschijnlijk wel kent, namelijk de Gay-Straight Alliances. Die zijn uitgevoerd in een aantal scholen.

Men probeert daarbij bruggen te slaan tussen hetero- en holebi-jongeren. Dat project bestaat vandaag niet meer, minister, omdat de subsidies gestopt zijn, omdat we in het landschap van project naar project gaan, in de plaats van structureel te ondersteunen. En dus is mijn vraag of u meer gaat inzetten op het middenveld, op een structurele financiering van dat middenveld, om dat te versterken en ervoor te zorgen dat zij hun rol helemaal kunnen waarmaken.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, collega's. Eerst en vooral ben ik alle collega's zeer erkentelijk die met constructieve voorstellen komen en bijdragen willen leveren. Ik ben ook heel blij met het grote draagvlak in het Vlaams Parlement om hier toch duidelijk stelling tegen in te nemen. Ik ga onmiddellijk akkoord met iedereen die zegt dat we meer moeten doen. Ik vind dat ook. Ik ben die mening ook toegedaan. We hebben de voorbije maanden hard gewerkt aan verschillende acties die op het spoor komen. Maar we moeten absoluut nadenken over wat we meer kunnen doen om deze kanker, deze scherpe problematiek, op een goede manier aan te pakken.

Daarbij weten we allemaal samen ook dat het voor een stuk een cultuuromslag is en dat daar niet altijd wonderoplossingen voor bestaan. Maar dat er meer mogelijk moet zijn om homohaar terug te dringen en mensen de kans te geven om in alle vrijheid hun seksuele geaardheid te beleven, lijkt mij de evidentie zelf.

Ik ben ook heel blij met een aantal tussenkomsten die suggesties doen, zoals die van de heer Van de Wauwer. Het lijkt mij een goede suggestie om eens samen te zitten met de mensen die de datingapps maken. Maar voor alle duidelijkheid: homobashing bestond al voor die datingapps. Dat legt geen enkele verantwoordelijkheid bij de mensen die dat gebruiken. Men moet vrij kunnen zijn om dat te doen wanneer men dat wenst te doen. Daar mag geen enkele negatieve connotatie aan zijn. Maar elke stap die veiligheid kan creëren, moeten we absoluut ook realiseren.

Weerbaarheid is heel belangrijk, mevrouw Moerenhout. Dat is het sensibiliseren van mensen die verantwoordelijkheid dragen. Ik volg u daarin dat we dat moeten doen. Ik heb daarstraks een project vernoemd van hoe wij dat doen naar jeugdwerkers, zodat jeugdwerkers, opvoeders, maar ook leerkrachten, als zij geconfronteerd worden met haatspeech of met denigrerende opmerkingen over homoseksualiteit of over de holebigemeenschap, daar ook in optreden, in dialoog gaan en dat beantwoorden. Dat is heel belangrijk. Dat is een stuk empowerment, en ook een stuk opleiding, die we absoluut moeten proberen te versterken.

Wat de transversale en interfederale aanpak betreft: dat is inderdaad juist. Als je spreekt over gelijke kansen, als je spreekt over de holebigemeenschap, dan raakt dat aan heel veel verschillende facetten van het maatschappelijke leven. En dan komen er natuurlijk heel veel ministers en heel veel verantwoordelijken in beeld. Er moet daar een coördinatie zijn. Ik vind dat ook heel belangrijk. Ik denk dat we dat transversaal in de Vlaamse Regering goed doen. Er zal ook een goede samenwerking zijn – ik engageer me daartoe – met de federale collega's, om inderdaad geen versnippering van sporen te hebben, maar om een gebundelde aanpak te proberen realiseren.

Belangrijk is vooral dat er actie komt op het terrein. Want, zoals sommigen het daarstraks gezegd hebben: met plannen alleen gaan we het verschil niet maken. We moeten dus ook op het terrein een daadwerkelijk verschil durven te creëren. Ik heb daarjuist gezegd dat ik morgenvroeg om tien uur samenzit met het middenveld. Ik heb een afspraak met çavaria en Wel Jong Niet Gek, om te praten over ... (*Opmerkingen. Gelach*)

Wel Jong Niet Hetero. Niet gek, en dus open voor diversiteit. Er zijn er anderen die daar minder open voor zijn.

We gaan dus met hen praten. We gaan goed luisteren naar wat zij nog kunnen aandragen en welke sporen we nog kunnen versterken. We hebben het afgelopen jaar de samenwerking met hen ook op een heel constructieve manier opgebouwd. Op een aantal sporen hebben we al meer ingezet, maar we gaan kijken wat we met hen nog meer kunnen doen. Want het is evident dat zij belangrijke partners zijn.

Waar ik het niet mee eens ben, is de retoriek van sommigen, mijnheer Janssens, waarbij men probeert het probleem te herleiden tot een bepaalde gemeenschap of een bepaalde overtuiging. Ik ben het daar niet mee eens. Ik vrees – en collega Van Miert heeft dat terecht aangehaald – dat het probleem veel breder zit en veel diepgaander is, en niet te herleiden is tot één groep in de samenleving. Overal in de samenleving zijn er mensen die openstaan voor diversiteit, ook voor seksuele diversiteit. Maar er zijn ook overal mensen te vinden die dat problematiseren. En dan komt natuurlijk ook onze eigen verantwoordelijkheid in beeld. Want als er zo'n drama gebeurt in de samenleving, is het ook belangrijk dat we man en paard noemen. Ik vind dat belangrijk.

Ik denk dat wij als politici een grote verantwoordelijkheid hebben om de toon te zetten in de samenleving, om permanent uit te dragen dat mensen die een andere seksuele geaardheid hebben, geen tweederangsburgers zijn, dat zij niet abnormaal zijn, niet afwijken van de norm en dat het evident is dat zij gelijke rechten hebben. Want zoals Merkel zei: 'het woord komt voor het handelen'. Als er dan één partij is in dit halfroond die systematisch signalen uitzendt die minstens heel betwistbaar kunnen zijn vanuit het perspectief gelijke rechten – u mag het mij niet kwalijk nemen – dan is het uw partij. Uw partij doet dat systematisch.

De heer Van Rooy zwaait hier soms met plaatjes. Ik heb er ook eentje bij, eentje van de velen: niet van een tweede- of derderangsfiguur uit uw partij, maar van de heer Tom Van Grieken, uw partijvoorzitter. In 2011 zegt hij, op het moment dat Elio Di Rupo eerste minister wordt: 'Dat is niet mijn regering, omdat hij een socialist is, geen Nederlands spreekt, een immigrant is, maar ook omdat hij gay is'. In het hoofd van uw partijvoorzitter kan iemand met een andere seksuele geaardheid dus geen eerste minister zijn, is het niet wenselijk dat een holebi eerste minister wordt.

Dat is maar een van de vele uitspraken. Eigenlijk heb ik hier een hele lijst. Ik ga me niet vermoeien met die voor te lezen, maar wanneer we in 2010 een debat hebben over aids, zegt Filip Dewinter, ook niet de eerste de beste: "Acht op tien van die besmette mannen zijn homoseksuelen. (...) Ik denk dat de beste preventie er niet in bestaat condooms uit de delen. De beste preventie bestaat er uiteindelijk in te pleiten voor duurzame en heteroseksuele relaties." Dat is het antwoord wanneer homoseksualiteit en aids worden vernoemd.

Ik kan verder gaan. Ik kan de heer Bart Claes citeren op 7 oktober 2020: "Transgender Petra De Sutter is de verpersoonlijking van het cultuurmarxisme. Deze persoon wil alle fundamenteën van onze westerse beschaving vernietigen en vervangen." Hier staat niet Petra De Sutter, hier staat 'transgender' Petra De Sutter, alsof we elkaar aanspreken met onze seksuele geaardheid. Of er is Dominiek Sneppe: "Holebi's die trouwen en kinderen krijgen, vind ik een brug te ver."

Er is een eindeloze reeks van uitspraken die telkens opnieuw van seksuele geaardheid een probleem maken, telkens opnieuw mensen marginaliseren, de gelijke rechten van die mensen betwisten. Dus wanneer we iets willen doen aan homofobie, denk ik dat we eerst voor eigen deur moeten vegen. Soms is het

goed om in eigen hart te kijken. We verschillen hier vaak over veel zaken van mening en ook over de aanpak van deze problemen. Maar er is hier maar één partij die systematisch flirt en soms heel expliciet homofobie omarmt en dat is, met alle respect, mijnheer Janssens, uw partij.

Ik zou u dan ook een oproep willen doen om niet alleen hier een verklaring af te leggen over het verwerpen van homohaar, maar om eens grondig te praten met uw partijvoorzitter, met uw fractieleden, met al uw kopstukken, ook met de mensen achter de schermen. Want het gaat nog één stap verder: als er hier gestemd moet worden over zulke materies, of het nu gaat om de holebihaat in Polen of de doodstraf in Oeganda, er is altijd maar één partij die zich onthoudt en die partij heet Vlaams Belang. Ik betreur dat ten zeerste, want dat gaat in tegen de strijd die we moeten voeren om holebi's gelijke rechten te geven in Vlaanderen. (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen, sp.a en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Ik zou graag verwijzen naar de woorden van collega Van Miert. Niemand wordt geboren als holebihater. Hoe word je dat dan? Hoe komt het dat dat discours genormaliseerd wordt? Als we daarnaar kijken, denk ik dat de minister gelijk heeft: daden volgen op woorden. Dat zit ook in kleine dingen. Er wordt hier verwezen naar onderwijs, naar de ouders, maar ik denk ook – en dat is een moeilijke oefening, want daarvoor moet je in de spiegel kijken – dat we naar onszelf moeten kijken. In mijn vraagstelling zei ik het ook: in de sport-hal, op café, overal moeten we die strijd opvoeren. Dat is niet gemakkelijk, maar wel nodig.

Zolang we dat niet doen, zolang we die kleine woordjes, die kleine uitdrukkingen, die kleine 'petites phrases qui tuent', kleine zinnestukjes die pijn doen, er niet uit krijgen, normaliseer je dat, bereid je de weg voor. Zolang we dat niet doen, zolang we dat niet corrigeren, zolang we geen echte 'allies', bondgenoten zijn van deze gemeenschap, dan staan we aan de kant van de daders. Dat is iets dat we moeten veranderen, en mijn fractie gaat daar ook serieus werk van maken. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Collega's, ik ga afronden waar de meesten mee gestart zijn. Dat is de vaststelling dat het mooi was dat iedereen op Facebook nu zijn profielfoto aanpast, en dat overal de regenboogvlag te zien is, maar dat er daden moeten volgen. Daar ben ik het uiteraard mee eens, maar dat heeft de minister ook ondubbelzinnig erkend. Maar ik wil afsluiten met te zeggen dat ik toch wel heel blij ben om overal die regenboogvlag te zien. Ik ben ervan overtuigd dat deze zichtbaarheid van de regenboogsymbolen niet niets is. Daarmee tonen we aan dat het oké is om holebi of transgender te zijn. Niet alleen vanuit de holebigemeenschap, maar de hele samenleving geeft momenteel dat signaal. Dat is een signaal naar de daders toe: dat zij het probleem zijn en niet de holebi's of transpersonen zelf. Maar het is ook een signaal naar iedereen die de angst heeft om zichzelf te zijn, of om zich te outen. Dus ik doe een oproep: blijf die symbolen verder tonen. Aan de regenbooggemeenschap: blijf hand in hand wandelen, blijf elkaar kussen, toon uzelf en wees daar trots op, want is allemaal oké. Nogmaals, niet zij, maar de homofobe daders zijn het probleem. Dus terwijl het beleid actie onderneemt, hang al maar die vlag uit, pas uw profielfoto aan, als signaal voor de holebigemeenschap, maar ook als signaal en steun voor de omgeving van David Polfliet.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik moet zeggen dat ik het onvoorstelbaar vind dat u, van alle sprekers die hier het woord genomen hebben, dat u als minister de enige bent die de sereniteit van dit debat doorbreekt door politieke spelletjes te willen spelen, en een politieke tegenstrever – die u in het stemhokje niet klein krijgt – te viseren over het lijk van een gruwelijk vermoorde man. Ik vind het afgrijselijk, de rol die u hier als minister speelt.

Als u toch die weg wil opgaan, met uit de context gerukte tweets en uitspraken van tien, vijftien, twintig jaar geleden, dan moet u misschien eens de hand in eigen boezem steken. Want weet u wat niet kan? Via uw gelijkheidsbeleid sowieso opkomen voor holebi's, maar via uw migratiebeleid diezelfde holebi's in de steek laten. Uw partij, die al jarenlang in de Federale Regering zit, is er voor verantwoordelijk dat we hier grote stromen migranten hebben binnengekregen die komen uit islamitische landen, waar homoseksualiteit niet alleen verboden is, maar waar zelfs doodstraffen staan op homoseksualiteit. Kom dus niet zeggen dat andere politieke partijen verantwoordelijk zijn voor de toenemende homohaar. Steek de hand in eigen boezem, want het kan echt niet zijn dat u homohaar gaat veroordelen en tegelijk importeren. Dat kan niet, minister. Wees consequent, pak criminaliteit hard aan, steek de hand in eigen boezem, want u en uw partij zijn verantwoordelijk voor de toenemende homohaar in de grootsteden in dit land. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Collega's, voor alle duidelijkheid: ik heb collega Janssens iets meer spreektijd gegeven omdat minister Somers er ook eventjes over is gegaan. Dit om later geen misverstanden te hebben. Het gaat over zijn spreektijd, ik spreek me niet uit over de rest. Ik ben neutraal en objectief.

Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ik ga akkoord met wat collega Veys voor mij heeft gezegd. Ik denk dat er heel veel ruimte is voor verbetering, in alle lagen: in het onderwijs, in de jeugdwerking, in de sporthal, en ook bij onszelf. Er is nood aan introspectie. Daarom wil ik mijn tussenkomst afsluiten met een oproep. De voorbije dagen hebben we inderdaad met z'n allen gezegd – met regenboogvlaggen op sociale media –: 'liefde is liefde'. Laat ons dat blijven zeggen, niet alleen vandaag, maar elke dag, en elke dag een beetje luider. En laat ons tussenkomen als we getuige zijn van onrecht. Als we zien dat er iemand gepest wordt, beledigd wordt, aangevallen wordt, kom dan tussen. Want het is alleen als de verdraagzame meerderheid onder ons opstaat dat we homohaar met z'n allen echt volledig in de kiem gaan kunnen smoren. (*Applaus Groen, sp.a, PVDA, Open Vld*)

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, ik hoor een verregaande bereidheid in dit halfroond, maar ook bij mensen die lokaal actief zijn, om effectief een tand bij te steken, waar wij als politici en beleidsmakers dat kunnen. Met de goede informatie, de dingen bij hun naam noemen, en een goede registratie, zal het wél de moeite zal zijn om dingen te melden. En ik had hier ook een oproep staan, als derde in de rij na collega Van de Wauwer en collega Moerenhout. Ik had eigenlijk dezelfde oproep: dat de mensen die hetero zijn, als zij dingen zien, ook de durf en de 'guts' hebben om het te melden, en om voor de regenbooggemeenschap in de bres te springen.

Het is ook hun taak, samen met ons als politici, om ervoor te zorgen dat de regenbooggemeenschap uitzicht heeft op een samenleving met meer verdraagzaamheid en minder geweld tegen haar overtuiging. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Riadh Bahri heeft in De afspraak ook getuigd, en de reacties achteraf op het riool dat Twitter heet en waar toch een groot deel van uw kiespubliek zit, mijnheer Janssens, waren niet min. De reacties waren: laat je behandelen bij de psychiater, misschien helpt de ouderwetse schoktherapie je van je ziekte af, enzovoort.

De minister heeft de parlementsleden opgeroepen, maar ik doe een oproep aan de zogeheten 'silent majority'. Die moet ook op Twitter het signaal geven dat dergelijke uitspraken het ergste zijn wat je tegen iemand kunt zeggen. We mogen geen millimeter toegeven op onze fundamentele rechten en vrijheden en we moeten meer dan ooit het signaal geven dat men in dit land, mijnheer Janssens, mag zijn wie men is. *(Applaus bij Open Vld en sp.a)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ook ik heb me ongelooflijk gestoord aan de hypocrisie van het Vlaams Belang in dit debat over homohaar. U weet zelfs nog niet wie de daders zijn van die gruwelijke moord maar u bent al gemeenschappen aan het viseren, terwijl u heel goed weet dat u vooral een probleem hebt in uw eigen gemeenschap, met onder andere een parlements lid hier in dit parlement, dat overal waar het kan, gaat verkondigen dat homo's nooit normaal zullen zijn. En u komt hier dan zeggen dat homohaar niet kan. Het zou er verdorie nog aan ontbreken. Maar het gaat wel net een beetje verder dan dat, mijnheer Janssens. Ik snap dat u misschien niet overal met regenboogvlaggen wilt gaan zwaaien. Dat zullen wij dan wel doen om de rechten van holebi's te verdedigen. Maar u kunt misschien al beginnen met uit de beginselverklaring van het Vlaams Belang het verzet tegen het homohuwelijk te halen. Want dat soort zaken, mijnheer Janssens, die vandaag nog altijd op jullie website staan, leggen de fond voor de idee dat homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders niet normaal zijn. En het is bij het starten van het denken dat het niet normaal is dat de homohaar ook start. En daar ligt ook jullie verantwoordelijkheid vandaag.

Voorzitter, ik moet dan denken aan de vader van Ihsane Jarfi, het eerste slachtoffer van dodelijk homofob geweld in dit land. De vader van Ihsane, die zelf moslim is en islamleerkracht, heeft op het moment dat zijn zoon vermoord werd, mijnheer Janssens, alles laten vallen om alle scholen in het land rond te gaan om te sensibiliseren tegen homohaar. Wel, mijnheer Janssens, die vader van dat slachtoffer heeft meer empathie en tolerantie in zijn kleine teen dan heel jullie extreemrechtse bende samen.

De voorzitter: Collega's, ik vond dit eigenlijk een zeer sereen debat, wat het eigenlijk ook absoluut waard is. Die laatste opmerkingen, niet alleen die van u, collega D'Haese, ontsieren het debat ontzettend, vind ik persoonlijk. *(Opmerkingen. Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

Geen enkele partij hoeft zich aangesproken te voelen, maar ik vind het ontzettend jammer. *(Opmerkingen)*

Geen enkele partij, heb ik gezegd. *(Opmerkingen)*

De volgende actuele vraag ... Mag ik alstublieft? Het is uw vraag. Anders kunnen we die gewoon skippen, dat is ook een mogelijkheid.

De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de 1,5 miljoen euro steun aan de lokale besturen voor de preventie van gewelddadig radicalisme of extremisme

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u, voorzitter, ambtsgenoten, op uw vraag, minister Somers, en als gevolg van het reeds decennialang heersende oikofobe pamperbeleid van uw partij, Open Vld, maakt de Vlaamse Regering nu jaarlijks 1,5 miljoen euro vrij voor de zogenaamde preventie van gewelddadig radicalisme en extremisme. Want, zo zegt u, en ik citeer: "Voorkomen is altijd beter dan genezen en dat is zeker zo bij radicalisering." Een uitspraak die, wanneer ze van u komt, minister Somers, thuishoort in de betere cabaretshow.

Die 1,5 miljoen euro belastinggeld zal worden verdeeld onder de steden en gemeenten a rato van 60.000 euro per project. Met dat belastinggeld kunnen lokale besturen, zo zegt u, een deradicaliseringsambtenaar aanstellen, netwerkmomenten met de politie uitbouwen en de samenwerking met de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's) versterken. Zowel islamitisch extremisme, islamisering, als een reactie daarop in de vorm van rechtsextremisme is in opmars. Voor die tragische, levensgevaarlijke dynamiek in onze samenleving wordt al vele jaren gewaarschuwd door islamcritici en door antimassa-immigratiepartijen zoals de mijne.

De zogenaamde oplossing van de traditionele partijen en van deze Vlaamse Regering blijkt er nu in te bestaan steeds meer belastinggeld te smijten richting enerzijds de islam en anderzijds richting allerhande deradicaliseringsprojecten. Dat is dus alsof je eerst continu belastinggeld geeft aan de brandstichter, de islam, om vervolgens belastinggeld te besteden aan de brandweer om te proberen de uitslaande brand te blussen. Minister, daarom hoor ik graag van u meer toelichting over de zoveelste keer dat deze Vlaamse Regering ons belastinggeld stort in een bodemloze put, namelijk die van de zogenaamde deradicalisering.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, dank u wel voor uw vraagstelling. Wat de aanpak van gewelddadige radicalisering en extremisme betreft, heeft ons land sinds 2015 een beleid opgebouwd waarbij de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's) centraal staan in het proberen te voorkomen van radicalisering en gewelddadig extremisme. Die aanpak is gegroeid in een aantal steden, oorspronkelijk Antwerpen, Vilvoorde en Mechelen, en is op een zeker moment overgenomen door de federale en Vlaamse overheid. Dat heeft een platform gecreëerd waar preventiewerkers en politie op basis van casusoverleg kunnen proberen te voorkomen dat mensen radicaliseren en wanneer mensen een gevaar vormen, ze die effectief kunnen aanpakken. Die aanpak wordt mee ondersteund door de Staatsveiligheid en alle politiediensten en wordt vanuit een internationaal perspectief gezien als een goede, accurate aanpak om gewelddadig extremisme tegen te gaan.

Wij willen deze aanpak versterken. Tot nu toe was er een beperkt aantal steden dat gebruik kon maken van ondersteuning vanuit Vlaanderen om die LIVC's te versterken. Wij gaan nu door middel van een oproep meer gemeenten de kans geven om daarin te stappen omdat we zien dat de risico's op gebied van radicalisering uitwaaiëren in Vlaanderen. Wij doen dat niet op basis van een eigen ideologische vooringenomenheid. Wij gaan niet beoordelen welke vorm van radicalisering het strafste is. Wij doen dat op basis van rapporten van de staatsveiligheid, het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) en een

bevraging bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Daaruit blijkt dat er verschillende vormen van radicalisering zijn die we vanuit de samenleving vanuit een veiligheidsperspectief moeten opvolgen. Dat is zowel het islamitisch extremisme als ander ideologisch ingekleurd extremisme. Die aanpak is volgens ons een efficiënte aanpak om extremisme in te dijken en te voorkomen dat mensen ervoor kiezen om geweld te gebruiken om hun politieke doelstellingen te realiseren.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u, voorzitter. Wanneer je een minister zoals Bart Somers bezig hoort, dan zou je het niet denken, maar in de databank van de autoriteiten van dit land staan ondertussen maar liefst 645 jihadisten. Hoeveel rechts-extremisten staan daarin? 49. Dat zijn er 49 te veel. Maar er zijn vandaag dus 13 keer zoveel jihadisten als rechts-extremisten, terwijl amper 1 op de 13 inwoners van dit land moslim is. Volgens onderzoek zijn er in dit land wel reeds honderdduizenden moslimfundamentalisten. In plaats van de instroom van dergelijke moslimfundamentalisten te stoppen, geven de traditionele partijen en u, minister Somers, samen met deze Vlaamse Regering, steeds meer belastinggeld aan de islam en aan deradicalisering. Vandaar mijn bijkomende vraag: over hoeveel jaar en na hoeveel euro's belastinggeld, minister Somers, denkt deze Vlaamse Regering dat het probleem van de toenemende radicalisering zal zijn opgelost, waardoor er dus geen euro belastinggeld meer aan zal moeten worden besteed?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, de bevraging van de VVSG toont inderdaad aan dat heel veel lokale besturen nog altijd worstelen met de problematiek van extremisme en radicalisme, gaande van religieus extremisme tot radicaal rechts-extremisme. Ik denk inderdaad dat het de taak is van Vlaanderen om hen daarin te ondersteunen. Wij zijn blij met die extra middelen voor de lokale besturen. Dat geeft hun de kans om heel concreet in te spelen op de uitdagingen die zij zien in hun gemeente.

Ik denk echt dat die strijd tegen elke vorm van extremisme zonder taboes en op elk niveau moet worden gevoerd.

Projectmiddelen zijn natuurlijk goed als start. Kijkt u ook al verder vooruit om die middelen structureel te verankeren zodat succesvolle projecten niet stilvallen als de middelen opdrogen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, collega's, de radicalisering en polarisering nemen toe, dat weten we. Daar krijgen we verschillende waarschuwingen voor, ook van de veiligheidsdiensten. Zij waarschuwen vooral voor het opkomend extreemrechts radicalisme en mogelijk geweld. We merken dat ook op sociale media. In vijf jaar tijd zijn de haatberichten verdrievoudigd in Vlaanderen. We weten allemaal: hoe meer haatspraak, hoe groter de kans op haatdaad.

Daarom val ik hier van mijn stoel. We hebben net een debat gehad over homo-haat. De algemene afweging was dat dat een gevolg is van een zekere radicalisering. Uw fractieleider, mijnheer Van Rooy, was de eerste om te vragen om meer middelen en inspanningen, en bij de volgende vraag gaat u daar meteen tegenin. U zegt meteen dat elke euro die we aan de aanpak van radicalisering besteden, er één te veel is. 'Il faut le faire.' Dat is een bocht die zelfs Hamilton niet kan pakken. *(Opmerkingen)*

Sorry, voorzitter, dat ik misschien de sereniteit doorbreek, maar dit is een belangrijk punt dat we moeten maken. De strijd tegen radicalisering is een strijd voor democratie, is een strijd tegen polemisering, een strijd die elke euro meer dan waard is.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Radicalisme en extremisme, mijnheer Van Rooy, uit welke hoek dan ook, zijn een kanker voor onze samenleving. We moeten er alles aan doen om die uit te bannen en in de kiem te smoren.

Dat vereist een heel brede aanpak. Alle stakeholders, ook de lokale besturen, moeten daar hun schouders mee onderzetten. Het vergt een heel brede aanpak, die gaat van preventie en sensibilisering tot uiteindelijk ook repressie en bestraffing. Opnieuw, de lokale besturen hebben hier een belangrijke rol. Dat u de lokale besturen daarin mee gaat inschakelen en daarbij actief gaat ondersteunen, vinden wij vanuit CD&V een uitstekend plan, minister.

Hoe verhoudt deze projectoproep zich ten opzichte van het plan tegen radicalisme? Op welke wijze werd bij de projectoproep rekening gehouden met de ervaringen van de vorige projectsubsidiëring en de evaluatie daarvan? Kunt u daar meer toelichting bij geven?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik moet ook zeggen, met het risico dat de sereniteit zal worden doorbroken, dat dit mij verbijstert. De lokale integrale veiligheidscellen zijn een instrument waarin de veiligheidsdiensten en de politie een centrale rol spelen. Ze worden versterkt door de preventiewerkers om te kijken op het terrein – op basis van politionele en zachte informatie van anderen – waar de personen zitten die we beter in het oog moeten houden. Hoe kunnen we daar consequenter in optreden? Wat is het maatwerk dat we moeten doen? Moeten we politioneel justitieel optreden? Moeten we preventief optreden?

Op die manier hebben we in verschillende steden met verschillende meerderheden tientallen mensen terug op het rechte pad kunnen brengen en hebben we anderen kunnen oppakken en voorkomen dat ze stomiteiten zouden begaan, dat ze geweld zouden gebruiken. Dit is een politionele veiligheidsaanpak die zich verbreedt en inbedt in heel de samenleving.

Vlaanderen maakt daar extra middelen voor vrij, om die sterker te maken. Waarom? Omdat polarisering toeneemt. Ik ben er niet in geïnteresseerd waar het risico op geweld vandaan komt. Wat ook de oorzaak of motivatie mag zijn, we moeten het aanpakken. Onze veiligheidsdiensten zijn daar voor mij het richtsnoer. Als uit het rapport van Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) blijkt dat er verschillende oorzaken zijn van radicalisering, dan moeten we die allemaal aanpakken, zonder onderscheid. Als we daar selectief in zijn, creëren we onveiligheid. Dan nemen we veiligheidsrisico's. Wanneer er islamitisch extremisme is, moeten we dat kordaat aanpakken. Als er links-extremisme is, moeten we dat kordaat aanpakken, als er rechts-extremisme is, moeten we dat kordaat aanpakken, zeker wanneer het dreigt gewelddadig te worden. We doen dat op basis van rapporten van de Staatsveiligheid.

Wij gaan niet bepalen waar de LIVC's mee bezig moeten zijn. We kunnen dat zelfs niet. We weten niet welke informatie zij hebben. Die informatie is voor mij niet toegankelijk. Die was voor mij toegankelijk toen ik burgemeester was van Mechelen, maar is dat vandaag niet meer.

En in de ene stad of gemeente zal dat risico komen van mensen die islamitisch geïnspireerd zijn, in een andere stad of gemeente van mensen die extreemrechts geïnspireerd zijn en in sommige plekken zullen het de twee zijn, en dan is het risico natuurlijk dat ze elkaar versterken. Daar moet op ingewerkt worden, en dat is wat die LIVC's doen. Tot nu toe deden we dat in een beperkt aantal steden, maar we zien dat de problematiek zich verspreidt, in alle richtingen. We hebben de Panoreportage van vorige week gezien, maar ook het islamitisch extremisme is nog altijd levendig. En er zijn ongetwijfeld nog andere vormen, want er wordt ook gesproken over links extremisme en ik vrees dat er ook nog andere vormen kunnen zijn. In een samenleving die gepolariseerd is, waar de ene de andere triggert, en in een internationale setting waarin steeds meer figuren opstaan die zich van democratie en mensenrechten steeds minder aantrekken, krijg je natuurlijk een context waarin extremisme kansen krijgt.

Als je mij vraagt hoeveel middelen we daarvoor moeten inzetten, dan zeg ik: de middelen die nodig zijn. Maar je kunt niet aan de ene kant vragen stellen om kordaat, streng en actief te zijn, om aan de andere kant, wanneer politiediensten, het OCAD, veiligheidsdiensten en Staatsveiligheid zeggen: 'Zet daar meer middelen op in, schakel meer preventiediensten in, verbreed ons netwerk en knowhow, laat ons meer maatwerk doen, laten we de samenwerking mobiliseren', te zeggen dat we dat niet gaan doen. Dat versta ik niet. Ik denk dus dat we op dit spoor moeten verdergaan. En de bedoeling is, mijnheer Van de Wauwer, om dat te continueren. We zetten nu een grote stap vooruit en we moeten op dat spoor verdergaan. We moeten dat blijven evalueren, want we zullen dat nog een hele tijd nodig hebben. Ik vrees daarvoor; ik denk niet dat het extremisme in onze samenleving morgen weg zal zijn.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers, ik zie hier geen enthousiasme voor uw plannen bij de N-VA, maar wel bij de socialisten, dus proficiat daarvoor.

Een jonge kerel genaamd Tim gaf in Telefacts aan dat hij de omvolking en islamisering met lede ogen aanziet en dat het de islamitische aanslagen zijn die hem hebben getriggerd. Het is dus actie-reactie, want inderdaad, wie islam blijft zaaien, zal sharia, jihad, en uiteindelijk helaas ook gewelddadige reacties oogsten. De Koran roept namelijk letterlijk op om terreur te zaaien in het hart van de ongelovigen en hun het hoofd af te slaan. Dat is een citaat uit de Koran. Ondertussen worden moslimfundamentalisten gemiddeld al na enkele jaren vrijgelaten en worden brave mensen vervolgd wegens de slogan op hun spandoek 'Stop de islamisering'. Jihadonderzoeker en -expert Montasser AIDe'emeh stelde recent letterlijk: "Laat geen vluchtelingen meer binnen want we importeren een burgeroorlog." Het wordt hier dus steeds meer het Midden-Oosten en u zult in toenemende mate oogsten wat u zaait, hoeveel belastinggeld u er ook tegenaan gooit. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de signalen rond stijgende kinderarmoede

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, de signalen rond kinderarmoede nemen alweer toe in de media, en dat is niet de eerste keer. Quasi elke week hebben we het in de commissie over hoe de hulpvragen bij de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's) toenemen, over hoe het Centrum Algemeen

Welzijnswerk (CAW) overbevraagd is, over hoe sociaal werkers door de signalen die zij krijgen, quasi op de rand van een burn-out staan, over hoe de voedselbanken rijen mensen zien die we in jaren niet meer hebben gezien, over het nieuwe publiek dat zich daarbij voegt.

En allerlei soorten armoede – digitale armoede, menstruatiearmoede enzovoort –, die nemen toe. Ik ga er een paar koppen bijnemen: 'Met een lege brooddoos naar school: corona treft kinderen in armoede extra hard', 'Steeds meer studenten kloppen aan bij OCMW: "Al mijn geld ging naar inschrijving en boeken. Zelfs voor eten schoot niets meer over"', 'Alleenstaande ouders over armoede in coronatijden: "Je werk verliezen en bedelen bij vrienden, dat is corona voor mij"', 'We moeten kiezen tussen arm en allerarmst. Zo groot is de vraag om hulp'.

U hebt een paar inspanningen gedaan, maar die inspanningen zijn overduidelijk niet genoeg. Daarnet ging het al over de steun die de Vlaamse Regering heeft gegeven aan bedrijven. Die is snel gekomen, gevoelig voor de situatie, en die is gul geweest. En die is gekomen voor er eigenlijk cijfers bekend waren. Die steun duurt nu al bijna een jaar. Daarnet is al gezegd dat daar al regelmatig misbruik van gemaakt is. Terecht hebt u met de meerderheid gezegd dat de mensen die er misbruik van maken, ons er niet van mogen weerhouden om mensen die in de miserie zitten door hun situatie, te steunen. Wel, u hoort op dit moment hetzelfde te doen voor mensen in armoede.

Want dat is niet alleen voor hen, voor de mensen die nu kopje onder gaan en die aan het wegzinken zijn, het is ook voor de samenleving zo. Ik zal nog een kop citeren die vandaag in Trouw stond: 'Armoede is een kruisvat dat op springen staat.' Dat is wat het vandaag betekent voor onze samenleving. De mensen die we nu achterlaten, die u en de Vlaamse Regering nu achterlaten, dat zijn mensen die de politiek ook zullen achterlaten.

Minister, gaat u ervoor zorgen dat er een Vlaams Marshallplan komt voor de aankomende armoedegolf, een sociaal relanceplan tegen armoede zoals het hele middenveld in armoede vraagt? Snel kan het al niet meer, maar gul en gevoelig, dat zou wel nog kunnen. En het is dringend nodig. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mocht de steun die de Vlaamse Regering heeft gegeven aan heel veel mensen – het gaat telkens over mensen die willen, maar niet kunnen werken – niet zijn gegeven, dan zouden die mensen allemaal in armoede terecht zijn gekomen. Of toch heel veel mensen en groepen. Het ene staat dus niet los van het andere.

Wat de duurzame impact van corona is op onze armoedecijfers, kunnen we op dit ogenblik in de cijfers niet goed inschatten. Daar is denkwerk rond bezig, niet alleen door de Vlaamse overheid maar ook door andere overheden. De huidige cijfers lopen twee jaar achter. We kunnen dat dus moeilijk inschatten.

Dat er een impact is op de een of andere manier, daar zijn we allemaal samen wel van overtuigd. Daar hebben we met z'n allen, Vlaamse overheid, federale overheid en lokale besturen ook heel wat antwoorden op gegeven. Vorig jaar ben ik een taskforce kwetsbare gezinnen gestart om de signalen goed te detecteren, om te kijken binnen mijn eigen bevoegdheidsdomeinen, maar ook binnen de bevoegdheidsdomeinen van mijn collega's, waar er verder aan gesleuteld moet worden. Verschillende van mijn collega's hebben daar ook al antwoorden op gegeven.

Dit parlement heeft daar, mee op instigatie van die taskforce, ook antwoorden op gegeven. Denk aan de covidtoeslag in het Groeipakket, denk aan de 15 miljoen

euro die is uitgetrokken voor armoedebestrijdingsmiddelen voor lokale besturen, en denk ook aan de 15 miljoen euro die is uitgetrokken voor het consumptie-budget. 45 miljoen euro in totaal is vorig jaar heel specifiek voor die groep uitgetrokken. Daarnaast heb ik ook nog 4 miljoen euro uitgetrokken voor bijstandsbasisorganisaties, waar 75 projecten zijn gekozen om mensen in kwetsbare posities en in armoede te versterken.

Uw vraag naar duurzame en structurele antwoorden is wel een terechte vraag. We zullen de gelegenheid nog krijgen om daar in de commissie verder over te praten, dus ik zal daar nu geen voorafname op doen. De evaluatie van het Groeipakket komt eraan, want het is daar waar ik naar verwezen heb. Als ik kijk naar de cijfers van het Groeipakket, dan is dat daar natuurlijk een antwoord op. Het nieuwe Groeipakket voor de inkomensgerelateerde toeslagen zorgt ervoor dat er geen 192 miljoen euro, maar 360 miljoen euro voor wordt uitgetrokken. Geen 5 procent, maar 9,1 procent gaat daar naartoe.

Het tweede cijfer voor de schooltoeslag is verdubbeld. Het is geen 90 miljoen euro, maar 180 miljoen euro. Dat zijn allemaal structurele middelen die gaan naar mensen in kwetsbare situaties die er jammer genoeg nog altijd te veel zijn.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, hier is me expliciet gevraagd om niet op het Groeipakket in te gaan. Ik zal me dus wat dat betreft tot een zinnetje beperken: u hebt het protest van een aantal partijen in de afgelopen weken gehoord, u hebt van het middenveld gehoord dat er meer in het Groeipakket voor kwetsbare gezinnen moet worden geïnvesteerd. Het is dus vreemd dat u dit als verdediging gebruikt.

Ik probeer u wakker te schudden. Ik geloof oprecht dat het heel dringend nodig is om serieuze actie te ondernemen, want er is politieke nood toe en politieke moed nodig om die investering te doen.

Ik zeg 'investering' omdat we weten wat er gebeurt als we niet investeren in deze kinderen en deze gezinnen. Dat weet u ook. Er zijn allerlei nationale en internationale rapporten gepasseerd die aangeven dat de gevolgen van COVID-19 voor mensen in armoede veel zwaarder zijn. Het ongelijkheidsrapport van Oxfam-Solidariteit, de studies van de KU Leuven, het verslag van de VN-rapporteur voor extreme armoede en mensenrechten, het rapport van Dokters van de Wereld, ik kan blijven doorgaan.

Dat de Vlaamse overheid een paar initiatieven heeft genomen, weegt niet op tegen deze aanhoudende signalen. Het is overduidelijk dat het niet voldoende is.

Minister, via acties zoals 'Make Belgium Great Again' en '1000x1000' wordt er door de Vlaming en het academisch middenveld gevraagd naar een nieuw sociaal contract, naar serieuze structurele maatregelen. U hebt een draagvlak, u hebt de academische wereld achter u. Het is echt het moment om actie te ondernemen. Doet u dat dus alstublieft.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, armoede is een problematiek die we nooit, maar dan ook nooit, mogen aanvaarden. Armoede-organisaties krijgen steeds meer hulpvragen van kinderen die in armoede leven.

Minister, u hebt het al gezegd: de covidtoeslagen waren goede maatregelen, maar ze zullen uiteraard niet voldoende zijn om de problematiek ook in de toekomst te kunnen aanpakken. Een sterk relancebeleid zal dus ook noodzakelijk

zijn. Daarom waren de bijkomende armoedebestrijdingsmiddelen die aan de lokale besturen zijn toegekend, ook heel belangrijk. Maar lokale besturen lopen nog steeds tegen een aantal problemen of moeilijkheden aan omdat ze nog altijd moeite hebben met het bereiken van bepaalde gezinnen. Het gaat nu enkel over gezinnen die gekend zijn bij een OCMW, maar andere blijven nog onder de radar.

Minister, op welke manier wordt er gewerkt aan de gegevensuitwisseling, zodat ook lokale besturen de kwetsbare gezinnen kunnen bereiken die vandaag nog vaak onder de radar blijven?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp-a): Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vaststelling dat heel veel mensen in Vlaanderen het al moeilijk hadden en het er door covid niet beter op is geworden. Een tijdje geleden heb ik een vraag gesteld over nieuwe kwetsbaren en hoe men die op voorhand zou kunnen detecteren met een systeem zodat men die mensen kan helpen.

Minister, u haalde de taskforce Kwetsbare Gezinnen aan. We merken dat mensen die het meest kwetsbaar zijn, in heel veel categorieën terugkomen, ook in verschillende bevoegdheidsdomeinen. Ik zou u dus willen oproepen om iets meer te coördineren als minister van Armoedebestrijding, met name in het beleidsdomein Wonen. Er is een reportage geweest waaruit bleek dat de woningkwaliteit zeer slecht is. Er moet dus meer gebeuren.

Minister, ik heb ook nog een vraag over uw eigen beleid. Kwetsbare gezinnen kunnen worden geholpen door gezinscoaches. Dat staat ook in het regeerakkoord. Collega De Rudder zei al dat het moeilijk is voor de lokale besturen. Minister, zou u door de omstandigheden bereid zijn om de gezinscoaches vroeger in te voeren en middelen te geven zodat ze sneller operationeel kunnen zijn en op het terrein het verschil kunnen maken?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, in Vlaanderen groeit een op de vijf kinderen op in armoede. Ik blijf het een frustrerende en schandelijke statistiek vinden, zeker als je onze welvaart ziet. Ik denk dat iedereen dat gevoel kan delen. Al meer dan twintig jaar blijft de kinderarmoede constant; er zit geen verandering in. Als we nu nog op de goede weg zouden zijn ... Maar er is geen verandering in. Ik denk dat iedereen het er ook over eens is dat men het niet oplost met één maatregel of één steunmaatregel of meer geld, want het gaat over een combinatie van wonen, onderwijs, arbeid en werk. Een wonderoplossing bestaat er dus niet.

Maar, minister, er is nu zoiets als een Vlaamse Brede Heroverweging. Sommigen zien het als een besparingsmaatregel, maar ik zie het als een middel om dingen beter te kunnen doen. Vooral met de vele miljarden euro's die naar Welzijn gaan, denk ik dat men zou kunnen onderzoeken wat er beter en effectiever kan om kinderarmoede aan te pakken.

Minister, hoe ziet u die Vlaamse Brede Heroverweging als een kans om de middelen binnen Welzijn beter te richten om kinderarmoede op termijn wel te kunnen laten dalen?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik denk dat iedereen het erover eens is dat de armoede in Vlaanderen stijgt, en dan zeker de kinderarmoede. Ik vind het net zoals collega Vande Reyde schandalig dat in een rijke regio zoals

Vlaanderen, een van de rijkste regio's, die kinderarmoede en armoede altijd maar blijven stijgen. Dat zal natuurlijk wel voor een stuk met corona te maken hebben.

Een aantal collega's halen een aantal studies en berekeningen aan. Ik zal de olifant in de kamer dan ook maar benoemen. Mijnheer Vande Reyde, u zegt dat er in twintig jaar niets veranderd is, maar als we al decennialang armoede importeren, dan zal er nooit iets veranderen. Zolang men dat niet stopzet, dan zullen we hier de volgende jaren nog altijd debatteren over de stijgende armoedecijfers. Zolang jullie dit niet erkennen, zal er nooit iets veranderen, collegae.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, na de Septembeerklaring vorig jaar was het voor ons al duidelijk dat er eigenlijk een minister van Armoedebestrijding in de Vlaamse Regering ontbreekt. We hebben toen een vacature opengesteld, want we hebben daar nood aan. Dat blijkt vandaag opnieuw zo te zijn. Opnieuw komt er signaal na signaal dat de armoede toeneemt en dat de kloof steeds dieper wordt. Dat is heel recent nog door armoedeorganisaties gezegd.

Minister Beke, die vacature blijkt nog altijd vacant. Er is nog altijd geen minister die dat probleem echt aanpakt, dat structureel tot op het bot aanpakt en de armoede wil terugdringen. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding bleek een slag in het water. Dat geldt nu ook voor het groeipakket. De Gezinsbond zegt dat het Groeipakket een krachtig wapen in de strijd tegen kinderarmoede zou moeten zijn, maar dat is het vandaag niet. U bent blijkbaar niet bereid om dat bij te sturen.

Het is genoeg geweest. Het gaat hier niet over cijfers, collega's, het gaat over mensen die in armoede opgroeien en niet de kansen krijgen die ze nodig hebben, en dat in een van de rijkste regio's van de wereld. Hier, in een van de rijkste regio's, kleuren de armoedecijfers rood. Dat is geen natuurramp, collega Vande Reyde, dat is geen natuurramp, dat is een politieke keuze van het beleid. We kunnen dat structureel aanpakken.

Minister, wat zult u doen om de armoede structureel aan te pakken in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, als het over inkomensbeleid gaat, dan is dat vooralsnog een federale bevoegdheid. Minimumuitkeringen en vervangingsinkomens zijn een federale bevoegdheid, maar daarmee is niet alles gezegd. Ik zal dus ingaan op de vragen die zijn gesteld. Alleen is het zo dat u mij kunt aanspreken over de bevoegdheden die ik heb, niet over de bevoegdheden die ik niet heb of nog niet heb.

Mevrouw Vandecasteele, in Nederland is een regering gevallen. U weet waarom? Door de sociale toeslagen. Weet u van wie wij deze week bezoek hebben gekregen? Van Nederland. Nederland, het gidsland, dat hier zo vaak wordt geroemd, is naar Vlaanderen gekomen om te kijken hoe Vlaanderen zijn sociale toeslagen organiseert. Hoe zorgt Vlaanderen ervoor dat kinderen die recht hebben op een uitkering dat recht automatisch en direct hebben. Nederland wil weg uit de schandalen en komt de mosterd in Vlaanderen halen. Dit Vlaams Parlement heeft de kinderbijslag omgezet in het Groeipakket. Dit Vlaams Parlement heeft dat gedaan, naar recht en rede, en zou fier moeten zijn. Ik ben alleszins fier op datgene dat in de steigers is gezet. Als men vanuit Nederland en andere landen komt kijken naar hoe wij dat doen, dan is het omdat dat een goede zaak is geweest.

Ik geef u nog eens de cijfers, want u bent opnieuw begonnen over het Groeipakket. We hebben een verdubbeling van de schooltoeslagen, geen 90 miljoen euro maar 180 miljoen euro. Door het nieuwe Groeipakket hebben we geen 175.000, maar 364.000 sociale toeslagen. De budgetten voor inkomensgerelateerde toeslagen stijgen van 192 miljoen euro naar 360 miljoen euro. Dan vraagt u wat Vlaanderen eigenlijk doet? Wel, Vlaanderen financiert vandaag de hervorming waarover de vorige regering heeft beslist. Ik heb daar zelf geen verdienste aan, maar mijn partij wel en dit parlement zeker.

Deze Vlaamse Regering financiert met recht en rede de hervorming die de vorige Vlaamse Regering op dat vlak heeft goedgekeurd. En mocht het zo slecht zijn, dan denk ik niet dat de Nederlanders hier zouden komen kijken om de mosterd te kunnen halen, na de schandalige crisis die ze daar hebben meegemaakt.

Twee, we moeten inderdaad coördineren. En we moeten in de Vlaamse Regering iedereen daaraan appelleren. Onderwijs gaat over veel zaken. Mijn collega Ben Weyts heeft rond armoede in onderwijs, rond digitale achterstand, miljoenen, miljoenen en miljoenen euro's uitgetrokken. Mijn collega Demir heeft voor de energiefactuur, voor mensen die toen werkloos waren, miljoenen, miljoenen en miljoenen euro's uitgetrokken.

Is dat voldoende? Neen. Is dat substantieel? Wel, dit parlement heeft een resolutie goedgekeurd. 45 miljoen euro werd omgezet. Naar aanleiding van die resolutie heeft collega Anaf een vraag gesteld, een terechte vraag. Mevrouw Maaïke De Rudder komt daar vandaag op terug. We moeten de lokale besturen – want ook zij hebben een verantwoordelijkheid en ze willen die verantwoordelijkheid ook opnemen – de instrumenten geven om de gegevens van gezinnen met sociale toeslagen te verzamelen. Dat is terecht. We zijn daarvoor een decretaal kader aan het uitwerken. We hebben dat eenmalig gedaan. We zijn daar op een aantal problemen gestoten. We willen dat decretaal kader uitwerken, zodat de lokale besturen daarmee aan de slag kunnen.

De vraag rond de gezinscoaches is een terechte vraag. We zijn daarmee bezig. Ik zal daarmee naar de regering komen. Dat ligt dus niet te wachten. Integendeel, we zijn op dat vlak in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), met armoedeorganisaties. Ik hoop daar binnenkort mee naar de Vlaamse Regering te kunnen gaan, om daarrond een goedkeuring te krijgen.

Ten slotte, wat de Vlaamse brede heroverweging betreft, collega Vande Reyde, zullen we zien wat daar uitkomt. Alleszins, onze visie op een aantal zaken is het progressief universalisme. Dat geldt in de kinderbijslag of het Groeipakket en in een aantal andere zaken. Ik zal vandaag niet vooruitlopen op die oefening.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, dit doet me echt denken aan ongeveer een jaar geleden, toen de lockdown pas begonnen was en we hier in een nagenoeg leeg halfroond zaten. U had toen net heel zwaar bespaard op zorg en welzijn. Er werden crowdfundingen georganiseerd voor de zorg. En op dat moment heb ik u ook gezegd: "U kunt nu kiezen om aan de kant van de sector te gaan staan. Dit is een heel belangrijk moment." En u hebt dat toen ten dele gedaan. Uiteindelijk zijn er investeringen naar zorg en welzijn gegaan, noodgedwongen. En dit is een zelfde soort moment. Op dit moment kunt u ervoor kiezen om te investeren, of u kunt blijven om de hete brij heen draaien. U kunt ervoor kiezen om bevoegd te zijn voor alles en verantwoordelijk voor niets, of u kunt nu echt een historische regering zijn. Echt waar, ik meen dat. Dit kan de kloof met de burger voor een heel groot deel dichten. Want de mensen waarbij die

alleenstaande ouders gaan bedelen, dat zijn allemaal de broers, de neven, de ouders en de kinderen van iemand. U kunt nu uw verantwoordelijkheid nemen.

En u hoeft dat niet uit te vinden. Het nieuwe rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) tekent volledig uit op welke manier u het pad naar het dichten van kinderarmoede kunt uittekenen, met heel concrete voorbeelden. Leest u het eens en laten we erop terugkomen. Want ik gun u hier een heel groot succes. (*Applaus van Jeremie Vaneeckhout*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bereikbaarheid en beschikbaarheid van hulplijn 1712

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het stijgend aantal meldingen van kindermishandeling via 1712

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de problematiek van partnergeweld en de stijging van het aantal oproepen over partnergeweld bij 1712

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, minister, per dag ondergaan twintig kinderen in Vlaanderen misbruik of geweld en zijn er tientallen incidenten van geweld tussen volwassenen. Als overheid proberen wij daar van alles aan te doen. En als Vlaamse overheid hebben wij de hulplijn 1712 geïnstalleerd. Daar kan iedereen terecht die hulp zoekt rond misbruik, rond geweld en rond kindermishandeling.

Vorig jaar is het aantal meldingen bij 1712 ontploft. Meer dan 50 procent meer meldingen dan het jaar voordien; 11.000 slachtoffers waar een melding over werd gemaakt of die zelf een melding deden. 6409 daarvan, minister, waren kinderen of minderjarigen.

Als ik naar de cijfers kijk en als ik kijk naar het antwoord dat u hebt gegeven op een schriftelijke vraag die ik daarover heb gesteld, dan komen we tot een keiharde vaststelling: tussen september en november van vorig jaar is de helft van de oproepen onbeantwoord gebleven. Mensen moesten drie keer proberen om binnen te geraken op een van die vijf lijnen. Als ze wilden chatten, kregen ze in een van de vier gevallen geen antwoord.

Minister, nu zitten we in de paradoxale situatie dat de VRT een nieuwe reeks over partnergeweld uitzendt, 'Als je eens wist' van Hilde Van Mieghem. Door de nieuwe beheersovereenkomst is ervoor gezorgd dat er voor en na die uitzending een spotje wordt uitgezonden dat wie hulp nodig heeft, ertoe oproept om 1712 te contacteren. Alleen, de hulplijn is op dat ogenblik gesloten. Dat komt erop neer dat wij slachtoffers ertoe oproepen zich te verzamelen voor een poort die dicht is. Minister, dat is niet het soort hulp dat wij moeten bieden. Beeld u in dat u een van die slachtoffers bent, dat u de moed bijeenraapt om eindelijk melding te maken, nadat u de uitzending hebt gezien en het spotje met de oproep om 1712 te contacteren, en dat u dan belt en op een antwoordapparaat terechtkomt.

Minister, ik heb het opgeteld: ik heb ondertussen al zeven keer, deze keer inclusief, gevraagd om de hulplijn 1712 verruimde openingsuren te geven, om die te versterken qua capaciteit. Immers, als we kindermishandeling en alle vormen

van geweld uit de wereld willen helpen, dan moet 1712 open zijn wanneer mensen hulp zoeken. (*Applaus van An Moerenhout*)

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Minister, anderhalve keer meer meldingen van huiselijk geweld. Vaak zijn dat kinderen die worden mishandeld of getuige zijn van mishandeling, die zelf bellen of die iemand in hun omgeving hebben die bezorgd is en belt. Dan zijn er een aantal dingen die wij moeten doen. Eén ding hebt u al gedaan: ervoor zorgen dat mensen weten waarheen ze kunnen bellen. De bekendheid van de lijn is vergroot, en dat is zeker te danken aan uw inspanningen. Dan moet men daaropvolgend echter twee dingen kunnen doen. Ten eerste, men moet de telefoon kunnen beantwoorden. Elke vraag om hulp, elke eerste stap is er een die wij moeten kunnen beantwoorden. Ten tweede, men moet op zoek gaan naar meer manieren om deze bellers, die veel moed tonen om te melden dat ze zelf slachtoffer zijn of een slachtoffer kennen, te leiden naar die instanties die ook kunnen helpen met het stoppen van dat geweld. Dat bellen is immers enkel een eerste stap.

Wetende dat de anonimiteit natuurlijk belangrijk is voor veel mensen, omdat dat ervoor zorgt dat de drempel om te bellen laag is, hoe kan men die anonimiteit van bellers in de toekomst maximaal proberen te verzoenen met een werkelijk vervolg, met een werkelijke stap naar hulp of een instantie waarbij men een klacht kan indienen? Hebt u een zicht op de mate waarin wij er ook werkelijk in slagen om die extra gevallen, om elk van die mensen die ons nu bellen, ook echt te helpen dat geweld te doen stoppen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, minister, het meldpunt 1712 kreeg inderdaad vorig jaar meer dan 8000 oproepen. Dat is een stijging met 50 procent tegenover 2019. Het gaat over 11.300 slachtoffers of potentiële slachtoffers, waarvan meer dan 6000 kinderen. Daarmee blijven de meldingen over kindermishandeling absoluut koploper, maar het aantal gevallen waarbij partnergeweld wordt gemeld, stijgt ook heel sterk. De coronacrisis heeft een grote impact gehad op al onze gezinnen. Die lockdown heeft natuurlijk heel grote gevolgen voor wie thuis geen veilige haven is. Gisteren drukte de serie 'Als je eens wist' over partnergeweld ons dan nogmaals met de neus op de harde feiten.

Minister, er zijn al inspanningen gebeurd. U hebt dadelijk na de lockdown de hulplijnen versterkt, de openingsuren van 1712 uitgebreid, maar ook ingezet op de versterking van het aantal medewerkers tijdens de openingsuren. Ik ben er ook heel tevreden mee dat, na jaren aandringen, ook via diverse resoluties, 1712 nu ook wordt vermeld na berichten of programma's over het thema.

Een toegankelijk meldpunt is nodig, maar dat is natuurlijk niet genoeg. Mensen moeten ook terecht kunnen bij hulpverlening, daders moeten worden gestraft enzovoort. Kortom, een ketenaanpak is nodig voor de problematiek.

Minister, op welke manier wordt de volledige ketenaanpak – sensibilisering, preventie, hulpverlening, bijstand aan slachtoffers, opvolging, bestraffing van daders – versterkt, gelet op de stijging van het aantal meldingen bij 1712?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de eerste uitzending van het tweede seizoen van 'Als je eens wist', gisteren, is er volgens mij alvast in geslaagd om de complexiteit van de problematiek te schetsen, met moedige getuigenissen van mensen die slachtoffer zijn geweest van heel diverse situaties van partnergeweld.

Ik wil de VRT bedanken, en ook collega Dalle, om samen met de VRT de hulplijn 1712 in het kader van die uitzending ook aan bod te brengen. Want dat is inderdaad belangrijk. En de openingsuren, collega Parys, zijn toen in het spotje ook aan bod gekomen.

Het is een heel belangrijke zaak. We hebben de jaarresultaten van 1712 ook gezien. We hebben gezien dat er een enorme toename is, zoals hier is gezegd. We hebben daar het voorbije jaar ook de nodige aandacht voor gehad. De openingsuren van 1712 zijn verruimd. Ze zijn met de helft uitgebreid. De capaciteit tijdens die openingsuren is ook versterkt. 1712 is een hulplijn van professionele hulpverleners die zowel slachtoffers, daders als omstaanders hulp kunnen bieden. En voor acute noodsituaties kan men de hulpdiensten contacteren. Voor mensen die op zoek zijn naar een luisterend oor, is er Tele-Onthaal, zoals u weet. Dat is 24 uur op 24, 7 dagen op 7 beschikbaar. 1712 is ook 24 uur per dag bereikbaar via e-mail.

We hebben 1712 twee keer versterkt om de capaciteit te verruimen en de openingsuren uit te breiden. En dat was nodig, zoals ook blijkt uit de cijfers. We hebben de voorbije maanden ook nog een tweede versterking toegevoegd – het ene hebben we midden vorig jaar gedaan, het andere eind vorig jaar – om de bereikbaarheid op piekmomenten ook verder te kunnen versterken. Daarnaast hebben we ook gewerkt aan het uitbreiden van de backoffice van 1712, door het inschakelen van bijzondere equipes. Ik werk momenteel in de Vlaamse Regering ook om dat ook voor de komende periode te versterken, want ik denk niet dat het onmiddellijk gedaan zal zijn. Ik denk niet dat we dat zomaar tijdelijk kunnen doen. Het structureel versterken is dus een element daarvan.

Als we het hebben over hulplijnen, hebben we het niet alleen over 1712. Ik heb al gesproken over Tele-Onthaal. We hebben ook 'Nu praat ik erover', de chatlijn voor minderjarigen die slachtoffer zijn van mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld.

Ik wil nog even kort ingaan op de vragen van collega Schryvers en collega Van den Bossche. Want het is natuurlijk maar één element. De vraag is: wat dan? Wat is het vervolgtraject? Dat is een zeer terechte vraag. De vraag is ook hoe we dat breder kunnen doen, niet alleen via 1712. Ook daaromtrent heb ik de voorbije weken verschillende initiatieven genomen. Zo hebben we samen met de huisartsen de kindreflex bij de CAW's en de huisartsen ontwikkeld, samen met Domus Medica. Collega Demir heeft dat voorbeeld gevolgd voor de justitie-assistenten. Ik ondersteun ook Domus Medica om de onlinevormingen van huisartsen over intrafamiliaal geweld te updaten. Ik zal ook heel snel naar de Vlaamse Regering gaan om de Vlaamse apothekers en de CAW's te versterken in het kader van het intrafamiliaal geweld, om te detecteren wanneer er problemen zijn en wanneer er signalen zijn, om dan op de juiste plaats terecht te komen via het geïntegreerd breed onthaal.

Naast signaaldetectie moeten we inderdaad kijken waar de begeleiding kan gebeuren, voor slachtoffers en voor daders. Daarvoor hebben we de CAW's versterkt. We hebben de CAW's eerst eenmalig versterkt, en nu ook structureel.

Daarnaast, collega's, ben ik ook in overleg gegaan met mijn federale collega Schlitz om de middelen die zij voorziet in het kader van het intrafamiliaal geweld in het kader van de federale crisismaatregelen maximaal op elkaar af te stemmen, met resultaat, want de CAW's zullen op die manier ook nog een tijdelijke versterking krijgen. Samen met mijn collega Demir heb ik ook gezorgd voor een opvanghotel – zij voor het opvanghotel vorig jaar, wij voor de begeleiding daarvan –, zodat extra capaciteit daar ook voorhanden was.

We hebben er vorig najaar voor gekozen om ook extra capaciteit te voorzien in de eigen regio's, we hebben daar ook extra middelen voor vrijgemaakt die de extra opvangcapaciteit kan financieren wanneer dat nodig is. Collega's, op die manier doen we niet alleen aan signaaldetectie, dat is één zaak, maar we nemen de zaak ook vast wanneer dat nodig is en we gaan in die signaaldetectie ook breder dan alleen via de hulplijn. Die is belangrijk, maar via een brede signaaldetectie kunnen we ook vroeger de problemen echt naar voren trekken en oplossen waar nodig.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik blijf op mijn honger zitten. Eerst en vooral was er die extra financiering die u inderdaad voorzien hebt, die loopt af op 31 maart van dit jaar. De vraag is dus: zult u die extra financiering structureel maken? En zult u die uitbreiden, zowel in het aantal lijnen als in capaciteit die achter die uitgebreide openingsuren zit, waar wij naar vragen? Minister, u moet zich toch voorstellen: uit een analyse van de cijfers blijkt dat 70 procent van de mensen belt naar 1712. Wat wij eigenlijk doen door een spotje uit te zenden op een ogenblik dat de hulplijn eigenlijk gesloten is: wij roepen iedereen op om zich te melden, maar vervolgens gaan wij allerlei soorten verkeersremmers opwerpen en het resultaat is dat iedereen voor een gesloten poort strandt. Dat kan absoluut niet de bedoeling zijn.

Er is zojuist gesproken over geweld tegen homo's, over de nood aan een anoniem meldpunt. Dat is er, dat is 1712. In de Senaat zijn hoorzittingen geweest waarin de coördinator van 1712 heeft gezegd dat ze maar vijf telefoonlijnen en twee chatlijnen hebben en dat de capaciteit van die hulplijn versterkt moet worden. Zojuist zeiden we allemaal dat we iets moeten doen tegen geweld dat op mensen van de lgbti-community (lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex) wordt gepleegd, wel hier hebben we de eerste opportuniteit om dat te doen. Minister, onze warme oproep is: neem die handschoen op en zorg ervoor dat het gebeurt, want het is te belangrijk om mensen te verliezen die hulp willen zoeken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik ben blij dat u zegt dat het budget structureel zal worden voorzien. U hoort me misschien al komen: ik wil graag blijven pleiten voor een verdere verhoging en uitbreiding, zodat we werkelijk op elk moment dat iemand de moed verzamelt om te bellen, ook effectief de telefoon kunnen beantwoorden. U zegt dat u ook extra investeert in de capaciteit van hulpverlening. Dat klopt. Maar mijn vraag is eigenlijk specifiek: hoe weten wij dat wij er in een voldoende grote mate in slagen om de mensen die melding maken van een geval van misbruik, of zelf slachtoffer zijn, toe te leiden naar die hulp? Worden er in CAW's en vertrouwenscentra kindermishandeling bijvoorbeeld cijfers bijgehouden waaruit we kunnen afleiden dat het aandeel mensen dat via die telefoonlijn tot daar geraakt, groeit? Slagen wij erin om steeds meer mensen die aangeven slachtoffer te zijn of een slachtoffer te kennen, werkelijk ook de stap te laten zetten naar een verdere instantie? Of slagen we daar nog niet in? Dat is een concrete zorg en ook een vraag aan u. Hoe gaan we dat meten, hoe gaan we dat weten? En hoe kunnen we daar extra op inzetten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Er is een versterking gebeurd van 1712 en ook van hulpverlening. Dat is goed, minister. Ik wil het even hebben over de begeleiding, de toeleiding van daders ook. Want waar nog een groter taboe op rust dan op slachtoffers, is op daderschap. Daders moeten vanzelfsprekend gestraft worden, dat is duidelijk. Maar niet enkel dat, ze moeten ook begeleid worden. Want wat ben je bijvoorbeeld met een tijdelijk huisverbod als er intussen niks verandert en

de dader niet wordt opgevolgd? Dus ook daar is absoluut die opvolging en begeleiding nodig en ik denk dat we moeten proberen om ook daders of potentiële daders bekend te maken met 1712.

Het aantrekken van daders naar 1712 blijkt nog altijd heel moeilijk, zo lazen we ook.

Daarom mijn vraag, minister: hoe krijgen ook daders of potentiële daders een plaats in de campagne van 1712, zodat we ook op hen meer impact kunnen hebben en zij ook veel meer toegeleid kunnen worden naar begeleiding?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, het is goed dat deze vraag vandaag voorligt. Afgelopen maandag was Internationale Vrouwendag, en zijn er honderden vrouwen op straat gekomen, onder andere met de eis om het geweld tegen vrouwen tegen te gaan en te stoppen. De hulplijn 1712 is een heel belangrijke schakel in de strijd tegen intrafamiliaal geweld. Ik ben daarover zelf in het najaar ook al tussengekomen. Het is goed dat u nu ook hebt ingezet op extra middelen voor de hulplijn, ze is breder bekendgemaakt en het aanbod is ook uitgebreid.

Maar daarmee stopt het niet, de lijn moet nog structureel verder uitgebouwd worden. Ik zal dat heel concreet maken: vandaag is er in elke provincie een team van 1712, dat daar aan werkt. Momenteel telt zo'n team 1,2 voltijds equivalent, en dat om die hulplijn een permanentie te waarborgen van 9 tot 16 uur elke dag, en dat 260 dagen op een jaar. Dat is onvoldoende, minister. Ik wil u vragen om daarvoor meer structurele middelen te voorzien, zodat er per provincie minstens twee voltijdse equivalenten kunnen worden ingezet. Daarnaast ben ik er volledig mee akkoord dat er meer moet worden ingezet op een uitbreiding van het aanbod, waarbij mensen op elk moment van de dag kunnen bellen naar die hulplijn.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dank u wel. Het zijn natuurlijk schokkende cijfers, als men ziet hoe hoog die zijn wat betreft intrafamiliaal geweld, en zeker wat betreft kindermishandeling. Maar als ik een positief element – dat is misschien een verkeerd woord – kan aanhalen, dan is het dat een aantal klachten werden gemeld door de bureaus. Dat betekent dat ook de burgers steeds meer gesensibiliseerd worden voor gevallen van intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. De cijfers zijn hoog. Ik merk dat ze in mijn eigen provincie vorig jaar gestegen zijn van 964 naar 1308. Ik ben akkoord, minister, dat er een aantal initiatieven zijn genomen, dat er een aantal verbeteringen zijn gebeurd, maar dat zal in de toekomst toch structureel moeten gebeuren. Ik denk dat alle fracties daar vragende partij zijn. Want er rust nog altijd een taboe op, en als iemand dan de stap durft te zetten om hulp te zoeken, dan kan het inderdaad niet om dan – zoals collega Parys zegt – voor een gesloten poort te staan.

Minister, ik wil nog graag een extra vraag stellen. Ik denk dat lokale besturen en scholen misschien ook wel een rol kunnen spelen in de detectie van kindermishandeling en intrafamiliaal geweld. Vandaar mijn vraag: wat denkt u daarover?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dank u. Ik zit nog niet zo heel lang in het parlement, maar ik heb in die korte tijd die vraag, via mijn collega Freya Saeys, inderdaad al vier of vijf keer horen terugkomen in de commissie. Dus vraag ik me af: als iedereen ermee akkoord is, als 1712 het ook zelf zegt tijdens de hoorzitting, die ik ook gezien heb, wat belet ons dan nog om die capaciteit structureel – niet tijdelijk, maar structureel – te verstevigen? Er is 4,8 miljoen euro extra

voorzien voor de gespecialiseerde hulpverlening. Kan dat soelaas bieden? Of wat is de belemmering? Als iedereen zegt dat het gaat gebeuren, en iedereen is akkoord dat het moet, dan is er toch iets dat niet klopt? Ik deel volledig de oproep van mijn collega's om die belemmering dan zo snel mogelijk weg te werken.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u herinnert zich misschien de eerste documentairereeks van Hilde Van Mieghem, en dat ik u hier in de plenaire geïnterpelleerd heb daarover. U hebt toen in antwoord Kindreflex verder uitgerold, op onze vraag. Het is heel goed dat u daarmee verder gaat, maar er zijn natuurlijk nog wel andere dingen te doen. Inderdaad: het uitbreiden van de uren van een hulplijn, ervoor zorgen dat daar genoeg capaciteit is. Feministische organisaties vragen zelfs dat 1712 24/7 toegankelijk zou zijn. En ze vragen dat al jaren.

Ik heb u ook gevraagd om een lotgenotenvereniging structureel te verankeren in uw beleid en om die structureel te ondersteunen. Die mensen zorgen er immers voor dat dit niet af en toe in de plenaire vergadering komt, maar dat het op de maatschappelijke agenda blijft. En daardoor raken er ook dingen gedaan, dat weet u even goed. En een goede lotgenotenwerking – want dit moet goed worden aangepakt en georganiseerd – kan kindermishandeling en partnergeweld in die zin echt tegengaan. Die mensen kunnen een maatschappelijke stem zijn van wie dit meemaakt.

Ik weet dat u hierover in overleg bent gegaan met het middenveld. We hebben daar al een aantal keren over gepraat, maar waar staat u nu eigenlijk met die concrete plannen? Wanneer komt dit er?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Parys, u zei dat uw honger niet gestild is want u zou willen weten of de versterking die we doorvoeren ook structureel zal zijn. Ik heb daar daarstraks al op geantwoord maar ik maak van de gelegenheid gebruik, ook ten aanzien van collega Vande Reyde en de andere collega's, om hier nog eens te bevestigen dat we de middelen hebben versterkt, de uren hebben uitgebreid en de capaciteit hebben verruimd omdat het nodig was. De bedoeling is ook om dat in het kader van het relancebeleid de volgende jaren te blijven doen. Het is mijn vaste ambitie om dat te doen, laat daar geen twijfel over bestaan.

Wat de toeleiding naar hulp betreft en de vraag of de vertrouwenscentra kindermishandeling en de CAW's dat kunnen monitoren en detecteren, wijs ik erop dat 1712 een samenwerkingsverband is van de CAW's en van de vertrouwenscentra. Dat zorgt ervoor dat er net een heel snelle en goede toeleiding kan zijn. Het is hun samenwerkingsverband dat we hebben versterkt, net omdat zij daar het snelst mee aan de slag kunnen gaan.

Ik heb straks nog een vraag van de collega's Jans en Van den Bossche over een aantal andere versterkingen die we doorvoeren. Ik zal daar niet op vooruitlopen aangezien we straks de kans krijgen om het daarover te hebben. We hebben deze week in de schoot van de Vlaamse Regering immers nog een aantal andere beslissingen daarover genomen.

Collega Schryvers, uw vraag over de daders is een terechte vraag want 1712 is niet alleen voor slachtoffers maar ook voor daders. We zien in de cijfers dat slechts 3 procent van de daders zich aanmeldt bij 1712, al moeten we daar een beetje genuanceerd over zijn. In vele gevallen kennen mensen die naar 1712

bellen, immers zowel het slachtoffer als de dader. Maar toch zien we dat daar nog een extra inspanning moet gebeuren. We zullen dat ook doen. De bedoeling is om daar in mei-juni een extra campagne over te voeren.

Wat de vraag betreft hoe we de middelen het best kunnen inzetten, ben ik in overleg gegaan met 1712 met de vraag hoe we hen het best kunnen helpen. Ik heb dat al eerder in dit parlement gezegd. Zij waren zelf geen vragende partij om 24 uur op 24 beschikbaar te zijn. Zij zijn wel vragende partij voor een aantal versterkingen die ik daarnet heb opgesomd. Die hebben we ook allemaal gehonoreerd omdat we ons ervan bewust zijn dat dat bijzonder belangrijk is. Maar 24 uur beschikbaarheid is wat 1712 betreft dus niet nodig. Ze vragen wel meer beschikbaarheid, verruimde openingsuren, meer capaciteit voor een langere tijd, en de verdere ondersteuning van equipes. Dat hebben we allemaal doorgevoerd.

De lotgenotenwerking is er en wordt opgezet door de lotgenoten. Wij ondersteunen die ook via Trefpunt Zelfhulp. We geven wel niet elke lotgenotengroep een aparte structurele subsidie, dat is juist, maar dat lijkt me ook niet haalbaar te zijn.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, laat ons concreet zijn. Vandaag kun je op vijf van de zeven dagen, alleen maar op de werkdagen, tot 18 uur 's avonds bellen. Onze vraag is niet om 24 uur beschikbaarheid te hebben van die hulplijn, maar wel dat men ten minste tot 's avonds, bijvoorbeeld tot 20 uur kan bellen. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat wanneer er spotjes worden uitgezonden via de openbare omroep in het kader van een reeks die te maken heeft met de materie waar de hulplijn over gaat, wordt voorzien in occasionele openingsuren zodat mensen kunnen bellen. Dat is een constructief voorstel.

Ik denk dat het van weinig inzicht getuigt in hoe slachtoffers redeneren en waar mensen psychologisch doorheen moeten vooraleer ze een melding kunnen doen, als we hen zeggen: 'We hebben u nu tot op het punt gebracht dat u effectief melding wil doen van iets verschrikkelijks dat u meemaakt of dat u overkomen is, en we gaan nu de openingsuren afficheren. Dus bel volgende week maandag vanaf 9 uur nog eens terug.' Zo werkt het niet bij slachtoffers. Wij willen, als er wordt geafficheerd rond 1712 in het kader van een geplande reeks, dat er op zijn minst een occasionele verruiming van de openingsuren is, naast latere openingsuren en openingsuren die elke dag van de week van toepassing zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik pleit ook graag voor minstens het flexibel inzetten van de lijn op momenten waarop er een verhoogde vraag voorspelbaar is, bijvoorbeeld wanneer u die campagne opzet. Ik vind dat een heel goed initiatief ten aanzien van daders, om zelf ook eens te bellen en te horen wat zij zelf kunnen doen om hulp te zoeken. Niet elke dader is iemand die dat gedrag wil blijven stellen. Ik vind het heel belangrijk dat u daar aandacht voor hebt. Maar het zal ook belangrijk zijn om op het moment dat iemand de moed verzamelt om te bellen – vaak is er twijfel om zoiets te doen – dat die dan ook echt te woord kan worden gestaan en maximaal kan worden toegeleid naar verdere hulp.

Ik heb dus twee oproepen: graag ervoor zorgen dat we op die voorspelbare momenten de telefoon kunnen beantwoorden en goed in de gaten houden of we erin slagen om die mensen werkelijk toe te leiden naar de hulp die ze nodig hebben om het geweld te doen stoppen. Zodra we daar meer over weten, weten we ook of we een verschil hebben gemaakt en mensen uit deze ongelooflijke miserie en dat geweld hebben gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Achter al die meldingen bij 1712 gaan vaak heel veel schrijnende verhalen schuil. Elk geval van kindermishandeling of partnergeweld is er een te veel. Dat mensen de weg vinden naar 1712 en dat ze op een gemakkelijke manier daar toegang toe krijgen, is heel belangrijk. Daar moeten we absoluut verdere inspanningen voor leveren. Maar dat is niet genoeg. Willen we potentiële slachtoffers voorkomen en willen we al wie nu al slachtoffer is, helpen, dan moeten we verder inzetten op de ketenaanpak. Dat betekent op sensibilisering, preventie, een toegankelijk meldpunt, hulpverlening, bestraffing en opvolging van daders.

Collega's, aan de vele mensen voor wie thuis nu synoniem is voor angst in plaats van voor een veilige haven, zijn we een krachtadig beleid verplicht.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het actieplan voor psychologische ondersteuning en psychisch welzijn van kinderen, studenten en ouderen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, minister, afgelopen vrijdag werd door de Federale Regering beslist dat er 27 miljoen euro bijkomend wordt geïnvesteerd in de geestelijke gezondheid. Het overgrote deel daarvan gaat heel concreet naar mobiele teams voor de 65-plussers, een ander stuk wordt geïnvesteerd in hulp aan huis voor jongeren met psychische klachten en daarnaast is er een budget voorbehouden specifiek voor onze studenten aan de hogescholen en universiteiten. Ook werd er aangekondigd dat tegen het volgende Overlegcomité van 26 maart een actieplan geestelijke gezondheid klaar zou moeten liggen waarvoor de bevoegde ministers van de deelstaten hun input zouden kunnen geven.

Extra geld en extra aandacht voor mentaal welzijn zijn meer dan ooit aan de orde. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat voldoende en toegankelijk aanbod in de geestelijke gezondheidszorg (ggz) broodnodig is. Er is in Vlaanderen al heel wat werk verricht. Er zijn de bijkomende middelen, onder andere in de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW) en de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG). Zeer recent, gisteren of vandaag, heb ik een persbericht gezien van een regeringsbeslissing waarbij 4,8 miljoen euro wordt vrijgemaakt specifiek voor kinderen en jongeren.

Maar het werk is nog niet af en het dreigt ook nooit af te geraken als we niet tegelijkertijd een zicht krijgen op de zorgvraag en de instroom. Naast aanbod is ook preventie van groot belang. Ook daar zijn al grote stappen gezet. Laat dat nu net een belangrijke pijler zijn van ons Vlaams ggz-beleid. Het is dus van het allergrootste belang dat we bijkomende investeringen zeer doordacht inzetten.

Mijn vraag is dan ook, minister, op welke manier zullen we ervoor zorgen dat de bijkomende middelen voor geestelijke gezondheid ook stroken met het geestelijke gezondheidsbeleid zoals dat in Vlaanderen actief wordt uitgebouwd.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, collega's, ik herinner me dat we daar twee weken geleden in de plenaire vergadering over gesproken hebben. Er is mij toen gevraagd om contact op te nemen met minister Vandenbroucke, wat ik ook onmiddellijk gedaan heb, om een aantal zaken te versnellen en te activeren.

Het protocolakkoord waar we toen over gesproken hebben, is in verdere voorbereiding en uitvoering, maar intussen zijn er wel een aantal crisismaatregelen genomen door minister Vandenbroucke om de grote en acute noden te vervullen. Het is een bijzonder goede zaak om niet te wachten maar intussen al de absolute prioriteit te geven aan de acute situatie waarin we nu vandaag zitten. Ik ben daar bijzonder verheugd over.

We leven in een land waarin de bevoegdheden te paard zitten tussen het regionale en federale. Dat vraagt afstemming en overleg. Dat verloopt constructief. Er is ook een interkabinettenwerkgroep (IKW) die in de structurele uitvoering verder zijn werk doet. Dat wil niet zeggen dat wij daarop wachten. Het mentale welzijn is belangrijk. Twee weken geleden hebben we daar dus over gesproken. Dat wil niet zeggen dat dat het einde was. Integendeel, we hebben maandag binnen de regering met mijn collega's Dalle, Somers en de minister-president een heel pakket aan maatregelen goedgekeurd, met de nodige hulpbronnen voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er verontrustende signalen zijn – dat was ook uw vraag daarnet, mevrouw Van den Bossche –, moeten we daarin extra investeren. We hadden eerder al die 5,6 miljoen euro, nu trekken we nog 4,8 miljoen euro extra uit om die verontrustende situaties te kunnen aanpakken. Op die manier doen we ook vanuit Vlaanderen ons deel van het werk.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk uit naar het vervolg.

Ik wil nu al aangeven dat ik het van absoluut groot belang vind dat als we bijkomende middelen gaan inzetten, het cruciaal is dat op elkaar wordt afgestemd. We hebben het debat in de commissie en ook hier gevoerd. Ik begrijp van u dat op het niveau van regeringsleden met protocolakkoorden wordt gewerkt, en ook met nauw en goed overleg. Het is positief dat de interkabinettenwerkgroepen die de concrete maatregelen zullen moeten uitwerken hier ook actief over vergaderen om tegen de deadline van 26 maart een plan klaar te hebben waarbij de extra middelen tegemoet kunnen komen.

Minister, ik hoop dat dit in uw antwoord straks aan bod komt.

We hebben nog maar net vernomen dat u 4,8 miljoen euro extra inzet. Dat is een beslissing van afgelopen vrijdag. Die wordt ingezet om de verontrustende situaties aan te pakken en kinderen en jongeren te ondersteunen. Wat is de exacte verdeling? Wat is de filosofie achter dat extra fonds?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb twee concrete vragen, minister. Het is inderdaad goed dat er samenwerking is met het federale niveau. Het is me nog niet helemaal duidelijk waar dat extra budget van 4,8 miljoen euro dat vorige week beslist is, naartoe gaat. Het federale niveau voorziet 27 miljoen euro extra middelen. Hoeveel daarvan gaat naar Vlaanderen? Hoe gaat dat concreet worden ingezet, onder andere bij de CAW's?

Als ik het goed begrepen heb, waren die middelen tijdelijk, voor één jaar. Het is altijd moeilijk om tijdelijke middelen in een structureel beleid in te bedden. Hoe gaat u dat aanpakken zodat de middelen niet na een jaar verloren zijn? De kwestie is natuurlijk om dit structureel aan te pakken.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel. Ik heb met interesse de verslagen van de Vlaamse ministerraad afgelopen maandag gelezen. Er zijn toen – en dat verdient alle erkentelijkheid – een aantal goede beslissingen genomen, die aansluiten bij de brede analyse die we hier maakten dat we tijdens de exit uit de crisis nog een extra golf aan problemen zouden mogen verwachten inzake de geestelijke gezondheid van kinderen, studenten, maar ook ouderen. Ik heb dus met interesse het actieplan rond de mentale gezondheid van jongeren gelezen, en wat daar allemaal in zit.

Ik heb maar één vraag. Die signalen rond de geestelijke gezondheid zijn natuurlijk extra onder de aandacht gekomen door corona, maar waren daarvoor ook al structureel onderbedeeld. Zijn er plannen om een aantal van die projecten die nu tijdelijk ingevoerd worden, ook structureel te verankeren, om die middelen structureel in te bedden? Ik weet dat de middelen waarover vorige week beslist is, eigenlijk uit de coronaprovisie komen, maar wij pleiten er toch voor om ook na 2022 een structureel antwoord te gaan bieden.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, blij met de bijkomende middelen. Sta me toe om deze minuut te gebruiken om een suggestie te doen voor de werkgroep die nog samenkomt om de middelen te verdelen. Er is een belangrijke groep kinderen die nu kampen met een wachttijd, de kinderen van ouders met psychische problemen. In CGG's komen er KOPP-groepen (kinderen van ouders met psychische problemen) samen die specifiek die kinderen, soms heel jonge kinderen, samenbrengen om met lotgenootjes te spreken over de moeilijkheden die ze ervaren, nu hun mama of papa het zelf zo moeilijk heeft. Mijn vraag is of er in dat budget eventueel ruimte zou kunnen worden voorzien om het aantal KOPP-groepen gevoelig uit te breiden, zodat deze kinderen niet hoeven te wachten op hulp of hoeven te wachten om te spreken over die toch wel moeilijke situatie thuis.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, in de commissie hebben we het inderdaad regelmatig over geestelijke gezondheidszorg en mentaal welzijn. We hebben daar binnenkort zelfs een hoorzitting over. Inderdaad, bedankt voor de extra middelen, maar ik hoor de collega's in hun vraagstelling – en dat zal wel terecht zijn – vooral spreken over kinderen, studenten en 65-plussers. Ik moet toch vaststellen dat ik de afgelopen weken ook veel signalen krijg van mensen uit andere leeftijdscategorieën, die het steeds moeilijker hebben. Ik heb hier al eens de vraag gesteld om het mentaal welzijn van alle leeftijdsgroepen te ondersteunen. Vandaar mijn vraag: hoe kunt u daar bij de verdeling van de middelen rekening mee houden?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik was het inderdaad die deze vraag twee weken geleden heeft gesteld, en ik ben blij dat u nu schakelt. Dat is goed nieuws. Ik herhaal een van de vragen die ik toen ook heb gesteld: hoe zit het met de klinisch psychologen? Hoe zullen die ingepast worden? Het gaat om 6000 van de 14.000 psychologen. Zij voelen zich vandaag niet betrokken bij het proces, maar zijn wat mij betreft wel heel belangrijk.

Twee, ik heb in mijn tussenkomst toen ook gezegd dat ik het niet vinden kon dat de sociale dienst van de jeugdrechtbank in Mechelen de deuren sloot, niet omdat ze niet bereid waren hulp te verlenen of omdat ze niet heel hard aan het werk waren, maar omdat ze aan het verzuipen waren. Ik heb toen heel veel reacties gekregen, en dan heb ik me ook verdiept in wat daar aan de hand is. Blijkt dat

het daar structureel fout aan het lopen is. Ik ben blij, minister, dat u in dit plan 28 mensen voorziet voor de sociale diensten. Mijn vraag is hoe die verdeeld zullen worden over die verschillende diensten. En wat doet u structureel aan het probleem van de overbelasting van die sociale diensten in de jeugdrechtbanken?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, heel veel mensen hebben het moeilijk vandaag. Mensen worstelen, voelen zich ongelukkig. Meer dan ooit moeten we er zijn voor elkaar. Dat hebt u al een aantal keer benadrukt, dat klopt, maar dat volstaat niet altijd; soms is een professioneel hulpaanbod nodig.

Ik heb de vorige keer al een vraag gesteld, maar ik vind het heel belangrijk dat er voldoende ruimte is bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg, zodat mensen daar terecht kunnen, want mensen kunnen daar op een heel laagdrempelige en betaalbare manier terecht. Maar er zijn nog heel lange wachtlijsten.

Recent hebt u extra middelen voorzien en tijdens de laatste plenaire vergadering hebt u gezegd dat u die middelen structureel gaat inzetten, ook de komende jaren, wat zeer goed is.

Hoeveel extra personeelsleden werden er met die extra middelen ingezet in de centra voor geestelijke gezondheidszorg? Voldoet die extra investering om de wachtlijst te kunnen wegwerken? Zeker vandaag, maar ook na de crisis is dat heel erg nodig. We moeten zien dat mensen daar verder laagdrempelig terecht kunnen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De 4,8 miljoen euro waarover we hebben beslist, gaan heel concreet naar de volgende zaken. 1,2 miljoen euro dient om directe ondersteuning te bieden aan de eerstelijnsorganisaties van de Vertrouwencentra Kindermishandeling en de Ondersteuningscentra Jeugdzorg. Daarnaast is er extra ondersteuning voor de sociale diensten voor de jeugdrechtbank. Daar zullen we twee voltijdse medewerkers inzetten in elke regio. In het kader van onze oproep – misschien herinnert u zich dat nog – waren er in de ideale wereld voor twee regio's middelen voorzien. Dat willen we nu verder versterken in die andere veertien regio's. Daar trekken we ongeveer 1,5 miljoen euro voor uit. Daarnaast trekken we ook nog 1,9 miljoen euro uit voor twintig extra tijdelijke verblijfplaatsen voor kinderen en jongeren, en dat in combinatie met de veertig trajecten intensieve begeleiding 'terug naar huis'. Daarnaast hebben we ook nog 200.000 euro uitgetrokken voor initiatieven voor de Huizen van het Kind, met de bedoeling om kinderen en jongeren in kwetsbare situaties te ondersteunen. Dat zit allemaal in die 4,8 miljoen euro.

De middelen van federaal minister Vandenbroucke gaan over ambulante, proactieve, psychologische interventies bij studenten die kampen met psychische problemen. Dat dient onder andere voor het uitbreiden van mobiele hulpverlening voor begeleiding en zorg voor kwetsbare jongeren en jongvolwassenen met psychische problemen. We hebben dat afgestemd met wat wij financieren voor vroegdetectie en vroeginterventie om zo tot een goed samenspel te komen.

Ik heb begrepen van minister Vandenbroucke dat die middelen in het budget komen die voor het geestelijk psychisch welzijn zijn voorzien. Ze zijn structureel in de federale begroting ingeschreven. Hoe hij dat zal inkantelen, dat is natuurlijk zijn bevoegdheid, maar het komt daar wel uit.

Collega Sintobin, mentaal welzijn en geestelijke gezondheidszorg voor ouderen is inderdaad een belangrijk vraagstuk. Voormalig federaal minister De Block heeft

naar aanleiding van de coronacrisis beslist om een terugbetaling te doen van de eerstelijnspsychologische zorg en die uit te breiden. Dat spoort met wat de Vlaamse overheid al deed.

De centra voor geestelijke gezondheidszorg hebben ook een ouderenwerking. Ze reiken de hand aan woonzorgcentra en andere. Aanvullend daarop heeft federaal minister Vandembroucke met die middelen nu ook beslist om die mobiele teams uit te breiden richting ouderen die nog thuis blijven, dus niet alleen richting woonzorgcentra.

Collega Vandecasteele, hoeveel vte's er precies zijn, dat kan ik bij benadering zeggen. Als je 4,8 miljoen euro structureel op jaarbasis neemt aan 75 vte's, dan moet dat voor ongeveer 64 extra mensen zijn. Dat is daarvoor ingezet.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, er wordt terecht en sterk geïnvesteerd in het mentale welzijn en de geestelijke gezondheidszorg. Maar als we een duurzaam antwoord willen bieden op de stijgende zorgvragen rond mentaal welzijn, dan zal enkel en alleen meer bedden niet voldoende zijn. We moeten ook nagaan waarom die mensen hulp nodig hebben, waarom die mensen vragen stellen en hoe we daaraan iets kunnen doen. Waar liggen de oorzaken? Hoe kunnen we, naast het vergroten van het zorgaanbod, ook preventief heel veel ellende voorkomen? Ik hoop dat dat onze uitgangspunten zijn en blijven, en dat we daarin zullen blijven investeren op alle mogelijke manieren.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de gegarandeerde dienstverlening bij De Lijn

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, een goede dienstverlening is een zekere dienstverlening. De gegarandeerde dienstverlening bij De Lijn is een van de blikvangers van het Vlaamse regeerakkoord. Ik was er zelf bij toen we het, samen met de N-VA en CD&V, hebben afgesproken. De aanleiding was de dienstverlening bij de NMBS.

Minister, u hebt er uw tijd voor genomen, maar na anderhalf jaar als minister van Mobiliteit en Openbare Werken, hebt u begin december 2020 de koe bij de horens gevat. U hebt zelf een ontwerp van decreet ingediend. Intussen hebben de vakbonden bij De Lijn gereageerd en gezegd dat u hebt gekozen voor de vlucht vooruit – na anderhalf jaar als minister van Mobiliteit, zeg ik –, en dat ze geen alternatief zullen indienen.

Minister, in politiek is zelden iets wat het lijkt te zijn. Ze doen een verdoken handreiking door te zeggen dat de opschaling van de stakingsaanzegging van acht naar twaalf dagen, misschien een opening is.

Minister, wat is uw standpunt na de reactie van de vakbonden op uw ontwerp van decreet?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Keulen, ik dank u voor uw vraag.

Ik wil toch even teruggaan in de tijd. De continuïteit van de dienstverlening of de gegarandeerde dienstverlening wordt in het parlement al lang gevraagd. In 2016

is er een resolutie ingediend en ook in de beheersovereenkomst van 2017-2020 is dit opgenomen. Ook in het regeerakkoord staat dat we werk zouden maken van de continuïteit van de dienstverlening, gelet op de vele stakingsdagen.

Naar aanleiding van de talrijke stakingen in 2019 en eind 2019-begin 2020, heb ik op 8 januari 2020 een brief geschreven aan de voorzitter van de raad van bestuur van De Lijn met de vraag om het sociaal overleg op te starten om een regeling uit te werken rond de continuïteit van de dienstverlening. In principe had men zes maanden de tijd. Die zes maanden zijn verstreken. Er waren tal van elementen, zoals corona, om te zeggen dat dit geen vervaltermijn was en dat men nog tijd had. Maar toen er eind vorig jaar nog altijd geen regeling was, heb ik zelf een voorontwerp van decreet opgemaakt. Ik ben aan tafel gaan zitten met de sociale partners en heb hen dat voorstel voorgelegd. Ik heb hen gevraagd of ze andere voorstellen of suggesties hadden en gezegd dat ik openstond voor alle mogelijke opmerkingen. Ik heb wel gezegd dat ik vooruit wou en tegen de zomer van 2020 een decretale basis wou hebben. Men heeft mij gezegd dat men er ging over nadenken en dat er potentieel bijkomende voorstellen zouden komen. Ik heb die niet gekregen. Gisteren of eergisteren mocht ik dan in de pers vernemen dat men niet met een nieuwe regeling zou komen. Dat betekent dan dat we verdergaan met het voorontwerp van decreet. Vandaag heb ik een advies gekregen van de Raad van State dat onze diensten nu analyseren. Ik zal zo snel mogelijk naar de regering gaan met het ontwerp van decreet en daarna naar het parlement om snel een continuïteit van de dienstverlening te hebben.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk dat het belangrijk is dat we altijd aan het primaat van het openbaar vervoer herinneren: de reiziger. Als overheid zijn we dienstverlener, anders hebben we geen reden van bestaan. Dat moet altijd vooropstaan. Aan de andere kant zou ik die handreiking door de bonden met hun twaalf dagen toch ook aannemen. Het steekt niet op een dag, maar het mag ook geen weken duren. Dat overleg mag geen praatbarak worden. Daar moeten dus op een zeker ogenblik knopen worden doorgehakt. Het is altijd belangrijk om aan de bonden mee te geven dat een gegarandeerde dienstverlening nog iets anders is dan een minimale dienstverlening, want dan praat je over opeisingen. Hier gaat het gewoon over het correct informeren van de reizigers en over respect voor zowel het recht op staken, als op het recht op werken. Mensen moeten op tijd weten of er wel of geen bussen en trams rijden, en dit naar analogie met de NMBS. Ik zou toch even die handreiking aangrijpen om het draagvlak voor wat ik een mijlpaal binnen de Lijn vind – namelijk de gegarandeerde dienstverlening – maximaal te maken.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, we zitten niet altijd op dezelfde golflengte, maar met betrekking tot dit voorstel kunnen we zeer zeker volgen. Waarom? Het stakingsrecht van het personeel van De Lijn is gegarandeerd, net als dat recht om te werken. Een aantal zaken uit uw voorstel worden trouwens momenteel al toegepast in private bedrijven. Als dat daar kan, kan dat zeker ook bij De Lijn.

Onze fractie heeft bovendien in de commissie herhaaldelijk aangegeven dat ze niet wil dat de reiziger steeds weer de dupe is van de stakingen. Het is namelijk diezelfde reiziger die ervoor moet zorgen dat De Lijn ook na de coronacrisis opnieuw een aantrekkelijke partner is om zich mee te verplaatsen. Voor ons komen de belangen van de reiziger op de eerste plaats.

Minister, we stellen ondertussen vast dat de vakbonden inderdaad geen eigen voorstel meer zullen lanceren, maar tegelijkertijd zijn ze ook teleurgesteld in de

gang van zaken. Dat kan twee betekenissen hebben: ofwel zullen de vakbonden uw voorstel inderdaad implementeren en zullen ze zich daar naar schikken, ofwel zullen ze dat voorstel toch naast zich neerleggen. Ik kan me vergissen, maar ik zie in hun communicatie toch nergens een verklaring die op het eerste wijst.

Hebt u vanuit de vakbonden het signaal gekregen dat zij uw voorstel effectief zullen volgen?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Het decreet ligt u duidelijk nauw aan het hart, minister. U neemt nu de vlucht vooruit. Het gevolg is wat ons betreft een decreet dat toch met haken en ogen aan elkaar hangt. Dit is een decreet zonder een akkoord met de sociale partners, en een decreet dat wat ons betreft vooral een trofee is die past in de intussen steeds langere lijst van symbooldossiers van deze Vlaamse Regering. Want, minister, de realiteit is natuurlijk dat de dienstverlening van De Lijn zelfs vandaag niet gegarandeerd is. Vraag dat maar aan alle mensen die elke dag het openbaar vervoer proberen te nemen en telkens opnieuw moeten hopen dat de bus zal komen of op tijd zal komen. Dat is zeker geen evidentie. We zullen dit tot in den treure blijven herhalen, maar onze oproep blijft als volgt: 'get your priorities right'. Het is beter om iets te doen wat ook de oorzaken van die sociale onrust wegneemt en dat is investeren in De Lijn. Zo hoeft het personeel niet meer in abominabele omstandigheden te werken en krijgen de reizigers de garantie van basisbereikbaarheid, want op dat vlak is wat ons betreft nog altijd heel veel werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Griekenland is een mooi land, maar de Griekse kalenden daarentegen zijn wat minder mooi. We wachten daar nu al zolang op. Onze partij is eerst en vooral voor stakingsrecht. Ik denk dat alle partijen in dit halfroond daar voorstander van zijn. We zijn evenzeer voor de gegarandeerde dienstverlening. Het is nu echt wel nodig dat die er komt. Denk ook maar eens aan de vaccinatiestrategie, waarbij we om tijdelijke haltes gevraagd hebben. Ik verwijs hiervoor naar mijn collega Maertens. Het is ook belangrijk dat dit tegen de zomer afgerond is. Ik volg de heer Keulen wel, die zegt dat men die handreiking moet doen. Dat kan ik begrijpen, want daarmee vergroot je ook het draagvlak, maar het moet ook echt wel vooruitgaan.

Minister, maak er zo spoedig mogelijk werk van. Dank u.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, dat dossier komt inderdaad op en af naar het parlement, en de discussie ook. Maar ik zou mij in dezen – en het zal u misschien verwonderen – toch wel graag aansluiten bij collega Keulen. Als je van dit systeem echt een succes wilt maken, is het het best dat het wordt gedragen door alle actoren. Ik denk dat collega Keulen gelijk heeft. In plaats van nu de vlucht vooruit te nemen, is het belangrijk dat er – zelfs al is het misschien indirect – een hand wordt uitgestoken en dat je misschien toch opnieuw met de sociale partners aan tafel gaat zitten, om te zien of het dossier toch niet in consensus kan landen. Dat is niet enkel goed voor De Lijn, maar vooral voor alle gebruikers van De Lijn. Want ook daar hebben we nog heel wat werk voor de boeg. Collega Goeman heeft gelijk: mensen die regelmatig de bus nemen, moeten vandaag al vaststellen dat er niet altijd een gegarandeerde dienstverlening is.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, het is een zeer belangrijk ontwerp van decreet dat in de maak is. Want de reizigers zijn natuurlijk altijd de eerste en de grootste slachtoffers van de stakingen. Stakingen moeten uiteraard worden vermeden, collega Goeman. Dat is duidelijk. Maar als ze er dan toch komen, is het toch wel dringend noodzakelijk om die minimale dienstverlening geregeld te krijgen. Wij zijn zeer tevreden dat daar nu werk van wordt gemaakt. En ook al komen de bonden nu niet echt met een eigen voorstel, toch heb ik in een Belgabericht een paar zaken gelezen en doen ze een aantal suggesties. En we hebben ondertussen ook wel het MORA-advies (Mobiliteitsraad van Vlaanderen), dat ook interessant is. Daarin zeggen zij bijvoorbeeld dat er ook sociaal overleg moet zijn na een stakingsaanzegging, om die alsnog te vermijden – want dat is nog al tijd het beste. Ook wat het tijdig en duidelijk communiceren naar de reiziger betreft, is het voorontwerp misschien nog voor verbetering vatbaar.

Minister, wij zijn zeer benieuwd of u, niet alleen op basis van het advies van de Raad van State, maar ook op basis van wat we nu vernemen van vakbonden en van het MORA-advies, het voorontwerp nog zult aanpassen. Zo kunnen we er snel mee aan de slag in het parlement en kunnen we het verder bespreken.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik dank u dat ik nog even mag aansluiten.

Ik stel vast dat een aantal parlementsleden hier toch echt wel een – hoe moet ik het noemen – fetisj hebben voor het aantasten van het stakingsrecht bij De Lijn. En ik snap dat ook. De beste verdedigers van een goed openbaar vervoer zitten bij de vakbond van De Lijn en de beste vijanden ervan zitten in deze regering. Ik begrijp dat dus wel.

Daarom snap ik ook, beste collega's, ... (*Opmerkingen van Marius Meremans*)

Ja maar, tien jaar besparingen, mijnheer Maertens. De reiziger kent de gevolgen van wat jullie met het openbaar vervoer hebben gedaan. Mijnheer Meremans. Excuseer. Maar de heer Maertens vindt dat ook. (*Gelach*)

Daarom snap ik ook waarom jullie per se een minimale dienstverlening willen – pas op, het wordt interessant – in plaats van een minimaal aantal stakingen. Want daar hoor ik niemand over. Wat was de reden, beste collega's, waarom er de laatste tijd een heel aantal stakingen zijn geweest bij De Lijn? Telkens opnieuw de onverzettelijkheid van de top om in overleg te gaan met de sociale partners. Wat is de reden dat die stakingen steeds langer duren, beste collega's? Telkens opnieuw de weigering van diezelfde top om dat overleg serieus te nemen. Telkens opnieuw.

En, minister, u geeft niet meteen het goede voorbeeld. Want u zegt dat er tijd is geweest voor de sociale partners. Maar u weet dat dat niet waar is. U hebt vlak na de sociale verkiezingen uw decreet op tafel gelegd zonder dat er tijd is geweest om zelf met een voorstel te komen. Mijn vraag is dus vooral, minister: hoe zult u zorgen voor een andere cultuur bij De Lijn, waar er wel respect is voor het sociaal overleg?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, ik dank jullie voor de bijkomende vragen en bedenkingen. Ik sluit mij aan bij wat de meesten hier zeggen: de reiziger staat centraal. De persoon die naar zijn werk wil gaan en het openbaar vervoer wil nemen, hoopt dat die bussen er op tijd komen, die hoopt dat die trams stipt rijden. Maar ook de studenten die naar school gaan, willen natuurlijk dat ze daar niet in de kou blijven staan en dat er effectief openbaar vervoer voorhanden is.

Jullie weten allemaal dat het jaar 2019 verschrikkelijk was, met niet minder dan 31,5 stakingsdagen. 2020 was een beter jaar, met 11 stakingsdagen. Maar 2020 is sowieso een zeer bijzonder jaar, dat weten we allemaal. Kortom, meer dan 30 stakingsdagen, dat zijn er te veel. En telkens staat die reiziger in de kou, staat die persoon te wachten aan een bus- of tramhalte, zonder dat er openbaar vervoer komt. Dus opnieuw: die moeten centraal staan. Daarom ligt ook al langer de vraag op tafel om te zorgen voor de continuïteit van de dienstverlening.

Draagvlak is heel belangrijk. Daar heb ik ook altijd op gehamerd. Ik heb de sociale partners en het management van De Lijn eerst meer dan geruime tijd de kans gegeven om een regeling uit te werken. Ik herhaal wat ik daarstraks heb gezegd: ik heb op 8 januari 2020, dus meer dan een jaar geleden, een brief gericht aan de voorzitter van de raad van bestuur van De Lijn met de vraag het sociaal overleg op te starten en een regeling uit te werken. Ik heb in die brief ook vermeld dat, als er in principe geen regeling zou komen binnen de zes maanden, de Vlaamse Regering dan, zoals voorzien in het regeerakkoord, zelf een regeling zou uitwerken. Die zes maanden zijn verstreken. We hebben hier in juli 2020 ook een actuele vraag over gekregen. Toen heb ik zelf gezegd dat ik hun gerust nog wat tijd wou geven, maar dat er wel een regeling moest komen.

Als ik dan vaststel dat er elf maanden later, op het einde van het jaar nog altijd geen regeling is, dan lijkt het me niet meer dan logisch dat we opnieuw het belang van de reiziger laten primeren en dat de Vlaamse Regering zelf aan een regeling werkt en een voorontwerp van decreet maakt. Opnieuw, het draagvlak is heel belangrijk. Voor dat voorontwerp van decreet was goedgekeurd door de Vlaamse Regering, met name op 10 december, heb ik dus samengezeten met de sociale partners. Ik heb hun het voorontwerp van decreet voorgelegd. Ik heb dat met hen besproken. Ze hebben mij toen gezegd dat ze daarachter konden staan: de regeling is identiek dezelfde als die bij de NMBS, en men weet dat die al is getoetst door het Grondwettelijk Hof en die toetsing heeft doorstaan.

Men kon daar in principe dus wel achter staan, maar misschien had men voorstellen die nog beter zouden zijn voor de reiziger. Daarop heb ik geantwoord dat, als ze voorstellen hadden die nog beter zouden uitkomen voor de reiziger, ze me dat met plezier mochten laten weten. Wel, tussen 10 december en vandaag heb ik formeel geen enkel antwoord of geen enkele suggestie gekregen. Ik heb louter en alleen in de pers gelezen dat zij niet met een ander voorstel komen. Dat is dan al misschien specifiek de vraag van een aantal collega's. Van de bonden zelf heb ik niet rechtstreeks een reactie gekregen. Ik lees alleen datgene wat ik samen met jullie allemaal lees in de pers: zij zullen zelf niet met een voorstel komen.

Ik denk dat we dan ook het best onze decretale weg vervolgen. Ik heb u daarstraks gezegd dat we vandaag een advies hebben gekregen van de Raad van State. Onze administratie is dat vandaag aan het analyseren. Ik wil zo snel mogelijk met een ontwerp van decreet naar de Vlaamse Regering gaan, om dat dan hier eerst in de commissie en hopelijk na het paasreces in het parlement opnieuw te kunnen behandelen, zodat we zo snel mogelijk een regeling krijgen die goed is voor de reiziger.

Betekent dit dat dat nefast is voor de werknemers bij De Lijn? Absoluut niet. Betekent dit dat er geen sociaal overleg meer kan plaatsvinden? Neen, het sociaal overleg kan te allen tijde, of er nu een stakingsaanzegging is van veertien, twaalf of acht dagen. Zelfs als de stakingsaanzegging er is, kan het sociaal overleg nog altijd plaatsvinden. Ik heb ook zeker het engagement van de directeur-generaal van De Lijn dat zij het sociaal overleg heel sterk ter harte neemt, dat zij zeker met alle bonden rond de tafel gaat zitten en dat zij dat sociaal overleg een veel betere structuur wil geven en nieuw leven wil laten

inblazen. Ik kan daar alleen maar achter staan. Ik zal ook zelf het initiatief nemen om terug met de bonden rond de tafel te gaan zitten, om te bekijken welke suggesties zij alsnog hebben. Maar opnieuw, vandaag heb ik geen concrete meldingen of suggesties van hen gekregen buiten datgene wat ik lees in de pers. Ik ga liever met mensen rond de tafel zitten om te horen wat de bekommernissen zijn. Ik wil echter wel het decretaal werk verder laten lopen. Het is desgevallend aan het parlement om daar nog aan te sleutelen. Ik hoop echter dat we na het paasreces hier in het parlement een ontwerp van decreet kunnen voorleggen en kunnen laten behandelen. Opnieuw, het belang van de reiziger primeert. Ik denk dat dat ons allen aanbelangt.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, het is goed dat we dat toch met elkaar bespreken. Er is dus inderdaad ruimte geweest voor overleg, en ook kansen voor de sociale partners als het gaat over details, het optrekken van een stakings-aankondiging van acht naar twaalf dagen. Ik zou zeggen: alles wat gratis is, moet je weggeven. Dat kan het draagvlak alleen maar vergroten.

Maar dit is baanbrekend werk, omdat wat de spoorwegmaatschappij al in 2018 heeft gedaan, nu eindelijk, in 2021, ook gebeurt bij De Lijn. Laat u vooral niet uit koers slaan. Bij het spoor heb je minstens een derde van het personeel nodig, gewoon technisch en logistiek, om die gegarandeerde dienstverlening te organiseren. Met bussen kan dat met minder personeel. Dat is in het belang van de reiziger-belastingbetaler.

En laat één zaak duidelijk zijn, want de waarheid heeft haar rechten: bij de pachters is er nooit een probleem geweest, want daar is nauwelijks een traditie van staken. Nochtans zijn dat ook performante dienstverlenende bedrijven. Bij De Lijn daarentegen hebben we inderdaad een triest palmares van veel te veel stakingen. *(Applaus bij de N-VA en bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de aankoop door de VRT van de uitzendrechten voor het interview van Oprah Winfrey met de Britse royals Harry en Meghan

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Minister, maandag waren we met zijn allen getuige van een nieuwe VRT-episode, getiteld: 'Hoe smijt ik om ter meest belastinggeld door ramen en deuren, zonder mijn kerntaak te vervullen?' Want los van de inhoud, is dat toch zowat het enige wat ik onthoud bij de aankoop van de uitzendrechten van het Britse interview met Harry en Meghan.

Zoals intussen is bekendgemaakt in de kwaliteitskranten – en u weet, minister, dat wij daar blindelings geloof aan hechten – betaalde de VRT daarvoor zo'n 60.000 euro aan de Amerikaanse televisiezender CBS. Dat bedrag kwam niet uit het niets. Dat was het resultaat van een hevige bidstrijd tussen enerzijds de openbare omroep en anderzijds SBS en DPG, waarbij de VRT na een eerste ronde, als zaten ze aan een pokertafel, hupsakee hun eerste bod van 30.000 euro verdubbelden tot 60.000 euro, waardoor de concurrentie natuurlijk kansloos en murw geslagen achterbleef. Want zoals u weet, minister, staat er bij de commerciële zenders natuurlijk niet op 1 januari van elk jaar een zak geld van 270 miljoen euro voor de deur.

We weten – en u zegt dat ook altijd, klassiek – dat het niet aan ons, aan dit parlement of aan u is om een oordeel te vellen over wat de VRT mag uitzenden of aankopen. Dat is uiteraard een autonome bevoegdheid van de VRT zelf, maar als ik mij niet vergis, moet de VRT zich daarbij wel houden aan een aantal bepalingen van het Mediadecreet en van de beheersovereenkomst. Die beheersovereenkomst stipuleert tot drie keer toe, onder andere in de operationele doelstellingen, dat de VRT zich marktconform en kostenbewust opstelt en daarbij de hoogste standaarden hanteert op het vlak van integriteit, deontologie en kostenbewustzijn.

Minister, hoe rijmt u die bepalingen van de beheersovereenkomst inzake marktconformiteit en kostenefficiëntie met de aankoop van dit interview?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, precies een maand geleden kreeg ik hier een vraag over de documentaire 'BDW' die werd uitgezonden. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Vorige week donderdag kreeg ik in de commissie Media nog een vraag over...

De voorzitter: Ik denk dat collega D'Haese ze al mist eigenlijk, de soap. *(Opmerkingen)*

Jaja, er komt een vervolg. Dat is al getekend. *(Opmerkingen)*

Sorry, minister. Het woord is aan u.

Minister Benjamin Dalle: Vorige week kreeg ik in de commissie een vraag over de livestreaming van een persconferentie op VRT NU.

Collega Slotmans, u kent inderdaad mijn antwoord op dat soort vragen al. We hebben artikel 7 van het Mediadecreet, dat bepaalt dat de programmatie en het uitzendschema door de VRT autonoom worden bepaald. Ook in de beheersovereenkomst is dat bijzonder sterk verankerd. De VRT realiseert haar opdracht in volle redactionele en operationele onafhankelijkheid. Met andere woorden, het is niet aan ons parlement of aan de regering om zich daarover uit te spreken.

Ik heb uiteraard ook navraag gedaan bij de VRT over hoe zij dit zien. Zij wijzen erop dat het hele jaar door internationaal aangekocht aanbod wordt uitgezonden. Dat gaat dan over fictie, maar ook over documentaires en interviews. Zij zijn van oordeel dat dit ook maatschappelijk relevant is, omdat het over een koningshuis gaat, wat ook relatief vaak aan bod komt. Het interview is ook actueel en relevant. Het heeft een breed bereik gekend, namelijk bijna 1 miljoen kijkers lineair. Het wordt ook via VRT NU aangeboden. En er komen ook relevante maatschappelijke thema's in aan bod. Dat kon men op voorhand niet weten, maar bijvoorbeeld een belangrijk thema als racisme kwam daar ook in naar voren.

Wat de prijs betreft, de contractuele bepalingen met de rechthouder laten niet toe om die vrij te geven. Ik kan het genoemde bedrag dan ook niet bevestigen of ontkennen. Ik kan alleen aangeven dat de VRT van oordeel is dat een marktconforme prijs werd betaald.

De voorzitter: De heer Slotmans heeft het woord. Hebt u trouwens gekeken?

Klaas Slotmans (Vlaams Belang): Sorry?

De voorzitter: Hebt u gekeken?

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik heb uiteraard gekeken, om beroepshalve redenen nietwaar? Om beroepshalve redenen. *(Opmerkingen. Gelach)*

Collega's, minister, u zegt dat de VRT zegt dat het een grote nieuwswaarde heeft en een grote maatschappelijke relevantie, maar eigenlijk argumenteert u dat niet echt. Buiten sensatie zie ik ook geen enkel argument. Ik zou er ook geen enkel kunnen opnoemen, dus wat dat betreft alle begrip. Bovendien zijn wij blijkbaar niet de enigen die die analyse maken, want zelfs in het Verenigd Koninkrijk van Harry en Meghan, waar natuurlijk die interesse wel immens is en waar er wel maatschappelijke relevantie is, liet de grote BBC het spektakel over aan de commerciële spelers. Waarom? Omdat zij vond dat dat geen kerntaak was van de BBC en omdat zij vond dat ze daarmee het media-ecosysteem zouden beschadigen. Ook in die context stelt onze beheersovereenkomst, minister, dat de VRT het media-ecosysteem versterkt en er een positieve bijdrage toe levert. Ook hier, minister, is de vraag hoe u als behoeder van de beheersovereenkomst het bruut wegconcurreren van de commerciële zenders rijmt met de verplichtingen inzake het versterken van het Vlaams media-ecosysteem?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, uiteraard is de VRT volledig autonoom in de samenstelling van haar programma-aanbod, waarbij ze zoveel mogelijk Vlamingen moet kunnen bereiken, maar de afgelopen dagen rezen er natuurlijk wat vragen bij de motivering van de openbare omroep om met Vlaams belastinggeld uitzendrechten aan te kopen voor dit veelbesproken buitenlands interview, vooral omdat er ook blijkbaar interesse bestond bij de commerciële omroepen. Dat heeft dan misschien ook te maken met het feit dat wij in het regeerakkoord hebben afgesproken dat de VRT vanuit haar werking marktversterkend moet zijn en niet mag deelnemen aan een prijsverhogend opbod voor sportevenementen. Dit is natuurlijk geen sportevenement en ik snap dat zij regelmatig dergelijke aankopen doet, maar dat belet dan niet dat dat als een goede huisvader gebeurt. Ook in de beheersovereenkomst staan er verschillende passages over de unieke positie van de VRT die zich constructief moet opstellen om het Vlaamse media-ecosysteem te versterken. Vandaar dat ik mij eerlijk gezegd de afgelopen dagen ook de vraag stelde in welke mate de VRT haar publieke en marktversterkende opdracht heeft gerealiseerd door de uitzending van dit interview, waarbij toch niet werd voorzien in een omkaderende duiding en voor- of nabeschouwing.

De voorzitter: Dat zijn van die zinnen met vijf bijzinnen...

Karin Brouwers (CD&V): Ja, voorzitter, dat is om genuanceerd te zijn.

De voorzitter: Ja, maar het is ook de bedoeling om de klok in het oog te houden en dat geldt voor iedereen, niet alleen voor u.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Laat mij beginnen met mijn verbazing toch uit te drukken: voor sommigen onder ons is het toch moeilijk om zich neer te leggen bij de autonomie van de VRT op het vlak van het bepalen van wat er te zien is. Ik heb het daar lastig mee. Er is toch de ongeschreven regel dat we als parlement normaal gezien niet inbreken in de programmatie. Ik zou deze lijn ook hier willen aanhouden. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat er achteraf bekeken misschien – laat me het zeggen zoals ik het denk – jaloezie was bij een aantal commerciële zenders, omdat ze misschien een hoogtepunt – en ik geef toe collega, niet voor mij, want als republikein interesseert me dat eigenlijk niet zo hard – gemist hebben op basis van de media-uitval die het interview met die twee mensen heeft gekregen.

Maar goed, het blijft me verbazen, collega's, ik vind het geen enkel probleem dat er vragen worden gesteld bij het functioneren van de VRT, maar bij de programmatie? Dat is een stap te ver. Dat doen we als parlement niet. Dus, ik kan me vinden in uw antwoord en voorzitter, ik zou echt wel willen oproepen om die vragen heel selectief te bekijken, want ik moet eerlijk zeggen: BDW, het koningskoppel, wat gaat het volgende week zijn? Ik ben benieuwd.

Ik heb, voor alle duidelijkheid, 'BDW' gezien. Ik heb daar zeer veel vragen bij. Vooral aan de uitspraken van die man over dit Vlaams Parlement heb ik me zwaar gestoord. Maar voor alle duidelijkheid: ik heb het koningskoppel, of het prinsenkoppel, niet gezien, en ik ben dat ook niet van plan.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik had eigenlijk nooit gedacht dat ik zou tussenkomen op een vraag rond Harry en Meghan. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Over alle onderwerpen, maar Harry en Meghan, dat had ik niet gedacht. Maar goed, voor alles een eerste keer, denk ik dan.

Minister, absoluut, ik ben het volledig met u eens: ik vind dat we absoluut moeten staan op de autonomie van de VRT. En als we zo doorgaan, kunnen we elke week wel die discussie hebben. De laatste keer dat ik gecheckt heb, was het Vlaams Belang ook wel vertegenwoordigd in de raad van bestuur van de VRT. Soms vraag ik me dus ook wel eens af, mijnheer Slootmans, wat uw vertegenwoordiger in de raad van bestuur daar dan doet, als hij telkens de nood heeft om hier het hele verhaal nog eens voor de camera's te herhalen over iets dat een absolute ... *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega D'Hose heeft het woord!

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dat is ongelooflijk. Elke keer als ik mijn mond open doe, beginnen jullie te murmelen. *(Applaus. Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega D'Hose heeft het woord!

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dit is zo irritant. Als de heer Slootmans bezig is, beginnen wij toch ook niet te murmelen.

De voorzitter: Collega D'Hose heeft dus het woord, goed?

Stephanie D'Hose (Open Vld): En nu ben ik dus mijn draad kwijt. Goed. Het komt erop neer dat de autonomie absoluut van belang is. Zijn er zaken waar u zich vragen bij stelt? Daarvoor is er een raad van bestuur. Laat het parlement het parlement zijn, en Harry en Meghan alstublieft in Californië, of waar ze ook wonen.

De voorzitter: U weet het wel, hè.

De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik heb er maar vijf minuten van gezien, en dan was het voor mij genoeg. Maar goed, ik treed toch een aantal collega's bij: ik hoop dat volgende week dan geen vraag gaan stellen over een waardige opvolger van F.C. De Kampioenen. Want dan zijn we natuurlijk elke week wel zoet, terwijl besprekingen – daar heeft men wel een punt – horen in een commissie, of bij een jaarverslag of iets dergelijks.

Of het maatschappelijk relevant is, dat laat ik over aan de VRT. Het is niet aan mij om dat te bepalen. Andere interviews van Oprah vond ik relevanter. Het interview met Lance Armstrong heb ik bijvoorbeeld drie keer bekeken. Dat vond ik echt zeer relevant, wat betreft de wielersport, en de doping, en de verwickelingen, de rechtstreekse invloed op Vlaanderen, laat ik het zo zeggen. Voor de rest, collega's: mevrouw Brouwers haalt terecht aan dat we dat ecosysteem in het oog moeten houden, en minister Dalle heeft geantwoord dat het marktconform is, maar ik stel toch ook voor dat we dergelijke discussies behouden voor daar waar we in de diepte kunnen gaan, namelijk in onze eigen commissie. Hopelijk hebben we daar dan volgende week geen vraag over een bepaald VRT-programma. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Inderdaad, het wordt hier intussen een traditie om week na week vragen te stellen bij de programmatie van de VRT. Ik kan ook alleen maar bevestigen dat wat ons betreft de politiek zich absoluut niet te moeien heeft met de redactionele keuzes van de openbare omroep. Ik denk dat we ons daar ver van moeten houden.

Dit gezegd zijnde: als het bedrag klopt, dat de VRT op tafel zou hebben gelegd, waarmee het de commerciële zenders overtroefde, dan is het voor ons wel belangrijk dat dit niet het begin is van een soort opbod tussen zenders in een sowieso zeer geconcentreerd Vlaams medialandschap. Collega's, ik denk dat we de Pax Media moeten koesteren. Ook al oordeelt de VRT dat het interview maatschappelijk en actueel relevant is, dat is voor haar rekening. Het kan niet de bedoeling zijn dat de VRT zich laat opjagen in een soort van concurrentiestrijd waar uiteindelijk vooral de buitenlandse zenders beter van worden. De concurrentie in het medialandschap is al bikkelhard, maar die concurrentie situeert zich vooral in het buitenland. We moeten ervoor zorgen dat de VRT en de Vlaamse private mediabedrijven samen de strijd aangaan om de leefbaarheid van ons Vlaams medialandschap te garanderen. Daarover hoor ik graag ook eens uw mening.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de beschouwingen.

De voorzitter: Dat is iets anders dan 'de interessante vragen', collega's. *(Gelach)*

Minister Benjamin Dalle: Ik zal beginnen met die laatste vraag: hoe past dit in de Pax Media? Dat sluit ook aan bij een aantal vragen van andere collega's. Hoe past dit in het marktversterkend karakter van de VRT?

Ik wil daar heel duidelijk over zijn. Ik heb van in het begin gezegd dat het heel belangrijk is dat onze Vlaamse mediaspelers en de VRT goed samenwerken omdat de concurrentie vandaag niet in Vlaanderen ligt maar wel internationaal. Maar dergelijke goede samenwerking betekent niet dat de openbare omroep niet kan bieden voor internationale programma's en daar een marktconform bod op kan doen. De VRT heeft dat hier gedaan. De beoordeling van de prijs is aan hen. Zij zeggen dat dit marktconform is. Ik heb gezegd dat ik de prijs die genoemd is in de media niet kan bevestigen of ontkennen, maar zij gaan ervan uit dat de prijs die zij hebben betaald marktconform is.

Ook de beschouwing of dit maatschappelijk relevant is, laat ik aan hen. Het gaat over het koningshuis. Collega Slotmans, ik ben een beetje verbaasd dat u deze keer niet tevreden bent omdat het programma kritisch is over het koningshuis. In het algemeen is dat toch iets waar uw fractie in gelooft. Het is in elk geval

relevant in de media gekomen en het is vooral aan de VRT om dat te bekijken. Het mag echter niet zo zijn dat de openbare omroep alleen de zaken mag uitbrengen die de anderen niet willen brengen. Dat zou geen goede interpretatie van marktversterkend zijn. Want ik wil vooral ook herinneren aan dit document. (*Hij toont de beheersovereenkomst.*) Naast het Mediadecreet is dit wat me leidt in mijn relaties met de VRT en ook in de relaties tussen de Vlaamse overheid en de VRT. Dit is namelijk onze beheersovereenkomst die we eind vorig jaar hebben afgesloten.

Verschillende KPI's, doelstellingen, zijn hier ook relevant te citeren en worden ook door de VRT aangehaald om te zeggen dat het daarin past, bijvoorbeeld maatschappelijk relevante thema's brengen, een breed bereik hebben. Herinner u dat de VRT met haar aanbod minimaal 85 procent van de Vlamingen moet kunnen bereiken. Dat doe je niet alleen met informatie- en duidingsprogramma's te brengen in de strikte zin van het woord. Daar horen ook een aantal programma's bij die een zeer breed bereik hebben. In dit geval hebben we vastgesteld dat bijna 1 miljoen Vlamingen via lineaire televisie dit programma hebben gezien. Het motiveert waarom de VRT zegt dat dit zeker aansluit bij de beheersovereenkomst. Ik kan hen op dat vlak niet tegenspreken.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, ik dank voor uw antwoord. Misschien eerst voor de vorm: dat de linkerkzijde, de groenen en de socialisten blindelings de verdediging opnemen van de VRT bewijst dat er nog zekerheden zijn die zowat alles bevestigen wat we daarover al weten. Bijkomend noteer ik ook dat uw eigen partijgenoot zich aansluit bij mijn pleidooi. Dus, minister, ik zou me toch al zorgen beginnen te maken want dat is misschien toch een teken aan de wand.

Mevrouw D'Hose zou ik een les Mediadecreet willen aanraden, eventueel bij minister Dalle. Leden van de raad van bestuur mogen zich immers niet inlaten met betrekking tot inhoudelijke gegevens van de VRT of programmatie. Zij mogen zich alleen inlaten met strategische doelstellingen. Als lid van de commissie Media had ik verwacht dat u dat wist.

Minister, ik begrijp uit uw antwoord dat u vindt dat er geen sprake is van een schending van de beheersovereenkomst. U zegt dat die 60.000 euro wel degelijk marktconform is. Maar blijkbaar zijn alleen u en de VRT die mening toegedaan want voor de commerciële spelers was het duidelijk geen marktconform bedrag. Dat brengt me tot de conclusie dat een instelling die steen en been klaagt dat ze te weinig geld en middelen heeft, toch heel royaal omspringt met de publieke middelen. Kostenefficiëntie, marktconformiteit en het versterken van het Vlaams media-ecosysteem zijn natuurlijk allemaal mooie woorden, maar wanneer men daar vierkant zijn voeten aan veegt, dan is de beheersovereenkomst in wezen niet meer dan een vodge papier. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we hebben nu nog veel stemmingen op de agenda staan, maar er zijn nog maar 75 personen ingelogd. Ik stel dus voor dat we de vergadering 20 minuten schorsen. Ik ga ervan uit dat dan iedereen is ingelogd, ook de mensen thuis en zeker de mensen die hier zitten.

– De vergadering wordt geschorst om 17.34 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.56 uur.

Dames en heren, ik stel vast dat er nog altijd tien personen niet zijn ingelogd, waaronder ook mensen die hier aanwezig zijn, maar ik ga toch de teststemming openen.

– *De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.*

Deze test is redelijk goed verlopen. Niet iedereen heeft gestemd, maar goed.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok – 683 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, iedereen weet dat er vandaag een avondklok van kracht is in het hele land, al meer dan vier maanden, zonder democratisch debat. Op het laatste overleg vorige week tussen de verschillende regeringen is dat blijkbaar niet besproken geweest. Ik hoor van de collega's van de N-VA in het Federaal Parlement dat daarover dringend een democratisch debat moet komen. Wie ben ik om hen tegen te spreken? We denken dus dat het tijd is om dat hier te bespreken. Volgende week is er een nieuw Overlegcomité. We krijgen dat niet meer in de commissie. Daarom stellen wij voor om het voorstel van resolutie om de avondklok af te schaffen hier met spoed te behandelen. Ik hoor dat verschillende partijen in dit parlement daar voor zijn. Ik denk dat het goed is dat we de kaarten op tafel leggen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Wat mij een beetje tegenvalt, collega D'Haese, is dat wij de tekst pas gekregen hebben bij het begin van deze plenaire vergadering, terwijl u ons altijd matrakkeert als wij door omstandigheden eens ietsje te laat zijn met onze teksten. *(Gelach)*

Dat is dus tegen de afspraken die onder zware druk van de voorzitter – u herinnert zich dat – gemaakt zijn, namelijk dat wij ten laatste om 16 uur de dag voordien, dus gisteravond, de teksten moeten hebben.

Ten gronde, voorzitter. Wij gaan met de N-VA de hoogdringendheid die gevraagd wordt, niet goedkeuren. Collega D'Haese heeft gelijk dat wij een koele minnaar zijn van de avondklok. Maar, collega, u hebt het net zelf gezegd, dat is een federale materie. Dat is vastgelegd in een ministerieel besluit. Onze N-VA-fractie in de Kamer heeft inderdaad een wetsvoorstel, geen voorstel van resolutie, neergelegd dat daar besproken zal worden. Dat is inderdaad de plaats waar dat besproken moet worden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's, wij willen elk debat aangaan, ook dat over de avondklok. Maar ik vind het toch ook een heel vreemde manier van werken, nog los van het feit dat het onze bevoegdheid niet is, om nu snel snel beslissingen te nemen over het al dan niet intrekken van maatregelen. Als we een derde golf willen vermijden, moeten we zeer goed nadenken over elke

versoepeling. Het laatste wat we willen is dat we nu knopen doorhakken en binnen een paar weken moeten vaststellen dat het virus opnieuw de pan uit swingt.

Wij willen dat debat voeren, maar laat het ons dan deftig voeren en niet hier op een drafje maatregelen intrekken. De bespreking van dit voorstel van resolutie staat daar wat ons betreft haaks op.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik snel net zoals collega Vandaele vast dat telkenmale wij de hoogdringendheid inroepen, het kot te klein is, maar dat men het dan zelf doet wanneer het hen uitkomt. We hebben hier sinds enkele maanden een bepaald adagium. In dit geval gaat het over een federale maatregel. Zoals ook collega Vandaele ooit gezegd heeft: laten we de olifant in de kamer laten waar hij thuishoort, en dat is in de Kamer. Daarom gaan wij de hoogdringendheid van dit voorstel niet steunen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, we hebben een minister-president die zegt dat hij de avondklok in feite disproportioneel vindt, maar die het dan toch niet de moeite waard vindt om dat op de agenda van het Overlegcomité te zetten en het daar aan te kaarten. Hij vindt dat de maatregel niet meer noodzakelijk is. Inderdaad, de maatregel is dermate disproportioneel ...

De voorzitter: Over de spoed, mijnheer Janssens.

Chris Janssens (Vlaams Belang): ... en een te grote beperking van de bewegingsvrijheid van onze mensen dat we dat moeten behandelen. Dit Vlaams Parlement moet daarover een debat kunnen voeren.

Mijnheer D'Haese, het Overlegcomité is niet volgende week, maar pas op 26 maart. Er is nog tijd om dat in de commissie aan bod te laten komen. Ik vind dat deze plenaire vergadering over dergelijke beperkende maatregel de eer aan zichzelf moet houden en dit debat ook hier moet voeren. We gaan de hoogdringendheid steunen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik wijk op het laatste punt af van collega Janssens. Dit is inderdaad een serieuze kwestie, we moeten daar fundamenteel over kunnen discussiëren en dat kan in de vakcommissie. Bij de hoogdringendheid zijn al randbemerkingen gemaakt. Het Overlegcomité is niet, bij wijze van spreken, overmorgen.

Institutioneel tonen we altijd onze machteloosheid door te discussiëren over materies waarvoor de bevoegdheid federaal ligt. We moeten dat doen op dat niveau. Daar kunnen de collega's van de PVDA en andere dat doen wat ze democratisch nuttig en nodig achten. Ze moeten daarvoor alle kansen krijgen. Hier kunnen we dat doen in de vakcommissie. Zoals gezegd, ligt de bevoegdheid federaal, en ten gronde mag ook iedereen hier zijn gedacht zeggen, maar dat moet niet bij hoogdringendheid gebeuren in de plenaire vergadering. Het punt stond dan ook niet op de agenda. Als het zo dringend was, had men dat misschien vroeger te berde kunnen brengen. Of is het gewoon een politiek manoeuvre?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord. Enkel over de spoed.

Jos D'Haese (PVDA): Uiteraard heb ik het na de verschillende argumenten van de collega's over de spoed. Het gaat over een maatregel die vrijdag genomen is. We hebben maandag het voorstel van resolutie gemaakt en ingestuurd voor legistisch advies. We hebben het dinsdag zo snel als kon gepubliceerd. We hebben u zo snel mogelijk op de hoogte gebracht. *(Opmerkingen)*

Wat dat betreft, werken wij heel correct. Mijnheer Vandaele, de kritiek die wij hadden vorige keer was dat jullie de teksten pas indienden op het moment dat de plenaire vergadering begon. Dat is een groot verschil, deze tekst staat al lang online. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Jawel, mijnheer Vandaele, de tekst staat al sinds gisteren online gepubliceerd.

De voorzitter: Nee, toch niet.

Jos D'Haese (PVDA): Dat hebben de diensten ons alleszins gezegd. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: U hebt de tekst inderdaad gisteren ingediend. Pas deze namiddag werd hij gepubliceerd. Hij moest nog voor goedkeuring naar taaladvies.

Jos D'Haese (PVDA): Dat taaladvies werd gisteren al gegeven, voorzitter.

De voorzitter: Het is vanmiddag pas gepubliceerd, maar dat lijkt me niet de essentie van dit debat.

Jos D'Haese (PVDA): Dat lijkt mij inderdaad ook niet de essentie.

Dat het federale materie zou zijn, is natuurlijk onzin. Het is niet omdat het in een ministerieel besluit wordt gegoten op federaal niveau, dat de beslissing niet genomen wordt op het Overlegcomité. Op het Overlegcomité schuift onze minister-president en een van de ministers aan. Dit is wel degelijk een bevoegdheid die onder dit parlement valt. Ik vind het een beetje vreemd dat we in dit parlement wel bevoegdheid hebben over Nagorno-Karabach, maar blijkbaar niet over de avondklok die zes miljoen Vlamingen in hun huis houdt.

Snel snel, ik zou op zijn minst willen dat we hierover een democratisch debat kunnen hebben. Dat hebben we de afgelopen vier, vijf maanden niet gehad. Dus laat ons hier de tijd nemen. Ik heb de hele avond om hier een uitgebreid gefundeerd debat over te voeren. Toch liever een debat dan geen debat over een van de meest verregaande maatregelen tegen de democratische rechten en vrijheden die de afgelopen vijftig jaar in ons land zijn genomen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Tom De Meester en Kim De Witte over het afschaffen van de avondklok naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie verwezen.

Het incident is gesloten.

MOTIE van Jeremie Vaneekhout, Hannes Anaf en Lise Vandecasteele tot besluit van de op 23 februari 2021 in commissie gehouden interpellaties

- 1° door Lise Vandecasteele aan minister Wouter Beke over de werking van en aanbesteding voor het Vlaamse contactonderzoek;**
  - 2° door Jeremie Vaneekhout aan minister Wouter Beke over de ontluisterende reconstructie van de opstart en uitrol van de Vlaamse contactopsporing in Pano;**
  - 3° door Hannes Anaf aan minister Wouter Beke over de problemen met de contactopsporing, naar aanleiding van de Panoreportage; en**
  - 4° door Immanuel De Reuse aan minister Wouter Beke over de forse kritiek op het Vlaamse contactonderzoek geformuleerd in de Panoreportage 'Het spoor bijster'**
- 659 (2020-2021) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, ik ga het niet te lang maken, want ik denk dat we in de commissie Welzijn al een zeer uitgebreid debat gehad hebben over de contactopsporing – ik kijk naar de voorzitter – maar we vonden het ook belangrijk om na dat boeiende debat toch ook even vooruit te blikken. Dat is eigenlijk wat we met deze motie willen doen: niet enkel blijven hangen in de toch wel wat pijnlijke en verbijsterende reconstructie die door Pano is gemaakt over het traject van het voorbije jaar in de contactopsporing en in de pijnpunten die blootgelegd zijn, maar vooral vooruitblikken. Want, beste collega's, vanaf mei loopt het huidige contract voor de contactopsporing af en ik denk dat ieder van jullie beseft, met het oog op het verdere beheer van het coronavirus, dat contactopsporing de komende maanden en jaren een rol zal spelen in Vlaanderen en in het preventieve gezondheidszorgsysteem, om ons te behoeden voor al te veel besmettingen en een al te dramatische impact de komende tijd. Het is de sleutel om te vermijden dat we in eventuele latere fases ingrijpende maatregelen moeten gaan nemen.

Die factoren in ogenschouw genomen, alsook de eerdere adviezen van het Rekenhof en de Inspectie van Financiën, hebben wij er toch voor gekozen om samen met collega's Vandecasteele en Anaf een motie voor te leggen, waarvan wij hopen dat er hier in het halfrond een draagvlak voor gevonden kan worden, om een aantal lijnen uit te zetten voor de Vlaamse Regering om die contactopsporing vanaf mei richting te geven.

Wat vragen we eigenlijk concreet? Eén, zorgen voor een performante en efficiënte contact- en bronopsporing in Vlaanderen, iets waarvan we in de cijfers zien dat dat nog altijd niet zijn ultieme doel heeft bereikt. Ik denk dat daar nog zeer veel mogelijkheden liggen. Twee, ervoor zorgen dat de protocollen en de termijnen in de contactopsporing optimaal afgestemd zijn op de meer besmettelijke varianten, een relatief recent fenomeen dat toch een grote impact heeft op het verloop van de pandemie en die maakt dat we tot vandaag noodgedwongen ingrijpende maatregelen moeten nemen. Drie, dat de significante overcapaciteit van callcentermedewerkers en veldonderzoekers prioritair aangewend wordt voor de optimalisatie van de contactopsporing, de bronopsporing, de quarantainecoaching en het in ogenschouw houden van de collectiviteiten. Vier, dat de strategie op een aantal noodzakelijke vlakken wordt bijgestuurd, zeker met het oog op de nieuwe overeenkomst die er vanaf mei moet komen, met eventuele nieuwe partners en waarover de Vlaamse Regering de komende weken en maanden

belangrijke beslissingen zal nemen. Vijf – en ik denk dat niemand daar tegen kan zijn – om een externe audit te laten uitvoeren door Audit Vlaanderen van de volledige organisatie van de contact- en bronopsporing in Vlaanderen. En tot slot, om een strategie te ontwikkelen op lange termijn, zowel rond covid, maar eventueel ook rond andere virussen en zaken die het onderwerp moeten zijn van contactopsporing. Structureel contactonderzoek in Vlaanderen moet uitgewerkt worden en ingebed worden in het bestaande lokale preventienetwerk.

We hopen uiteraard op jullie steun.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, we hebben in de commissie de afgelopen maanden inderdaad ontelbare uren gediscussieerd over de contactopsporing en allerlei problemen, knelpunten en mankementen. We moeten inderdaad vooruitblikken, omdat er in mei normaal gezien een nieuw contract moet worden afgesloten. We hebben gisteren zelfs nog met de steun van een meerderheidspartij een hoorzitting afgedwongen, collega Vaneeckhout, om het inderdaad verder te hebben over die contactopsporing.

Ook wij hebben een motie. Voorzitter, als ik mag, behandel ik ineens ook onze motie, want die komt grotendeels overeen met de motie van de collega's. Ik veronderstel dat die ook zal worden goedgekeurd door u, collega Vaneeckhout.

Tot slot stel ik vast dat er bij Groen en sp.a er absoluut geen schroom meer bestaat om moties in te dienen samen met een partij die vorige week nog sympathiseerde met het communistische regime in China.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Wat het contactopsporing betreft, komt er een evaluatie. We hebben gisteren in de commissie inderdaad afgesproken – zelfs voor de evaluatie als ik het goed heb begrepen, maar dat moet nog worden vastgelegd – om hoorzittingen te houden. Ik begrijp niet goed wat de meerwaarde is van deze motie.

De opmerking van de collega was wel pertinent: dat de linkerkant nu zonder schroom aanschurkt tegen de PVDA. Ik wil nog even in herinnering brengen dat dat de partij is die vorige week niet tegen een Chinees dictaat durfde te stemmen. Dat is collega D'Haese die Stalin geen massamoordenaar wou noemen in De Zondag van een paar maanden geleden, ook al heeft die maar een paar miljoen doden op zijn geweten. Dat is de partij die het marxisme in Vlaanderen wil invoeren. Ik vond het dan ook een pertinente opmerking dat de morele vinger van links, die vaak de lucht in gaat, nu toch een beetje in jullie mond terechtkomt. Ik stel vast dat jullie het niet langer een groot probleem vinden om met de PVDA in zee te gaan om parlementaire initiatieven te nemen, en dat is een bijzondere vaststelling. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, we hebben heel uitvoerig en al meermaals gesproken over het contactonderzoek in de commissie. Naar aanleiding van de Panoreportage zijn er ook interpellaties geweest. Naar aanleiding van die interpellaties liggen de moties hier nu voor. We zijn er in de commissie heel uitvoerig op ingegaan en de minister heeft heel ruim antwoord gegeven. We weten allemaal dat er in het begin, ook wegens de snelheid waarmee alles moest gaan, kinderziekten zijn geweest in het contactonderzoek. Ondertussen staat dat toch wel op punt.

Collega Vaneekhout, het verwondert me een beetje dat u vorige week ook al hoorzittingen hebt gevraagd in de commissie en dat daar gisteren inderdaad toe beslist is, om te zien hoe we die contactopsporing in de toekomst op de best mogelijke manier organiseren, maar dat jullie dan hier via een motie daarop al vooruitlopen. Daarom zullen wij daar niet mee akkoord gaan. De evaluatie moet op een goede manier kunnen gebeuren, en daar kunnen we dan conclusies uit trekken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Begin van de stemming.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
53 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Immanuel De Reuse, Suzy Wouters, Stefaan Sintobin en Chris Janssens tot besluit van de op 23 februari 2021 in commissie gehouden interpellaties

- 1° door Lise Vandecasteele aan minister Wouter Beke over de werking van en aanbesteding voor het Vlaamse contactonderzoek;**
  - 2° door Jeremie Vaneekhout aan minister Wouter Beke over de ontluisterende reconstructie van de opstart en uitrol van de Vlaamse contactopsporing in Pano;**
  - 3° door Hannes Anaf aan minister Wouter Beke over de problemen met de contactopsporing, naar aanleiding van de Panoreportage; en**
  - 4° door Immanuel De Reuse aan minister Wouter Beke over de forse kritiek op het Vlaamse contactonderzoek geformuleerd in de Panoreportage 'Het spoor bijster'**
- 662 (2020-2021) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

Collega Sintobin, u hebt deze motie daarnet al toegelicht.

Begin van de stemming.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

120 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
97 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

ROUWHULDE voor de heer Francis Van den Eynde, gewezen lid van de Vlaamse Raad

De voorzitter: Dames en heren, op 4 maart laatstleden overleed op 74-jarige leeftijd Francis Van den Eynde. Hij was lid van deze assemblee van 1992 tot 1995.

Mag ik u vragen om een minuut van stilte in acht te nemen?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 17 maart 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 18.19 uur

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Afwezig met kennisgeving

Sihame El Kaouakibi, Freya Saeys, Steve Vandenberghe: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfoort, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez